

REPUBLIKA HRVATSKA

EKONOMSKI PROGRAM
REPUBLIKE HRVATSKE
2013.

Travanj 2013.

Predgovor

Vlada Republike Hrvatske na sjednici 18. travnja 2013. prihvatila je Ekonomski program Republike Hrvatske 2013. Isti je pripremljen temeljem obveza proizašlih iz prihvaćanja poziva Glavnog tajništva Europske komisije za neformalnim uključivanjem Republike Hrvatske u Europski semestar prije datuma pristupanja Europskoj uniji. Izradu Ekonomskog programa Republike Hrvatske 2013. organizirali su i vodili Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije i Ministarstvo financija, a u njegovoj izradi sudjelovali su predstavnici svih resornih ministarstava te predstavnici Ureda predsjednika Vlade Republike Hrvatske, Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske, Agencije za upravljanje državnom imovinom, Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja, Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Državnog zavoda za statistiku i Hrvatske narodne banke.

SADRŽAJ

1. OKVIR I CILJEVI EKONOMSKE POLITIKE	1
2. MAKROEKONOMSKI OKVIR I FISKALNA POLITIKA	3
2.1. Makroekonomska kretanja	3
2.1.1. Tekuća makroekonomska kretanja.....	3
2.1.2. Srednjoročni makroekonomski scenarij.....	6
2.1.3. Alternativni scenariji i rizici	12
2.2. Proračun opće države i javni dug	12
2.2.1. Fiskalna politika i srednjoročni ciljevi.....	12
2.2.2. Izvršavanje proračuna u 2012. godini	13
2.2.3. Srednjoročni proračunski okvir.....	14
2.2.4. Procjena ciklički prilagođenog proračunskog salda.....	19
2.2.5. Stanje i projekcije kretanja javnog duga te stanje jamstava.....	20
2.3. Analize osjetljivosti i usporedba s prethodnim programom	23
2.4. Kvaliteta javnih financija	27
2.5. Institucionalna obilježja javnih financija	29
3. STRUKTURNE REFORME.....	33
3.1. Prepreke rastu i plan strukturnih reformi	33
3.2. Reformske mjere vezane uz ostvarivanje 5 prioriteta Godišnjeg pregleda rasta	35
3.2.1. Diferencirana fiskalna konsolidacija koja ne utječe negativno na rast	35
3.2.2. Povratak normalne kreditne aktivnosti u gospodarstvu	41
3.2.3. Promicanje rasta i konkurentnosti	44
3.2.4. Smanjenje nezaposlenosti i socijalnih posljedica krize	49
3.2.5. Modernizacija javne uprave	54
3.3. Reformske mjere vezane uz ostvarivanje 5 glavnih ciljeva Strategije	59
Europa 2020.....	59
3.3.1. Zapošljavanje	59
3.3.2. Ulaganje u istraživanje i razvoj.....	63
3.3.3. Klimatske promjene i energija	65
3.3.4. Obrazovanje	67
3.3.5. Siromaštvo i socijalna isključenost.....	69
3.4. Ostale specifične reformske mjere vezane uz identificirane prepreke rastu.	71
DODATAK	79

Popis tablica

Tablica 1:	Inflacija (indeks potrošačkih cijena), u %	9
Tablica 2:	Struktura financijskog sektora (na kraju razdoblja)	11
Tablica 3:	Kretanje najznačajnijih stavki prihoda, rashoda i neto pozajmljivanja / zaduživanja opće države u razdoblju 2012.-2016	19
Tablica 4:	Pregled dospjeća obveznica RH u razdoblju 2013.-2016	22
Tablica 5:	Projekcija kretanja javnog duga	23
Tablica 6:	Rezultati testa osjetljivosti	24
Tablica 7:	Usporedba prihoda, rashoda i neto pozajmljivanja/zaduživanja opće države prema PEP-u 2012.-2014. i Ekonomskom programu RH	27
Tablica 8:	Vrijednosti glavnih ciljeva Strategije Europa 2020 u EU i RH, u 2011.	33

Popis grafikona

Grafikon 1:	Doprinosi kategorija agregatne potražnje realnom rastu BDP-a	7
Grafikon 2:	Kretanje i struktura javnog duga	21
Grafikon 3:	Rezultati testa osjetljivosti	25
Grafikon 4:	Kretanje udjela javnog duga u BDP-u prema određenim scenarijima (%)	26

Popis kratica

BDP	Bruto domaći proizvod
COP	Centralni obračun plaća
CIMIS	Hrvatski integrirani pomorski informacijski sustav
CTS	<i>Case Tracking System</i>
DSZ	Državni zavod za statistiku
ECB	Europska središnja banka
EIB	Europska investicijska banka
EK	Europska komisija
EU	Europska unija
FGS	Fond za gospodarsku suradnju
HAMAG INVEST	Hrvatska agencija za malo gospodarstvo i investicije
HANFA	Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga
HBOR	Hrvatska banka za obnovu i razvoj
HKO	Hrvatski kvalifikacijski okvir
HNB	Hrvatska narodna banka
HZZ	Hrvatski zavod za zapošljavanje
ICT	Informacijsko-komunikacijske tehnologije
IPA	Instrument pretpristupne pomoći
I&R	Istraživanje i razvoj
LPZ	Lokalna partnerstva za zapošljavanje
MFIN	Ministarstvo financija
MMF	Međunarodni monetarni fond
OCD	Organizacije civilnog društva
OIB	Osobni identifikacijski broj
PDV	Porez na dodanu vrijednost
PEP	Pretpristupni ekonomski program
PU	Porezna uprava
RH	Republika Hrvatska

1. Okvir i ciljevi ekonomske politike

Glavni izazov ekonomske politike u idućem srednjoročnom razdoblju predstavlja pokretanje održivog ekonomskog rasta nakon petogodišnje izražene recesije. U uvjetima vrlo nepovoljnog vanjskog okruženja, ekonomski oporavak hrvatskog gospodarstva temelji se na investicijama u područjima u kojima tijekom posljednja dva desetljeća nije bilo dovoljno ulaganja, a koja mogu osigurati značajan budući rast dodane vrijednosti. Početni impuls investicijskom ciklusu doći će iz javnog sektora, pri čemu će projekti u području zaštite okoliša, prometne, vodnocomunalne, poduzetničke i znanstveno-istraživačke infrastrukture velikim dijelom biti financirani kroz pretpristupni program IPA, strukturni i Kohezijski fond te kroz povoljne izvore financiranja međunarodnih financijskih institucija. Veliki doprinos doći će i od projekata javno-privatnog partnerstva, posebice u području proizvodnje električne energije i zračnog prometa. Dodatni investicijski zamah očekuje se od privatnog sektora, kojem će ulazak u EU i zajedničko tržište, putem povećanja atraktivnosti Republike Hrvatske kao članice EU i uklanjanja fizičkih barijera, omogućiti konkurentnost proizvodnje za zajedničko tržište, koja je u proteklom razdoblju zbog dugog procesa europskih integracija izostala. Navedeni investicijski projekti predstavljat će podlogu za održivi rast domaće proizvodnje, što će se odraziti na poboljšanje neto izvoza, supstitucijom uvoza oporavkom domaće proizvodnje, prvenstveno u sektorima energetike i proizvodnje hrane kao i povećanim izvozom dobara i usluga na zajedničko tržište. Pritom je potrebno naglasiti da će ulazak u EU i konačno ukidanje barijera prema zajedničkom tržištu dati pozitivni impuls u prvim godinama članstva, što može dovesti do značajnog rasta inozemnih izravnih ulaganja i izvoza čak i u uvjetima sporog oporavka u okruženju.

U cilju poticanja investicija javnog i privatnog sektora posebno veliki doprinos očekuje se od Zakona o poticanju investicija i unapređenju investicijskog okruženja koji je usvojen prošle godine te od promjena u oporezivanju dobiti s ciljem povećanja domaćih i stranih investicija. Zakon o strateškim investicijama koji će biti usvojen u drugom tromjesečju 2013. smanjit će administrativne barijere i skratiti rokove provedbe većih investicija. Također, nastavit će se s provedbom niza mjera usmjerenih ka povećanju produktivnosti razvoja malog i srednjeg poduzetništva te jačanju inovacijskog potencijala, uključujući uklanjanje administrativnih prepreka za poslovanje. Reforme u području tržišta rada te bolje povezivanje obrazovnog sustava s tržištem rada, kao i unaprjeđenja pravne sigurnosti putem povećanja efikasnosti pravosudnog sustava, pridonijet će konkurentnijem poslovnom okruženju, što će dodatno pozitivno utjecati na povećanje ulaganja. Tome će pridonijeti i proces ubrzanog rješavanja problema restrukturiranja i gašenja nelikvidnih i nesolventnih poduzeća te daljnja liberalizacija tržišta.

Drugi stup ekonomske politike predstavlja nastavak fiskalne konsolidacije koja je nužna zbog rastućeg javnog duga i troška njegova financiranja. Pritom je važno prilagoditi strukturu i brzinu fiskalne konsolidacije zbog izraženo negativnog doprinosa rastu sektora države u idućem razdoblju. Trošak financiranja u državnom proračunu približava se razini od oko 3% BDP-a, što znači da će u idućem razdoblju RH morati ostvarivati primarni višak kako bi svoje javne financije uskladila s europskim pravilima, pri čemu će uplate u proračun EU predstavljati značajan dodatni fiskalni napor.

Na prihodnoj strani proračuna nastavlja se reforma porezne politike usmjeravanjem poreznog opterećenja s rada prema potrošnji i imovini, kako bi se povećala konkurentnost rada, očuvao potencijalni rast te stvorili preduvjeti za pozitivne promjene na tržištu rada. Nastavit će se i s aktivnostima u povećanju porezne discipline i prikupljanju poreznih prihoda kroz nove mjere

suzbijanja sive ekonomije (fiskalizacija), te reorganizaciju i poboljšanje efikasnosti Porezne uprave.

Daljnje reforme u području sustava socijalne skrbi, zdravstva i mirovinskog sustava nužne su za osiguranje fiskalne održivosti. U području socijalne skrbi očekuje se bolje usmjeravanje transfera socijalno najugroženijim slojevima društva. U sustavu zdravstva poduzete i planirane reforme, uključujući i restrukturiranje zdravstvenog sustava, imaju za cilj povećanje efikasnosti postojeće potrošnje i usporavanje rasta rashoda tj. njihovo usklađivanje s raspoloživim sredstvima za zdravstvenu potrošnju. Konačno, mjere na strani fiskalne održivosti mirovinskog sustava, kroz usporavanje ulaska novih umirovljenika u mirovinski sustav, ograničenje rasta mirovina po posebnim propisima, te mjere za aktivaciju postojećih umirovljenika po oporavku gospodarskog rasta, dat će značajan doprinos stopi participacije i budućem ekonomskom rastu kao i procesu realne konvergencije unutar EU.

Učinkovitost javne potrošnje jačat će se primjenom diferenciranog pristupa u trošenju proračunskih sredstava, pri čemu će se posebna pozornost posvetiti poboljšanju konkurentnosti i poslovne klime, osnaživanju razvoja kroz pojačano korištenje sredstava iz fondova EU i zaštiti socijalno najosjetljivijih skupina društva. Daljnjim aktivnostima na unapređenju okvira za upravljanje fiskalnom politikom pridonijet će se jačanju fiskalne prilagodbe kroz vrijeme. Tako će se nastaviti s poboljšanjem proračunskog planiranja, fiskalne transparentnosti, jačanja kvalitete fiskalnih pravila kao i stručnih tijela zaduženih za praćenje njihove provedbe i unapređenje učinkovitosti javnih financija.

Poseban naglasak stavlja se na daljnju reformu i poboljšanje učinkovitosti javne uprave, uključujući njezinu informatizaciju kroz uvođenje niza informatičkih rješenja s ciljem poboljšanja funkcioniranja javne uprave te usluga koje pruža korisnicima. U tom smislu, nastavlja se i intenzivno jačanje kapaciteta za apsorpciju sredstava iz fondova EU na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, uključujući jačanje administrativnih kapaciteta te pripremu projekata čija će se provedba financirati alociranim sredstvima. Isto postaje iznimno važno u kontekstu aktualnih priprema za financijsku perspektivu EU 2014.-2020. i procesu programiranja kojim se provedba mjera definiranih Ekonomskim programom stavlja u funkciju usmjeravanja sredstava na ključna područja.

2. Makroekonomski okvir i fiskalna politika

2.1. Makroekonomska kretanja

2.1.1. Tekuća makroekonomska kretanja

Negativna kretanja u hrvatskom gospodarstvu, započeta u 2009. godini, nastavljaju se već četiri godine zaredom. Iako je u 2011. godini došlo do stagnacije realne ekonomske aktivnosti (0,0%), 2012. godina ponovno je završena s padom bruto domaćeg proizvoda (BDP). Naime, BDP je zabilježio realno smanjenje od 2,0% u 2012. godini. Pad BDP-a u 2012. godini proizašao je prije svega iz smanjenja potrošnje kućanstava i bruto investicija u fiksni kapital, komponenata koje su u pretkriznom razdoblju bile glavni pokretači gospodarskog rasta. Na kretanje potrošnje kućanstava prvenstveno su utjecali nepovoljni uvjeti na tržištu rada, kao i nastavak procesa razduživanja kućanstava. Realni pad bruto investicija u fiksni kapital, komponente koja je doživjela najveće korekcije u razdoblju od početka krize, primarno je posljedica slabe potražnje, pogoršanih uvjeta financiranja te pesimizma glede budućih kretanja. Osim toga, zbog vremena potrebnog za pripremu investicijskih projekata, već u 2012. godini nije došlo do promjene ovog trenda. Negativna kretanja u 2012. godini djelomično su ublažena pozitivnim ostvarenjima inozemne potražnje, odnosno, realnim smanjenjem uvoza te rastom izvoza roba i usluga. Promatrano s proizvodne strane, najveći doprinos realnom smanjenju bruto dodane vrijednosti u 2012. godini došao je od industrije i trgovine, djelatnosti koje imaju najveći udio u ukupnoj bruto dodanoj vrijednosti, te građevinarstva, djelatnosti koja bilježi najizraženije smanjenje bruto dodane vrijednosti od početka krize.

U vrijeme izrade posljednjeg Pretpristupnog ekonomskog programa (PEP) 2012.–2014. godine, za 2012. godinu očekivan je realni rast BDP-a od 0,8%. Glavni preduvjet za rast BDP-a u 2012. godini, snažan realan rast bruto investicija u fiksni kapital, temeljen na investicijama javnog sektora, nije ostvaren. Znatna odstupanja između projiciranih i ostvarenih vrijednosti proizlaze i iz uvoza roba i usluga, obzirom da je njegov predviđeni rast u 2012. godini bio temeljen upravo na rastu investicija. Osim toga, realno smanjenje potrošnje kućanstava bilo je u 2012. godini znatno izraženije od očekivanog. Što se tiče 2011. godine, razlike između vrijednosti projiciranih posljednjim PEP-om (rast od 0,4%) i ostvarenja u najvećem dijelu proizlaze iz međunarodne razmjene, budući da je u razdoblju nakon izrade PEP-a procjena BDP-a za prva tri tromjesečja 2011.¹ korigirana naniže uslijed revizije podataka robne razmjene za 2011. godinu².

Slaba gospodarska aktivnost tijekom 2012. godine utjecala je na nastavak nepovoljnih kretanja na tržištu rada. Prema administrativnim podacima, prosječan broj ukupno zaposlenih smanjen je 2,4%, prvenstveno uslijed smanjenja zaposlenosti u prerađivačkoj industriji, građevinarstvu i trgovini. Posljednji raspoloživi podaci ankete o radnoj snazi ukazuju da je prosječna anketna stopa nezaposlenosti iznosila 15,1% u prva tri tromjesečja 2012., što je međugodišnji porast od 1,8 postotnih bodova. Unatoč njihovom nominalnom rastu, tijekom 2012. godine nastavljen je trend realnog smanjenja plaća, pa je tako prosječna mjesečna bruto plaća zabilježila realno smanjenje od 2,3%, dok je prosječna mjesečna isplaćena neto plaća realno smanjena 2,6%³.

¹ Priopćenje Državnog zavoda za statistiku br. 12.1.1/4. od 2. travnja 2012.

² Priopćenje Državnog zavoda za statistiku br. 4.2.1/12. - CORR. od 29. ožujka 2012.

³ Plaće zaposlenih u pravnim osobama.

Prosječna inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena ubrzala je na 3,4% u 2012. godini, što je 1,1 postotni bod više nego u 2011. Kretanje inflacije u 2012. godini u najvećoj je mjeri bilo pod utjecajem porasta opće stope poreza na dodanu vrijednost (PDV)⁴, usklađivanja administrativnih cijena električne energije i plina za kućanstva⁵, poskupljenja neprerađenih prehrambenih proizvoda prouzročenog sušom i rastom cijena prehrambenih sirovina na svjetskom tržištu. Najznačajniji doprinos rastu cijena tijekom 2012. godine tako su dale cijene energije i prehrane. Temeljna inflacija, koja ne uključuje cijene poljoprivrednih proizvoda i administrativno regulirane cijene, iznosila je 1,9% u 2012. godini. Prvenstveno zbog snažnog učinka prijenosa inflacije iz 2012. godine, prosječna inflacija je iznosila 5,1% u prva dva mjeseca 2013. godine.

Posljednjim PEP-om za 2012. godinu projicirana je prosječna inflacija od 2,4%. Glavni razlozi više ostvarene inflacije od očekivane proizlaze iz nepredviđenog povećanja pojedinih administrativno određenih cijena, prvenstveno energenata, te poremećaja vezanih uz kretanje cijena prehrambenih sirovina i proizvoda.

Tijekom 2012. godine nastavljeno je sužavanje neravnoteža na tekućem računu platne bilance.⁶ Nakon deficita tekućeg računa od 0,9% BDP-a u 2011., u 2012. se saldo tekućeg računa uravnotežio (uz višak od 0,1% BDP-a). Tome je ponajviše pridonijelo povećanje viška u razmjeni usluga, prvenstveno zbog rasta prihoda od usluga pruženih u turizmu. Negativni saldo na računu roba se smanjio, a istodobno se blago smanjio manjak na računu faktorskih dohodaka te povećao višak na računu tekućih transfera. Pokrivenost uvoza roba i usluga njihovim izvozom iznosila je 102,0%, što je za 1,8 postotnih bodova više nego u 2011.

Ostvareno uravnoteženje tekućeg računa platne bilance u 2012. odgovara predviđanjima iz posljednjeg PEP-a. Ipak međugodišnji trend je bio bitno drugačiji, jer je umjesto očekivanog pogoršanja salda (s 0,2% BDP-a u 2011. na 0,0% BDP-a u 2012.), zabilježeno njegovo poboljšanje (s -0,9% BDP-a na 0,1% BDP-a), uslijed smanjenja domaće potražnje i uvoza. Pritom valja istaknuti da je razlika između ocijenjene i ostvarene razine salda na tekućem računu za 2011. godinu ponajprije posljedica spomenute revizije podataka o robnoj razmjeni za 2011. godinu⁷.

Neto priljevi inozemnog kapitala bili su izrazito skromni tijekom 2012. godine. Na financijskom i kapitalnom računu zabilježen je neto priljev od 0,4 milijarde eura⁸. Priljev neto izravnih ulaganja iznosio je 1,0 milijardu eura, pri čemu je polovinu vrijednosti izravnih ulaganja u RH odredilo povećanje duga novoosnovanog poduzeća posebne namjene⁹, a nova vlasnička ulaganja i zadržane zarade bili su niži nego prethodne godine. Na računu portfeljnih ulaganja zabilježeno je 1,9 milijardi eura, kao rezultat izdanja obveznica države te nekoliko poduzeća. Suprotno tome, na računu ostalih ulaganja neto odljevi kapitala iznosili su 2,6 milijardi eura, na što je ponajviše utjecalo razduživanje poslovnih banaka.

Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke (HNB) povećane su u 2012. godini za 0,4%, dosegnuvši na kraju prosinca 11,2 milijarde eura. Njihovo povećanje bilo je posljedica neto

⁴ Od 1. ožujka 2012. opća stopa PDV-a povećana je s 23% na 25%, dok je istodobno uvedena snižena stopa PDV-a od 10% na određena dobra i usluge (jestiva ulja i masti, isporuka vode, šećer i dječja hrana).

⁵ Cijene električne energije i plina povećane su od 1. svibnja 2012.

⁶ Podaci o bilancijama plaćanja za 2012. godinu su preliminarni.

⁷ Manjak robne razmjene se uslijed revizije povećao za 0,9 milijardi eura, odnosno 1,9% BDP-a.

⁸ Isključujući promjenu međunarodnih pričuva.

⁹ Ovo poduzeće je u vlasništvu strane banke, a u njega su preneseni loši plasmani i pripadajuće inozemne obveze hrvatske podružnice te banke. Ove su transakcije polučile smanjenje inozemnog duga banaka.

otkupa deviza od države (770 milijuna eura) te ostvarenog dobitka od ulaganja (110 milijuna eura), dok su u suprotnom smjeru djelovale prodaje deviza bankama (666 milijuna eura). Preostala razlika posljedica je smanjenja deviznih depozita države, kao i smanjenja devizne obvezne pričuve. U prva dva mjeseca 2013. godine bruto međunarodne pričuve blago su smanjene, ponajviše zbog neto prodaje deviza državi, te su na kraju veljače iznosile 11,1 milijardu eura.

Pokazatelji cjenovne i troškovne konkurentnosti hrvatskog izvoza upućuju na poboljšanje u 2012., čime se nastavlja trend jačanja konkurentnosti treću godinu zaredom. Tako je realni efektivni tečaj kune uz potrošačke cijene u 2012. godini deprecirao za 1,4% u usporedbi s 2011., kao posljedica nominalne deprecijacije kune prema košarici valuta, dok je kretanje domaćih potrošačkih cijena bilo nešto nepovoljnije u usporedbi s cijenama u većini glavnih trgovinskih partnera. Realni efektivni tečaj kune uz jedinične troškove rada u ukupnom gospodarstvu u prva tri tromjesečja 2012. deprecirao je za 3,0% na godišnjoj razini, zbog nominalne deprecijacije kune i povoljnijem kretanju domaćih jediničnih troškova rada nego kod većine najvažnijih vanjskotrgovinskih partnera.

Monetarni i kreditni agregati u 2012. godini odražavali su nastavak nepovoljnih kretanja u realnom sektoru gospodarstva. Kreditna aktivnost banaka zamjetno se usporila. Isključujući utjecaj tečaja, učinke preuzimanja duga brodogradilišta i prijenosa loših plasmana na poduzeće posebne namjene, plasmani banaka nebankarskom sektoru u 2012. godini smanjeni su za 1,9%.¹⁰ Krediti stanovništvu također su se smanjili, čime je nastavljeno umjereno razduživanje ovog sektora koje traje od početka krize. U isto vrijeme, plasmani banaka središnjoj državi, isključujući preuzeti dug brodogradilišta, ostvarili su rast od 8,9%. Rast ukupnih likvidnih sredstava (M4) se u 2012. godini blago ubrzao, s 2,1% iz 2011. na 3,2% (isključujući utjecaj tečaja), čemu je pridonijelo povećanje štednih i oročenih depozita. Rast domaćih depozita i smanjena kreditna aktivnost omogućili su bankama da slobodna sredstva iskoriste za razduživanje prema inozemstvu, odnosno bankama majkama, što je rezultiralo poboljšanjem njihove neto inozemne pozicije. Na početku 2013. godine plasmani banaka nebankarskom sektoru gotovo su stagnirali, dok su se plasmani banaka državi nastavili povećavati.

Nepovoljna makroekonomska kretanja utjecala su na nastavak pogoršanja kvalitete kreditnog portfelja banaka. Tako je udio djelomično nadoknadivih i potpuno nenadoknadivih plasmana banaka u ukupnim plasmanima na kraju 2012. godine dosegnuo 13,8%, što je za 1,4 postotna boda više u usporedbi s krajem 2011. godine.¹¹ Unatoč tome, bankovni sustav u RH i dalje je vrlo stabilan, uz prosječnu stopu adekvatnosti kapitala na kraju 2012. godine od visokih 20,6%.

Prosječni tečaj kune prema euru iznosio je 7,52 HRK/EUR u 2012. godini, čime je u usporedbi s prethodnom godinom zabilježio deprecijaciju od 1,1%. Tečaj na kraju 2012. godine je iznosio 7,55 HRK/EUR te je bio slabiji za 0,2% u odnosu na kraj 2011. Početak 2012. obilježili su pojačani deprecijacijski pritisci na tečaj kune prema euru koje je HNB

---

¹⁰ Nominalno je pad plasmana bio veći (16,5 milijardi kuna ili 6,3%), no, to je posljedica transakcija jedne poslovne banke koja je, s ciljem smanjenja djelomično nadoknadivih i potpuno nenadoknadivih plasmana, u prosincu prenijela ukupno 5,6 milijardi kuna svojih potraživanja na društvo u vlasništvu banke majke. Dodatno, sukladno odlukama Vlade RH o restrukturiranju brodogradilišta, u 2012. godini Ministarstvo financija preuzelo je 6,7 milijardi kuna kreditnih obveza brodogradilišta, što je također rezultiralo padom kredita poduzećima, odnosno rastom kredita državi.

¹¹ Ranije spomenuto prenošenje potraživanja jedne poslovne banke na društvo u indirektnom vlasništvu banke majke utjecalo je na sporiji rast tog udjela.

obuzdao intervencijama na deviznom tržištu i podizanjem stope obvezne pričuve. Nakon svibnja uglavnom su prevladavali blagi aprecijacijski pritisci zbog pojačanog priljeva deviza od turizma. Na aprecijaciju je utjecao i znatan priljev kapitala od zaduživanja države u inozemstvu. Kako bi ublažila pojačane aprecijacijske pritiske prisutne u rujnu, potaknute očekivanjima inozemnog zaduživanja nekoliko velikih javnih i privatnih poduzeća, HNB je intervenirao na deviznom tržištu kupnjom deviza od poslovnih banaka. U posljednjem tromjesečju zabilježeni su blagi deprecijacijski pritisci zbog sezonskog deficita tekućeg računa platne bilance.

2.1.2. Srednjoročni makroekonomski scenarij

Krajem 2012. godine došlo je do intenziviranja negativnih gospodarskih kretanja, kako u domaćem gospodarstvu, tako i u međunarodnom okruženju. Naime, 2012. godina završena je sa smanjenjem domaće gospodarske aktivnosti od 2,0%, što predstavlja nepovoljnije ostvarenje od tadašnjih očekivanja, dok je gospodarstvo Europske unije, s kojim je hrvatsko gospodarstvo iznimno trgovinski i financijski povezano, zabilježilo pad od 0,3%.

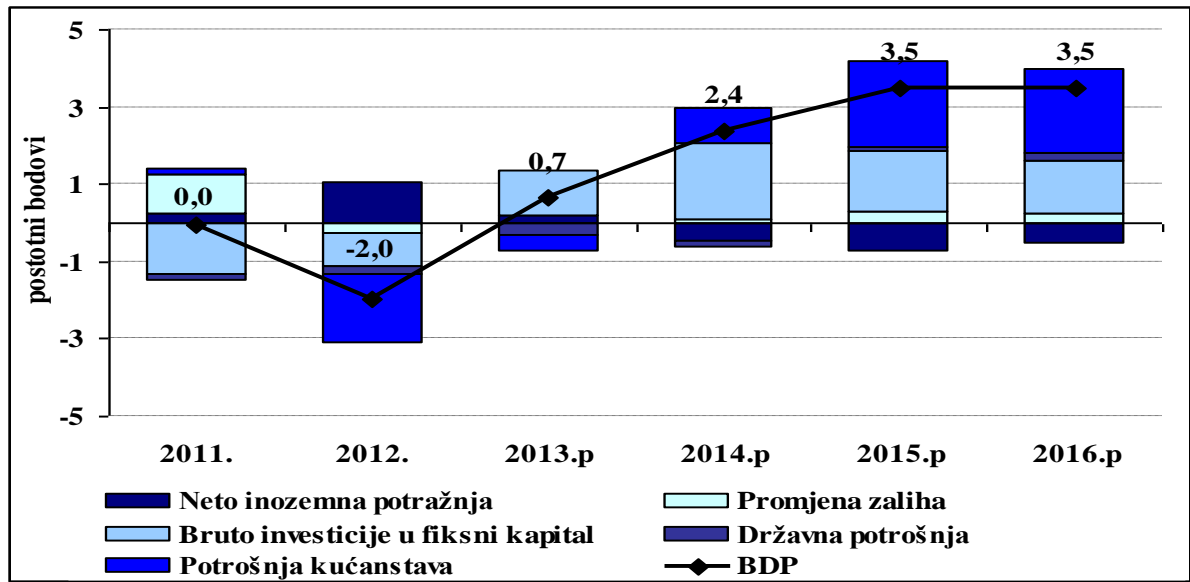
Makroekonomske projekcije temelje se na dostupnim statističkim pokazateljima objavljenim do sredine ožujka 2013. godine, a u njih su ugrađene i procjene utjecaja usvojenih mjera ekonomske politike, kao i onih čije se usvajanje uskoro očekuje.

Realni sektor

U 2013. godini se očekuje zaustavljanje negativnog trenda u hrvatskom gospodarstvu i početak postupnog oporavka ekonomske aktivnosti. Tako se za 2013. godinu predviđa realni rast bruto domaćeg proizvoda od 0,7%, koji će se prvenstveno temeljiti na domaćoj potražnji, isključivo zbog pozitivnog doprinosa investicijske potrošnje. Doprinos promjena zaliha rastu BDP-a bit će neznatan, a doprinos neto inozemne potražnje blago pozitivan. Glavni generator gospodarskog rasta u 2013. godini bit će bruto investicije u fiksni kapital, za koje je projiciran realni rast od 6,3%. Rast investicija proizaći će iz već započetog investicijskog ciklusa javnog sektora, dok se za investicije privatnog sektora i dalje očekuje smanjenje, međutim slabije nego prethodnih godina. Predviđeno jačanje privatnih investicija prema kraju 2013. godine temelji se na pretpostavci početka oporavka domaće i inozemne potražnje te povratka poslovnog optimizma, ali i naporima Vlade RH u stvaranju preduvjeta za pozitivnu ulagačku klimu, poboljšanju likvidnosti u gospodarstvu kao i uvjeta financiranja za privatni sektor te angažiranju privatnog kapitala u modelima javno privatnog partnerstva. Investicijama bi u 2013. godini trebalo pridonijeti i snažnije korištenje sredstava iz fondova EU, a uslijed postupnog oporavka europskog gospodarstva te pozitivnog učinka pristupanja RH EU, u drugoj polovici godine se očekuje i jačanje inozemnih izravnih ulaganja. Potrošnja kućanstava će i u 2013. godini nastaviti bilježiti negativna ostvarenja, iako će smanjenje biti znatno manje nego prošle godine. Tako se očekuje realni pad potrošnje kućanstava od 0,7%. Negativan utjecaj na kretanje potrošnje kućanstava imat će raspoloživi dohodak stanovništva, koji će zabilježiti snažnije realno smanjenje od potrošnje, uslijed realnog pada neto plaća, smanjenja zaposlenosti i nastavka realnog smanjenja državnih transfera stanovništvu. Međutim, u 2013. godini očekuje se početak oporavka potrošačkog povjerenja potaknut povoljnijim gospodarskim kretanjima i pristupanjem Europskoj uniji te daljnje realno smanjenje neto imovine stanovništva. Nastavak provođenja procesa fiskalne konsolidacije u 2013. godini odredit će kretanje državne potrošnje, za koju se očekuje realno smanjenje od 1,7%. Tijekom 2013. godine predviđa se zaustavljanje negativnih kretanja u gospodarstvu EU, koja je

najvažniji hrvatski trgovinski partner. Slijedom toga, očekuje se jačanje inozemne potražnje za domaćim robama i uslugama pa je projiciran realni rast izvoza roba i usluga od 1,6%, koji će tako, nakon bruto investicija u fiksni kapital, dati najveći pozitivan doprinos gospodarskom rastu. U uvjetima blagog oporavka finalne potražnje, u 2013. godini projiciran je rast uvoza roba i usluga od 1,2%, generiran prvenstveno pojačanom investicijskom aktivnošću.

Grafikon 1: Doprinosi kategorija agregatne potražnje realnom rastu BDP-a

Izvor: DZS, MFIN

Do kraja projekcijskog razdoblja očekuje se daljnji oporavak gospodarske aktivnosti te ubrzanje realnog rasta bruto domaćeg proizvoda na 2,4% u 2014. te 3,5% u 2015. i 2016. godini. Predviđa se da će i u narednim godinama gospodarski rast počivati na rastu domaće potražnje, pri čemu će najveći doprinos njenom rastu u 2014. doći od investicijske potrošnje, a u ostatku projekcijskog razdoblja od potrošnje kućanstava. Doprinos neto izvoza gospodarskom rastu u čitavom će razdoblju biti negativan te će se povećavati do 2015. godine, dok se u posljednjoj godini projekcijskog razdoblja očekuje promjena trenda. Tako će izvoz roba i usluga u 2016. godini dati najveći pozitivan pojedinačni doprinos rastu bruto domaćeg proizvoda. Uz očekivano jačanje inozemne potražnje prema kraju projekcijskog razdoblja, ovakva projekcija izvoza pretpostavlja usporevajući te manji pad domaćeg udjela na hrvatskim izvoznim tržištima u odnosu na razdoblje prije 2012. godine. Tomu će pridonijeti jačanje konkurentnosti hrvatskog izvoza uslijed završetka restrukturiranja glavnih industrijskih grana, smanjenja stope doprinosa za zdravstveno osiguranje, smanjenja stope PDV-a na ugostiteljske usluge, osiguranja povoljnijih uvjeta financiranja izvoznika putem programa Hrvatske banke za obnovu i razvoj (HBOR) te, općenito, nastavak provođenja niza strukturnih reformi usmjerenih prema izvoznj ekspanziji. Poseban doprinos očekuje se od hrvatskog članstva u EU i konačnog uklanjanja barijera ulasku na zajedničko tržište, koje su do sada ograničavale konkurentnost hrvatskog izvoza. Osim toga, spomenimo kako se u okviru navedene projekcije kretanja neto izvoza očekuje i određena supstitucija uvoza energenata domaćom proizvodnjom kao rezultat nove energetske politike, što će se odražavati u nešto nižoj elastičnosti uvoza u odnosu na finalnu potražnju u odnosu na ranija razdoblja.

U usporedbi s makroekonomskim projekcijama drugih institucija, projekcije Vlade RH počivaju na Programu javnih investicija i znatno su pozitivnije. Najveća razlika između projekcija ostalih institucija i ovih projekcija proizlazi iz projekcije bruto investicija u fiksni

kapital, budući da ostale institucije u svoje makroekonomske projekcije nisu ugradile očekivani utjecaj investicijskog ciklusa javnog sektora.

Procjenjuje se da će u 2012. godini doći do rasta stope nezaposlenosti¹² na razinu od 15,5% te smanjenja zaposlenosti¹³ od 2,2%. Kao rezultat snažnijeg smanjenja zaposlenosti od realnog smanjenja BDP-a, doći će do blagog rasta prosječne produktivnosti rada od 0,3%. Uslijed bržeg nominalnog rasta naknada po zaposlenom od produktivnosti rada, u 2012. godini očekuje se porast jediničnog troška rada. Budući da će oporavak zaposlenosti zaostajati za oporavkom ekonomske aktivnosti, u 2013. godini očekuje se nastavak negativnih kretanja na tržištu rada, no sporijom dinamikom u odnosu na prethodne godine, te postupno poboljšanje pokazatelja tržišta rada krajem godine. Tako je za 2013. godinu predviđeno smanjenje zaposlenosti od 1,0% te rast stope nezaposlenosti na 16,0%. Temeljem snažnijeg rasta prosječne produktivnosti rada od rasta naknada po zaposlenom, u 2013. godini očekuje se blago smanjenje jediničnog troška rada. Od 2014. godine nadalje očekuje se zaustavljanje negativnih trendova na tržištu rada. Naime, rast zaposlenosti iznosit će 0,9% u 2014. te ubrzati na 1,6% u 2015. te 1,8% u 2016. godini. Istovremeno će stopa nezaposlenosti zabilježiti smanjenje na 15,2% u 2014., 14,1% u 2015. te 13,0% u 2016. godini. U razdoblju od 2014. do 2016. godine jedinični trošak rada će rasti, s trendom ubrzanja prema kraju projekcijskog razdoblja, budući da će rast naknada po zaposlenom premašivati rast prosječne produktivnosti rada.

Monetarna i tečajna politika i inflacija

HNB provodi politiku održavanja stabilnog nominalnog tečaja kune prema euru radi očuvanja stabilnosti cijena, ali i ukupne financijske stabilnosti. Takva monetarna politika proizlazi iz okruženja u kojem središnja banka djeluje: visoko euroiziran bankovni sustav, velika otvorenost gospodarstva prema inozemstvu i visoka razina inozemnog duga.

Proteklu godinu obilježili su visoka likvidnost monetarnog sustava i stabilnost domaće valute. Politika podupiranja povoljne likvidnosti monetarnog sustava je rezultirala povijesno niskim razinama prekonocne međubankovne kamatne stope, a zamjetno su snižene i kamatne stope na kratkoročno zaduživanje države (trezorski zapisi), posebice potkraj godine. U narednom razdoblju HNB će nastaviti podržavati visoku primarnu likvidnost bankovnog sustava kako bi povoljno utjecao na domaće uvjete financiranja, uz zadržavanje stabilnog tečaja kune prema euru.

U 2013. godini predviđa se blago usporavanje inflacije te prosječni rast indeksa potrošačkih cijena od 3,2%. U skladu s očekivanim slabim rastom cijena sirovina na svjetskom tržištu¹⁴, trebali bi izostati snažniji uvozni inflatorni pritisci. Što se tiče domaćih inflatornih pritisaka, oni bi također mogli biti slabi, uslijed potisnute potrošnje kućanstava te blagog smanjenja jediničnog troška rada. Međutim, značajan doprinos rastu potrošačkih cijena u 2013. godini doći će od učinka prijenosa inflacije iz 2012. Osim toga, kretanje inflacije u 2013. godini bit će pod utjecajem izmjena porezne politike, većinom vezanih uz prilagođavanje zakonodavstva pravnoj stečevini Europske unije, koje uključuju smanjenje stope PDV-a s

---

¹² Stopa nezaposlenosti izračunata je kao udio nezaposlenih prema metodologiji Međunarodne organizacije rada (ILO) u radnoj snazi koja predstavlja zbroj nezaposlenih prema metodologiji Međunarodne organizacije rada i zaposlenih prema podacima iz nacionalnih računa.

¹³ Prema podacima iz nacionalnih računa.

¹⁴ Prema najnovijim projekcijama Europske komisije, cijene primarnih sirovina na svjetskom tržištu će porasti 0,6% u 2013. godini.

25% na 10% na usluge pripremanja hrane i posluživanja hrane i pića u ugostiteljskim objektima, ukidanje nulte stope PDV-a te postupnu prilagodbu hrvatskog trošarinskog sustava zakonodavstvu EU. U preostalim godinama projekcijskog razdoblja očekuje se usporavanje inflacije na razine od 2,3% u 2014. te 2,0% u 2015. i 2016. godini.

Tablica 1: Inflacija (indeks potrošačkih cijena), u %

2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.p	2014.p	2015.p	2016.p
6,1	2,4	1,1	2,3	3,4	3,2	2,3	2,0	2,0

Izvor: DZS, MFIN

Vanjski sektor i njegova srednjoročna održivost

U 2013. godini očekuje se višak na tekućem računu platne bilance od 0,6% BDP-a. Tome će najviše pogodovati smanjenje negativnog salda dohotka i tekućih transfera, a pozitivan će biti i učinak nastavka poboljšanja salda u trgovini robama i uslugama. U narednim će se godinama, s jačanjem gospodarskog oporavka, bilježiti negativan saldo tekućeg računa.

U razmjeni robama i uslugama u 2013. očekuje se daljnje povećanje viška, jer će rast izvoza, temeljen na rastu inozemne potražnje¹⁵, biti snažniji od rasta njihovog uvoza kojeg će ograničavati potisnuta domaća potražnja. Time bi se nastavio proces preusmjerenja prema izvoznom sektoru, kojim se u razdoblju od 2009. do 2012. udjel izvoza roba i usluga u BDP povećao s 36% na 43%, pa se u srednjoročnom razdoblju može očekivati njegovo daljnje povećanje na preko 45%.

Manjak u robnoj razmjeni će se u 2013. godini blago povećati, a s jačanjem ekonomskih kretanja u narednim godinama doći će do njegovog daljnjeg produbljenja. Na robni izvoz u 2013. povoljno bi moglo djelovati punopravno članstvo u EU (pojednostavljenje administrativnih procedura, učinak zemlje porijekla EU), koje bi trebalo nadvladati negativne učinke istupanja iz CEFTA-e.¹⁶ Robni izvoz bi do kraja projekcijskog razdoblja mogao postupno jačati i pod utjecajem nastavka poboljšanja troškovne konkurentnosti domaćeg izvoza, koje je prisutno u posljednje tri godine. Pritom bi se troškovna konkurentnost izvoznika u 2013. mogla poboljšati uslijed pada jediničnih troškova rada, a u narednim se godinama očekuje njihov sporiji rast nego u zemljama trgovinskim partnerima. Cjenovna konkurentnost bi se u 2013. mogla pogoršati zbog očekivane nominalne efektivne aprecijacije kune (potaknute jačanjem eura na svjetskim deviznim tržištima) te nešto izraženijeg rasta domaćih u odnosu na potrošačke cijene u zemljama glavnim trgovinskim partnerima. S gospodarskim oporavkom uslijedit će i pojačan uvoz, naročito kapitalnih dobara, vezano uz investicije u energetskom sektoru i infrastrukturi. U drugom dijelu 2013. godine uvoz bi mogao ojačati uslijed snažnijeg uvoza poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda iz EU nakon prestanka primjene zaštitnih carina. Trgovina uslugama će i u 2013. nastaviti poticati poboljšanje salda tekućeg računa, i to ponajprije zahvaljujući prihodima od turizma. Pritom se može očekivati da će punopravno članstvo u EU, osim na robni izvoz, imati pozitivan utjecaj i na percepciju RH među inozemnim turistima. Faktorski dohoci bi u 2013. godini mogli nastaviti smanjivati pritisak na pogoršanje salda tekućeg računa, a taj bi se trend mogao preokrenuti s oporavkom gospodarskog rasta u kasnijim godinama. Takve pretpostavke temelje se na činjenici da, uz nastavak inozemnog razduživanja banaka i poduzeća te

¹⁵ Rast inozemne potražnje za hrvatskim robama i uslugama u 2013. godini se procjenjuje na 2,3%.

¹⁶ Procjenjuje se da se u 2013., izvoz u zemlje CEFTA-e ne bi trebao značajnije promijeniti zbog povećanih isporuka na regionalna tržišta u prvoj polovini godine, prije istupanja iz tog multilateralnog ugovora o slobodnoj trgovini, čime bi se neutralizirao pad izvoza u drugom dijelu godine.

zadržavanje niskih kamatnih stopa na inozemnim financijskim tržištima, ne bi trebalo očekivati povećanje kamatnih rashoda. S oporavkom gospodarske aktivnosti može se očekivati rast manjka po osnovi dohodaka od investicija koji bi mogao nadjačati pozitivan utjecaj većih naknada zaposlenima. Kod tekućih transfera se u 2013. očekuje povećanje viška, prvenstveno s osnove pozitivnih neto transfera iz Europske unije, a vezano uz rast transakcija po osnovi uplata u EU proračun i rastućeg korištenja sredstava iz fondova EU.

Snažna kontrakcija manjka tekućeg računa platne bilance od početka gospodarske krize bila je popraćena i izraženim smanjenjem kapitalnih tokova. U tekućoj bi godini, uz očekivanu slabu gospodarsku aktivnost u RH i EU, priljev kapitala mogao ostati skroman. Pritom se snažniji rast duga može očekivati samo kod sektora države, dok bi se privatni sektor mogao nastaviti razduživati prema inozemstvu. Jačanje gospodarskog oporavka u narednim godinama moglo bi ublažiti, ili čak preokrenuti trend razduživanja, te rezultirati ponovnim rastom stanja inozemnog duga. Ipak, relativni pokazatelji bruto inozemnog duga mogli bi se prema kraju projekcijskog razdoblja postupno spuštati prema razini od oko 93% BDP-a, odnosno 200% izvoza roba i usluga, zahvaljujući dinamičnijem rastu bruto domaćeg proizvoda te izvoza roba i usluga.

Jedan od pokazatelja vanjskih neravnoteža je i iznimno velika negativna vrijednost međunarodne investicijske pozicije RH (na kraju 2012. iznosila je 88,1% BDP-a). Snažno zaduživanje javnog i privatnog sektora, popraćeno priljevom izravnih ulaganja te rastom vrijednosti poduzeća u stranom vlasništvu u godinama prije gospodarske krize, rezultiralo je priličnim pogoršanjem investicijske pozicije. Početkom krize, pak, uslijedila je korekcija vrijednosti tvrtki u stranom vlasništvu, a oslabljeni priljevi dužničkog i vlasničkog kapitala ublažili su njeno pogoršanje u kasnijim godinama. Pokazatelj međunarodne investicijske pozicije, tako se nakon snažne korekcije početkom krize, vratio na razinu približnu onoj s kraja 2007. godine. U srednjoročnom razdoblju očekuje se stagnacija ili tek blago pogoršanje investicijske pozicije RH, što će prvenstveno ovisiti o poziciji javnog sektora. Investicijska pozicija privatnog sektora vjerojatno se neće naročito mijenjati jer će se tržišna vrijednost izravnih ulaganja vrlo sporo oporavljati od krizne korekcije, a i inozemni dug će stagnirati ili se tek blago povećavati u kasnijim godinama.

Negativnu međunarodnu investicijsku poziciju domaćih sektora tijekom proteklog su razdoblja uvelike ublažavale međunarodne pričuve koje se, prema relativnim pokazateljima, trenutno mogu ocijeniti dostatnima. U srednjoročnom bi se razdoblju relativni pokazatelji dostatnosti međunarodnih pričuva trebali postupno poboljšavati pa bi pričuve mogle pokrivati oko 7 mjeseci uvoza roba i usluga, odnosno više od 90% kratkoročnog inozemnog duga (prema preostalom dospijeću), pri čemu bi se njihova razina trebala stabilizirati na oko 25% BDP-a.

Financijski sektor

Krajem prosinca 2012. godine ukupna aktiva svih banaka predstavljala je 73,8% ukupne aktive svih financijskih posrednika. Ovi udjeli potvrda su bankocentričnosti financijskog sustava u RH. Od kraja 2007. raste udio obveznih i dobrovoljnih mirovinskih fondova te društava za osiguranje u ukupnoj aktivi svih financijskih posrednika, a smanjen je udio otvorenih i zatvorenih investicijskih fondova uslijed smanjenja preferencija ulagača glede takvih vrsta ulaganja.

Tablica 2: Struktura financijskog sektora (na kraju razdoblja)

	XII 2009.			XII 2010.			XII 2011.			XII 2012.		
	Imovina, u mil. HRK	Struktura, u %	Broj	Imovina, u mil. HRK	Struktura, u %	Broj	Imovina, u mil. HRK	Struktura, u %	Broj	Imovina, u mil. HRK	Struktura, u %	Broj
Banke*	378.726	75,5	32	391.060	75,3	32	407.373	75,8	31	400.230	73,8	30
Otvoreni investicijski fondovi	12.035	2,4	130	13.674	2,6	131	11.929	2,2	128	13.490	2,5	121
Fond hrvatskih branitelja**	2.223	0,4	1	2.005	0,4	1	1.446	0,3	1	1.134	0,2	1
Zatvoreni investicijski fondovi	1.841	0,4	10	1.921	0,4	8	1.678	0,3	7	1.632	0,3	7
Društva za osiguranje i reosiguranje	27.920	5,6	30	30.115	5,8	27	31.996	6,0	28	34.995	6,5	28
Društva za faktoring	7.007	1,4	15	5.748	1,1	19	5.801	1,1	17	7.212	1,3	16
Stambene štedionice*	6.738	1,3	5	6.881	1,3	5	7.839	1,5	5	7.450	1,4	5
Obavezni mirovinski fondovi	29.265	5,8	4	36.328	7,0	4	41.067	7,6	4	51.134	9,4	4
Dobrovoljni mirovinski fondovi	1.363	0,3	21	1.760	0,3	21	1.969	0,4	21	2.429	0,4	23
Društva za lizing	33.666	6,7	26	28.988	5,6	26	25.886	4,8	25	22.237	4,1	25
Štedne banke	155	0,0	2	11	0,0	1	35	0,0	1	27	0,0	1
Kreditne unije***	515	0,1	33	530	0,1	23	569	0,1	22	579	0,1	24
Ukupno	501.454	100,0		519.021	100,0		537.587	100,0		542.549	100,0	

Napomene:

* Nadzorni podaci (moguće su razlike u odnosu na monetarnu statistiku zbog konsolidacije).

** Od 14. travnja 2008. članovi Fonda hrvatskih branitelja slobodno mogu povući svoje udjele iz fonda, koji je stoga isključen iz zatvorenih investicijskih fondova.

*** Podatak za 2012. godinu se odnosi na lipanj 2012.

Izvor: HNB, HANFA

Hrvatski bankarski sustav je koncentriran podjednako kao u drugim zemljama Jugoistočne Europe (SEE). Dvije najveće banke predstavljale su oko 43%, a deset najvećih banaka oko 93% ukupne aktive svih banaka krajem 2012. godine. U vlasničkoj strukturi dominirale su banke u pretežito stranom vlasništvu, predstavljajući 90,1% ukupne aktive svih banaka, dok je u domaćem državnom vlasništvu bilo 4,8% te u domaćem privatnom vlasništvu 5,2% ukupne aktive svih banaka.

Ukupna aktiva banaka na kraju 2012. iznosila je 400,3 milijarde kuna i u odnosu na kraj 2011. smanjena je za 1,6%. Osnovni razlog nominalnog smanjenja imovine banaka je već spomenuta transakcija s kraja godine kojom je jedna velika banka, s ciljem jačanja bilance, prebacila na posebno poduzeće posebne namjene u vlasništvu istog stranog vlasnika 5,6 milijardi kuna nenadoknadivih plasmana (neto vrijednosti 3,7 milijardi kuna). Udio depozita ostao je stabilan u odnosu na protekle tri godine te je na kraju 2012. iznosio 69% ukupne pasive banaka koja se većinom odnosi na sektor stanovništva, dok je udio kapitala blago porastao na 14,3%. U istom su razdoblju depoziti stanovništva sudjelovali u ukupnim depozitima banaka sa 62%, dok su sredstva većinskih vlasnika činila 10% primljenih depozita i 50% primljenih kredita. Kreditnom riziku istovremeno je bilo izloženo 422,2 milijarde kuna plasmana i izvanbilančnih obveza, od čega je 10% bilo raspoređeno u rizične skupine B i C, koje predstavljaju djelomično i potpuno nenadoknadleve plasmane (*engl. nonperforming placements*). Ukupni iznos rezerviranja za plasmane i izvanbilančne obveze iznosio je oko 4,5% ukupnih plasmana i obveza čime se nastavio rast ovog pokazatelja započeo u 2009. te je ostvarena njegova najviša vrijednost zabilježena od 2001. godine. Dobit banaka prije oporezivanja ostvarena u 2012. godini iznosila je 3,5 milijardi kuna, pri čemu je 11 manjih banaka zabilježilo gubitak. Stopa adekvatnosti kapitala banaka iznosila je na kraju 2012. godine 20,5%, povrat na kapital (ROAE) 4,9%, a povrat na aktivu (ROAA) 0,86%.

Slaba kreditna potražnja i nesklonost banaka prema riziku nepovoljno će utjecati na oporavak domaće kreditne aktivnosti u 2013. pa bi i rast monetarnih i kreditnih agregata mogao ostati potisnut. Međutim, u narednim godinama, jačanje oporavka u realnom sektoru gospodarstva trebalo bi se odraziti na postupno ubrzanje rasta monetarnih i kreditnih agregata. Sukladno tome, predviđa se umjereno dinamiziranje domaće kreditne potražnje, što bi trebalo povoljno djelovati i na performanse bankovnog sektora.

2.1.3. Alternativni scenariji i rizici

Među rizicima ostvarenja projekcija prevladavaju negativni rizici. Temeljni negativni vanjski rizik predstavljaju eventualni šokovi u međunarodnom okruženju. To se u prvom redu odnosi na intenziviranje krize u eurozoni i pogoršanje financijske situacije matičnih inozemnih banaka vlasnica domaćeg bankarskog sustava, koji bi zasigurno ugrozili projiciranu dinamiku gospodarskog rasta. Osim toga, nagli rast cijena sirovina na svjetskom tržištu ili pogoršanje uvjeta financiranja dodatno bi negativno utjecali na ostvarenje projekcije rasta.

Na strani unutarnjih rizika, glavni rizik proizlazi iz ostvarenja pretpostavke snažnog rasta investicija javnih poduzeća te oporavka cjelokupne investicijske klime na kojima se temelji projicirani gospodarski rast. Pritom je prisutan i pozitivan rizik da će rast investicija biti veći od očekivanog. Uz to, uvjeti financiranja poslovnog sektora ovise o sklonosti domaćih poslovnih banaka prema kreditiranju domaćih privrednih subjekata, što je povezano i s rezultatima novoootvorenih povoljnijih kreditnih linija, s učincima zakona o financijskom poslovanju te s procesom fiskalne konsolidacije. Projicirana dinamika izvoza, osim stabilnog i rastućeg međunarodnog tržišta, u znatnoj mjeri pretpostavlja uspješnost izvozno orijentirane gospodarske strategije, uključujući i sve reforme usmjerene ka povećanju konkurentnosti domaćeg gospodarstva, dok je dinamika uvoza usko vezana uz rezultate domaće energetske politike. S obzirom na prisutan nastavak korekcije potrošnje kućanstava te intenzitet procesa razduživanja stanovništva, pretpostavljena sporija dinamika oporavka na tržištu rada implicira kako projekcija potrošnje kućanstava ovisi o tome u kojoj će mjeri povoljnija međunarodna i domaća gospodarska kretanja, a posebno pristupanje RH EU, promijeniti prevladavajuća pesimistična očekivanja kućanstava. Što se tiče pozitivnih rizika za projekciju gospodarskog rasta, izdvojimo mogućnost povoljnijih makroekonomskih kretanja u okruženju od projiciranih te snažnije ili ranije povratne učinke strukturnih reformi od očekivanja.

Što se tiče projekcije inflacije, rizik ostvarenja više inflacije od projicirane predstavlja prije svega snažniji rast cijena sirovina na svjetskom tržištu od očekivanog dok bi, s druge strane, slabiji oporavak domaće potražnje mogao djelovati na ostvarenje niže inflacije od projicirane.

2.2. Proračun opće države i javni dug

2.2.1. Fiskalna politika i srednjoročni ciljevi

U kontekstu jačanja neizvjesnosti i rizika na globalnom i domaćem planu, u narednom srednjoročnom razdoblju ključni izazov ekonomske politike jest očuvanje makroekonomske stabilnosti te stvaranje uvjeta za oporavak i stabilan gospodarski rast. Fiskalna politika u narednom srednjoročnom razdoblju temeljit će se na dva načela. S jedne strane, nužna je brza fiskalna konsolidacija s obzirom na rastući javni dug i trošak njegovog financiranja, koji sve jače istiskuje ostale kategorije javne potrošnje. S druge strane, nužno je uskladiti brzinu fiskalne konsolidacije kako se ne bi poništili pozitivni učinci započetog investicijskog ciklusa i promjene trenda gospodarske aktivnosti.

Sukladno navedenom, srednjoročne mjere fiskalne politike bit će usmjerene na fiskalnu konsolidaciju koja utječe pozitivno na rast te djeluje u okviru snažnih fiskalnih pravila i prilagodbi kako na prihodnoj tako i na rashodnoj strani proračuna. Okvir fiskalnog upravljanja u EU, ali i u RH pridonijet će jačanju fiskalne prilagodbe kroz vrijeme. Spomenuti okvir uključuje jačanje numeričkih fiskalnih pravila, jačanje neovisnosti Fiskalnog odbora i

srednjoročnog proračunskog planiranja u RH, a bit će i ojačan multilateralnim dijalogom s Europskom komisijom (EK).

Na rashodnoj strani proračuna, posebna pozornost usmjerava se na poboljšanje učinkovitosti javne potrošnje. Uz to, prilikom smanjenja proračunskih rashoda primjenjuje se diferencirani pristup kako bi se očuvali izvori potencijalnog rasta. U tom smislu, prioritet će biti ulaganja u vodnu i prometnu infrastrukturu, zdravstvo i obrazovanje. Pozornost se posvećuje jačanju obuhvata i učinkovitosti aktivnih mjera na tržištu rada. Nastavit će se i modernizacija sustava socijalne skrbi u svrhu jačanja njegove kvalitete i održivosti. Reforme u mirovinskom sustavu intenzivirat će se s ciljem usklađivanja dobi umirovljenja s očekivanim životnim vijekom, jačeg penaliziranja ranog umirovljenja te produljenja radnog vijeka. U svrhu osiguravanja dugoročne održivosti javnih financija u kontekstu demografskih izazova, nastavljaju se i strukturne prilagodbe zdravstvenog sustava.

Na prihodnoj strani proračuna uz povećanje stope PDV-a, vidljiva je i realokacija poreznog opterećenja s rada prema potrošnji i imovini, kako bi se što manje negativno djelovalo na rast i stvaranje radnih mjesta, sukladno preporukama EK. Također, poduzimaju se i aktivnosti usmjerene na suzbijanje sive ekonomije i borbu protiv porezne evazije te poboljšanje učinkovitosti rada Porezne uprave (PU).

Svi navedeni ciljevi i predviđena kretanja fiskalne politike su određeni i ovise o provedbi ključnih strukturnih reformi u nadolazećem razdoblju, a koje su opisane u trećem poglavlju.

2.2.2. Izvršavanje proračuna u 2012. godini

S obzirom da su krajem 2011. održani parlamentarni izbori, u prva tri mjeseca 2012. godine na snazi je bilo privremeno financiranje. Nakon formiranja nove Vlade započeo je proces pripreme proračuna te je u veljači usvojen plan za 2012. i projekcije za 2013. i 2014. godinu.

Tijekom godine ostvarili su se neki negativni rizici te pogoršali međunarodni makroekonomski uvjeti, što je rezultiralo snižavanjem makroekonomskih projekcija te izmjenama i dopunama plana proračuna u studenom 2012. godine. Spomenutim izmjenama manjak proračuna opće države zadržan je na prvotno planiranoj razini od 4% BDP-a sukladno metodologiji ESA 95, što je ostvareno odgovarajućim povećanjem prihoda i preraspodjelom određenih kategorija rashoda. Podaci o izvršenju za 2012. godinu pokazuju da su prihodi ostvareni na razini od 38,2% BDP-a, rashodi na razini od 42% BDP-a te posljedično manjak iznosi 3,8% BDP-a.

Promatrano s prihodne strane, u 2012. godini reforme porezne politike bile su prvenstveno usmjerene k jačanju dugoročne fiskalne održivosti, poboljšanju poslovne klime, adresiranju problema nelikvidnosti i financijske nediscipline u gospodarstvu. Tako je od 1. ožujka 2012., opća stopa PDV-a povećana s 23% na 25%, uz istovremeno uvođenje snižene stope od 10% na određena dobra i usluge (jestiva ulja i masti, isporuka vode, šećer i dječja hrana), čime se nastojalo olakšati porezni teret socijalno najosjetljivijim skupinama društva. Također, od 1. svibnja 2012. godine doprinosi za zdravstveno osiguranje smanjeni su s 15% na 13%, čime se smanjuje trošak rada i potiče konkurentnost gospodarstva s ciljem stvaranja novih radnih mjesta. Kako bi se poboljšala porezna disciplina u području doprinosa, Vlada je donijela Uredbu kojom se onemogućuje isplata plaća bez uplaćenih doprinosa. Navedena mjera rezultirala je poboljšanom naplatom ovih prihoda pa je usprkos negativnim trendovima na

tržištu rada i smanjenju stope doprinosa za zdravstveno osiguranje, zabilježeno tek skromno smanjenje prihoda od doprinosa u odnosu na prethodnu godinu. Od 1. ožujka 2012. godine uvedene su izmjene u sustavu oporezivanja dohotka od rada kojima se podigla visina osnovnog osobnog odbitka s 1.800 na 2.200 kuna, a za umirovljenike s 3.200 na 3.400 kuna te su promijenjeni porezni razredi, a porezne stope ostale iste (12%, 25% i 40%). Time je omogućen porast neto plaća za niže dohodovne skupine odnosno smanjenje neto plaća za više dohodovne skupine, čime se ujedno doprinosi progresivnosti oporezivanja.

Promatrano s rashodne strane, postignute su uštede na svim kategorijama, izuzev plaćenih kamata za preuzeti dug brodogradilišta te kamata za obveznice izdane na američkom tržištu, a koje se plaćaju na polugodišnjoj osnovi. Ovdje posebno valja istaknuti ostvarene uštede u sustavu subvencioniranja poljoprivrede od 0,3% BDP-a. Prvotno planirano smanjenje na naknadama za zaposlene nije u potpunosti ostvareno zbog kašnjenja u procesu kolektivnih pregovora. Stoga su izmjenama i dopunama proračuna ovi rashodi povećani za 0,5% BDP-a. Usprkos tome, podaci za 2012. godinu ukazuju na ostvarene uštede u kategoriji naknada za zaposlene od 0,1% BDP-a.

2.2.3. Srednjoročni proračunski okvir

U odnosu na studeni 2012. kada je pripreman proračun za 2013. godinu, intenzivirane su negativne makroekonomske okolnosti u EU, te pogotovo u našem neposrednom okruženju. U istom razdoblju nastavljeni su negativna kretanja i u domaćem gospodarstvu, što je vidljivo i iz kretanja visokofrekventnih gospodarskih pokazatelja. Navedeni trendovi djelovali su i na usporavanje dinamike planiranih investicija. Slijedom toga, izmijenjene su projekcije rasta bruto domaćeg proizvoda, te proračun za 2013. godinu koji se trenutno nalazi u saborskoj proceduri.

I u navedenim negativnim okolnostima RH nastavlja s fiskalnom konsolidacijom, rasterećenjem realnog sektora, poboljšanjem poslovne klime te osnaživanjem razvoja prvenstveno kroz efikasno korištenje sredstava iz fondova EU. Zatvaranje fiskalnih neravnoteža je nužno kako bi se ojačala održivost javnih financija, poboljšala percepcija države na financijskim tržištima te stvorili uvjeti za ekonomski oporavak i dugoročni održiv razvoj.

Nastavno na izmijenjene projekcije rasta smanjene su agregatne projekcije prihoda u odnosu na prvotni plan za 2013. godinu. Navedene projekcije uključuju i jednokratni učinak povećanja prihoda zbog očekivanih prihoda od imovine. U sklopu izmjena i dopuna proračuna nisu planirane dodatne promjene porezne politike, ali se nastavlja s pripremama najavljenih poreznih reformi s ciljem daljnjeg smanjenja poreznog tereta na rad, kao i aktivnosti za smanjenje porezne evazije te ujednačavanja tržišnih uvjeta za sve porezne obveznike u RH.

S ciljem nastavka fiskalne konsolidacije koja je nužna zbog održivosti opterećenja društva postojećom razinom duga te troškovima njegovog financiranja, planira se smanjenje rashoda državnog proračuna, ali i izvanproračunskih korisnika te jedinica lokalne uprave u odnosu na prvotni plan. Pri tome se na rashodnoj strani proračuna planiraju selektivni rezovi i preraspodjele kako bi se što manje negativno djelovalo na potencijalni rast, te nastavak ulaganja, iako u smanjenom obujmu, u vodnu i prometnu infrastrukturu, zdravstvo i obrazovanje.

Prihodi konsolidirane opće države

Plan prihoda konsolidirane opće države za 2013. godinu i projekcije za razdoblje 2014.-2016. temelje se na očekivanim makroekonomskim pretpostavkama za navedeno razdoblje, a uključuju i očekivane fiskalne učinke zakonskih izmjena u poreznoj politici te daljnjeg prilagođavanja hrvatskog zakonodavstva pravnoj stečevini EU i punopravnog članstva RH u EU od 1. srpnja 2013.

Porezne izmjene u 2013. godini obuhvaćaju prvenstveno PDV te posebne poreze i trošarine.

Izmjenom i dopunom Zakona o porezu na dodanu vrijednost¹⁷ od 1. siječnja 2013. na snagu je stupila odredba kojom se propisuje da će se snižena stopa od 10% primjenjivati na usluge pripremanja hrane i posluživanja hrane i pića u ugostiteljskim objektima. Također, od 1. siječnja 2013. ukinuta je nulta stopa poreza na dodanu vrijednost, a proizvodi koji su do tada bili oporezivani po ovoj stopi, oporezivat će se stopom od 5%, kao najnižom mogućom u EU. Ovim se nastoji izbjeći veći rast cijena tih proizvoda te olakšati utjecaj spomenutih promjena na kategorije stanovništva s nižim dohotkom. Također, na snagu je stupio i Zakon o fiskalizaciji u prometu gotovinom¹⁸ kojim se od 1. siječnja 2013. postupno uvode fiskalne blagajne, što predstavlja usvajanje aplikacijskog rješenja u svrhu bolje naplate poreznih prihoda kod prometa gotovinom. Postupak fiskalizacije provodi se u tri faze. U prvoj fazi, elektroničke naplatne uređaje povezane s Poreznom upravom bili su obvezni instalirati srednji i veliki poduzetnici kao i svi oni koji obavljaju usluge smještaja te pripreme i posluživanja hrane. U drugoj fazi, od 1. travnja 2013. obveza fiskalizacije uvodi se za trgovce te slobodna zanimanja (odvjetnici, bilježnici, liječnici, prevoditelji, revizori i dr.). U trećem koraku, od 1. srpnja 2013. fiskalizacija postaje obvezna za sve ostale poduzetnike. Očekivani godišnji učinak ovih izmjena iznosi oko 0,4% BDP-a.

U ovoj godini najveće promjene u oporezivanju prisutne su u trošarinskom sustavu. Pritom se najznačajnije izmjene odnose na posebne poreze na osobne automobile, trošarine na energente i električnu energiju te trošarine na duhanske proizvode. Naime, novim Zakonom o trošarinama¹⁹ usvojen je novi sustav oporezivanja osobnih automobila, ostalih motornih vozila te plovila i zrakoplova, koji se temelji na kombiniranom sustavu oporezivanja. Takvim sustavom posebni porez utvrđuje se dijelom kao vrijednosni kriterij (na temelju postotka od prodajne cijene), a dijelom kao ekološki kriterij (ovisno o emisiji CO₂). Primjenom ovakvih ekoloških kriterija potiče se smanjenje emisija ugljičnog dioksida sukladno ciljevima Vlade i obvezama prema EU. Uz navedeno, izjednačavaju se trošarine na nove i rabljene automobile. Isto tako, novim Zakonom o posebnom porezu na motorna vozila²⁰, zrakoplovi su izuzeti od oporezivanja posebnim porezom.

Od 1. siječnja 2013. u potpunosti je ukinut poseban porez na luksuzne proizvode, budući da nije davao značajniji doprinos ukupnim proračunskim prihodima, a njegovo postojanje u RH čini luksuzne proizvode cjenovno nekonkurentnim u odnosu na tržišta drugih država članica EU.

Oporezivanje trošarinama na duhanske proizvode tijekom 2013. godine bit će pod utjecajem postupnog povećavanja trošarina na cigarete i sitno rezani duhan, kako bi se tijekom

---

¹⁷ Narodne novine, br. 136/12

¹⁸ Narodne novine, br. 133/12

¹⁹ Narodne novine, br. 32/13, 22/13

²⁰ Narodne novine, br. 15/13

odobrenog prijelaznog razdoblja dostigla potpuna usklađenost s pravnom stečevinom EU. Prilagodbe će se odvijati takvom dinamikom da danom pristupanja u EU ukupna trošarina na sve cigarete mora iznositi najmanje 57% prosječne ponderirane maloprodajne cijene cigareta puštenih u potrošnju i minimalno 64 eura na 1.000 komada cigareta.

Početak 2013. godine povećane su i trošarine na energente, a prije ulaska RH u EU uslijedit će još jedno povećanje, kako bi se dostigle minimalne vrijednosti trošarina koje propisuje zakonodavstvo EU. Također, radi usklađivanja sa zakonodavstvom EU, danom pristupanja uvest će se i trošarina na prirodni plin i električnu energiju. Međutim, paralelno s uvođenjem ove trošarine, uz zadržavanje obveznih, uvest će se i opcionalna oslobođenja, primjerice u kućanstvima, pri korištenju energije iz prirodnih izvora za vlastitu uporabu kao i za energente s dvojnog namjenom. Procijenjeni godišnji efekt navedenih izmjena iznosi oko 0,4% BDP-a.

Od 2013. godine izmjenama Zakona o porezu na dobit²¹ uvedena je mogućnost neoporezivanja reinvestirane dobiti. Procijenjeno je da će efekti koji proizlaze iz ovih izmjena osigurati stalnost proračunskih prihoda po ovoj osnovi.

Uz navedene izmjene u poreznom sustavu, nastavlja se rad na analizi i ocjeni isplativosti određenih neporeznih davanja kako bi se dodatno potakla konkurentnost i rasteretili poduzetnici i investitori.

Temeljem gore opisanih poreznih izmjena, u 2013. godini ukupni prihodi proračuna konsolidirane opće države planirani su na razini od 38,4% BDP-a. Zbog izmijenjenog realnog rasta BDP-a s 1,8% na 0,7% u 2013. godini, projicirani prihodi smanjeni su za 0,4% BDP-a u odnosu na prvotni plan. Međutim, ostvareno je i jednokratno povećanje prihoda od imovine u ukupnom iznosu od 0,4% BDP-a, te je udio prihoda proračuna opće države u BDP-u u odnosu na prvotni plan ostao nepromijenjen. Prema kraju srednjoročnog razdoblja prihodi proračuna opće države bit će određeni postupnim oporavkom gospodarske aktivnosti pa će u 2014. godini dosegnuti razinu od 37,9% BDP-a, u 2015. 37,7% BDP-a, dok će 2016. iznositi 37,2% BDP-a.

Najznačajniji prihod proračuna opće države jest prihod od poreza na dodanu vrijednost koji je u 2013. godini planiran na razini od 12,7% BDP-a, a njegov se udio prema kraju srednjoročnog razdoblja blago smanjuje. Kretanje prihoda od poreza na dodanu vrijednost pod utjecajem je očekivanih negativnih kretanja osobne potrošnje u 2013., a njen oporavak očekuje se u narednim godinama. Procijenjeni prihodi od poreza na dohodak kretat će se na prosječnoj razini od 2,9% BDP-a u 2013. i 2014. godini, te će se njihov udjel smanjiti za 0,1 postotni bod do kraja promatranog razdoblja. Prihodi od poreza na dobit očekuju se na razini od 2,1% BDP-a u 2013. godini, a prema kraju razdoblja njihov udio u BDP-u će se postupno smanjivati. Sukladno projekcijama, prihodi od posebnih poreza i trošarina u 2013. godini iznosit će 3,5% BDP-a, dok će se narednih godina i njihov udio postupno smanjivati. Prihodi od carina i carinskih pristojbi u 2013. godini prikupit će se u iznosu od 0,3% BDP-a, dok se u godinama koje slijede, očekuje njihova stabilizacija na razini od 0,2% BDP-a.

Drugu najznačajniju skupinu prihoda proračuna opće države čine socijalni doprinosi. Njihova dinamika bit će određena kretanjima na tržištu rada kao i zakonskim izmjenama provedenim u 2012. godini kojima se osiguralo rasterećenje bruto cijene rada smanjenjem doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje za dva postotna boda. Procijenjeni efekt ove mjere iznosi oko

---

²¹ Narodne novine, br. 22/12

0,7% BDP-a, što predstavlja godišnju razinu smanjenja troška rada u gospodarstvu. Uz to, na kretanje ovih prihoda utječe i onemogućavanje isplate plaća bez prethodne uplate doprinosa. Temeljem navedenog, prihodi od socijalnih doprinosa za 2013. godinu planirani su u iznosu od 11,5% BDP-a, a njihov se udio smanjuje u narednim godinama i to na 11,3% BDP-a u 2014., 11% BDP-a u 2015, te 10,9% BDP-a u 2016. godini.

Od ostalih proračunskih prihoda valja izdvojiti prihode od imovine koji u 2013. godini iznose 0,4% BDP-a. Naime, prihodi od imovine, uz stalne prihode, tijekom 2013. godine uključuju i jednokratna povećanja po osnovi vlasništva koje RH ima u određenim trgovačkim društvima, a koji se procjenjuju na razini od 0,2% BDP-a. Do kraja promatranog razdoblja udio prihoda od imovine stabilizira se na prosječnoj razini od 0,2% BDP-a.

Rashodi konsolidirane opće države

U srednjoročnom razdoblju planira se kontinuirano smanjenje udjela rashoda konsolidirane opće države u BDP-u, što će pridonijeti dugoročnoj održivosti javnih financija. Racionalizacija rashodne strane proračuna ključni je preduvjet u pogledu ostvarivanja fiskalne održivosti u uvjetima nepovoljnih gospodarskih kretanja. U 2013. godini rashodi proračuna opće države predviđaju se na istoj razini kao i 2012. godine, odnosno na 42% BDP-a. No, u odnosu na prvotni plan proračuna za 2013. godinu ostvarene su uštede od 0,5% BDP-a. Ovakva agregatna kretanja ostvarena su usprkos negativnim pritiscima povezanim sa značajnim povećanjem pojedinih kategorija rashoda od 1,3% BDP-a. Ono se najvećim dijelom odnosi na doprinos RH proračunu EU, rashode za kamate, državne potpore za restrukturiranje brodogradnje te uključivanje HANDA-e (Hrvatska agencija za obvezne zalihe nafte i naftnih derivata) među proračunske korisnike. Naime, do povećanja rashoda za kamate dolazi zbog porasta troškova servisiranja javnog duga nastalog u proteklom razdoblju, te preuzimanja duga brodogradilišta što izravno ima za posljedicu porast troškova kamata. I plan restrukturiranja brodogradilišta također će dodatno opteretiti državni proračun. Nadalje, od 2013. godine u centralizirani sustav naplate trošarina uključuju se naknade za strateške rezerve nafte, a transferom tako prikupljenih prihoda HANDA-i rastu rashodi, ali uz neutralni učinak na proračun. Proračunom za 2013. godinu RH i u fiskalnom smislu postaje dio EU. To se prije svega odnosi na doprinos RH u zajednički proračun EU, koji će u 2013. godini iznositi 0,5% BDP-a. Projekcije za 2014., 2015. i 2016. pokazuju smanjenje rashoda proračuna opće države i to s razine od 41,3% u 2014. na 40,8% u 2015. te 39,9% u 2016. godini.

Najznačajniju skupinu rashoda proračuna opće države čine socijalne naknade koje će u nadolazećem razdoblju bilježiti kontinuirano smanjivanje svojeg udjela u vrijednosti bruto domaćeg proizvoda i to s 13,6% u 2013. na 12% u 2016. godini. Kretanja ovih rashoda su u najvećoj mjeri određena kretanjem najznačajnijih kategorija socijalnih naknada, tj. rashoda za mirovine i rashoda za zdravstvo. U 2013. godini mirovine rastu uslijed očekivanog kretanja broja umirovljenika, a provest će se i zakonom utvrđeno usklađivanje mirovina prema indeksu potrošačkih cijena i bruto plaća, ali samo za mirovine ostvarene iz radnog odnosa, za što se predviđa dodatni trošak od oko 0,1% BDP-a. S druge strane, izdvajanja u zdravstvu bit će pod utjecajem daljnje provedbe reformi u zdravstvu (uštede na objedinjenoj javnoj nabavi, sanacija zdravstvenih ustanova, reforme mreže bolnica) koje se provode radi osiguranja financijske održivosti i stabilnosti zdravstvenog sustava. Ova kategorija rashoda obuhvaća i ostale vrste socijalnih naknada kao što su dječji doplatak, roditeljske naknade, mjere aktivne politike tržišta rada i dr.

Naknade zaposlenima u javnim i državnim službama, svojim udjelom u ukupnim rashodima, čine drugu po veličini skupinu rashoda proračuna opće države. Iznos ovih rashoda će u najvećoj mjeri biti određen kretanjem broja državnih i javnih službenika. Također, promjene u kolektivnim ugovorima u području naknada za prijevoz, regresa, božićnica, nekih dodataka na plaću, dnevnica, jubilarnih nagrada te smanjenja koeficijenata na plaće državnih i javnih službenika kao i primjena sustava centralnog obračuna plaća, pridonijet će smanjenju mase plaća u 2013. te naredne tri godine. Smanjenja se očekuju i kao posljedica izmjena granskih kolektivnih ugovora. Projekcija udjela naknada zaposlenima u BDP-u kreće se od 9,9% BDP-a u 2013. na 9% BDP-a u 2016. godini.

Rashodi za intermedijarnu potrošnju, koje u glavnini čine rashodi za dobra i usluge usmjereni u naknade troškova zaposlenima, materijal, energiju i usluge, kretat će se na prosječnoj razini od 4,4% BDP-a u razdoblju 2013.–2016. Dinamiku kretanja rashoda za intermedijarnu potrošnju u velikoj mjeri odredit će aktivnosti i projekti koji se sufinanciraju sredstvima iz fondova EU s obzirom da se velik dio projekata i aktivnosti povezanih s EU odražava kroz ovu skupinu rashoda.

Rashodi za subvencije se povećavaju u 2013. godini, a to povećanje se najvećim dijelom odnosi na državnu potporu za restrukturiranje brodogradnje te na program povlaštenog financiranja po kreditnim programima HBOR-a, kako bi se poticajnim uvjetima kreditiranja ojačala konkurentnost gospodarskih subjekata. Također, povećanje uključuje i dodatna sredstva za poticanje razvoja i jačanje konkurentnosti prerađivačke industrije. Radi usklađivanja sa Zajedničkom poljoprivrednom politikom EU, posebno u dijelu izravnih plaćanja u poljoprivredi, rashodi za subvencije u poljoprivredi se smanjuju. U srednjoročnom razdoblju očekuje se smanjenje rashoda za subvencije budući da se najveći iznos na ime programa restrukturiranja brodogradnje planira u 2013. godini. Smanjit će se udio rashoda za subvencije u vrijednosti bruto domaćeg proizvoda i to s razine od 2,1% u 2013. godini na 1,7% u 2016. godini.

Rashodi za dohodak od vlasništva će u nadolazećem razdoblju biti određeni kretanjem rashoda za kamate. Naime, pod utjecajem kretanja na financijskim tržištima i ukupnih potreba za financiranjem proračuna uslijed rasta fiskalnih manjkova, rashodi za kamate su u prethodnim godinama bilježili kontinuirana nominalna povećanja. I u 2013. godini predviđa se njihov daljnji rast za oko 0,3% BDP-a. U nadolazećem razdoblju predviđen je njihov daljnji rast, ali u puno manjem opsegu i oni će se kretati na prosječnoj razini od 3% BDP-a.

Ostali tekući transferi, koji uključuju tekuće pomoći i tekuće donacije, planirani su na razini od 1,9% BDP-a u 2013., 2,3% BDP-a u 2014. i 2015. te 2,2% BDP-a u 2016. godini. Ova kategorija rashoda je dijelom određena doprinosom RH proračunu EU koji iznosi oko 0,5% BDP-a u 2013. godini, odnosno 1,1% BDP-a u 2014. godini. U promatranom srednjoročnom razdoblju kapitalni transferi, koje čine kapitalne pomoći i kapitalne donacije, projicirani su na prosječnoj razini od 2,1% BDP-a.

Rashode za bruto investicije u kapital predstavljaju neto rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine, strateških zaliha i pohranjenih vrijednosti. Ovi rashodi će se kretati od razine 1,8% BDP-a u 2013. godini do 2% BDP-a u 2016. godini, što će u najvećoj mjeri biti određeno aktivnostima vezanim uz kapitalne investicije opće države.

Neto pozajmljivanje/zaduživanje

Planirana fiskalna konsolidacija u narednom srednjoročnom razdoblju rezultirat će smanjenjem udjela proračunskih rashoda u BDP-u, smanjenjem deficita konsolidirane opće države te stabiliziranjem i preokretom u trendu kontinuiranog rasta udjela javnog duga u BDP-u, a čiji se početak očekuje nakon 2014. godine. U srednjoročnom razdoblju očekuje se smanjivanje neto pozajmljivanja/zaduživanja opće države s razine od 3,6% BDP-a u 2013. do razine od 3,4% BDP-a u 2014., 3,1% BDP-a u 2015. te 2,6% BDP-a u 2016. godini. Tome će najviše pridonijeti državni proračun, koji će u 2013. zabilježiti manjak od 3,2% BDP-a, u 2014. od 3,1% BDP-a, a u 2015. godini od 2,7% BDP-a. Prema kraju 2016. godine manjak državnog proračuna dodatno se planira smanjiti na 2,2% BDP-a. U pogledu kretanja neto pozajmljivanja/zaduživanja ostalih razina proračuna opće države, u cijelom srednjoročnom razdoblju izvanproračunski korisnici zadržat će istu razinu manjka i to na prosječnoj razini od 0,4% BDP-a. Jedinice lokalne uprave će također u cijelom srednjoročnom razdoblju imati uravnotežen proračun.

Tablica 3: Kretanje najznačajnijih stavki prihoda, rashoda i neto pozajmljivanja/zaduživanja opće države u razdoblju 2012.-2016.

ESA 95	% BDP-a	2012.	Projekcija 2013.	Projekcija 2014.	Projekcija 2015.	Projekcija 2016.
TR	Ukupni prihodi	38,2	38,4	37,9	37,7	37,2
	<i>Najznačajnije stavke ukupnih prihoda:</i>					
P.11+P.12	Tržišna proizvodnja i proizvodnja za vlastitu finalnu uporabu	3,1	3,1	2,9	2,9	2,9
D.211	Porez na dodanu vrijednost	12,3	12,7	12,7	12,6	12,6
D.61R	Socijalni doprinosi	11,7	11,5	11,3	11,0	10,9
D.5R	Tekući porezi na dohodak, bogatstvo itd	5,6	5,3	5,1	5,0	4,9
D.51A	- od čega: porez na dohodak	3,0	2,9	2,9	2,8	2,8
D.51B	porez na dobit	2,3	2,1	2,0	1,9	1,9
D.212	Carine i carinske pristojbe, isključujući PDV	0,5	0,3	0,2	0,2	0,2
D.214	Porezi na proizvode, osim PDV-a i carina	3,9	4,0	3,9	3,7	3,5
D.214a	- od čega: trošarine	3,4	3,5	3,4	3,2	3,1
D.4R	Prihodi od imovine	0,5	0,4	0,2	0,2	0,2
TE	Ukupni rashodi	42,0	42,0	41,3	40,8	39,9
	<i>Najznačajnije stavke ukupnih rashoda:</i>					
P.2	Intermedijarna potrošnja	4,6	4,7	4,4	4,2	4,1
D1.P	Naknade zaposlenima	10,7	9,9	9,5	9,2	9,0
D.3P	Subvencije	2,1	2,1	2,0	1,8	1,7
D.4P	Dohodak od vlasništva, plaćeno	2,7	3,0	3,1	3,0	3,0
D.62P	Socijalne naknade osim socijalnih transfera u naravi	13,8	13,6	13,2	12,6	12,0
D.631	Socijalni transferi u naravi	3,7	3,1	3,1	2,9	2,8
D.7P	Ostali tekući transferi	1,4	1,9	2,3	2,3	2,2
D.9P	Kapitalni transferi	1,4	1,5	1,7	2,4	2,7
P.5	Bruto investicije u kapital	1,4	1,8	1,9	2,0	2,0
B.9	Neto pozajmljivanje/zaduživanje	-3,8	-3,6	-3,4	-3,1	-2,6

Izvor: MFIN

2.2.4. Procjena ciklički prilagođenog proračunskog salda

Izračun potencijalnog BDP-a temelji se na metodologiji proizvodne funkcije kakvu koristi EK. Međutim, zbog kratkoće serija te strukturnih lomova u podacima, kao posljedice šokova u bližoj povijesti, pokazalo se kako metodologija preporučena od strane EK nije u potpunosti primjenjiva na RH te je potencijalni BDP izračunat na temelju modifikacije spomenute metodologije. Navedeni izračuni ukazuju na zatvaranje negativnog jaza *outputa* 2015. godine.

Izračun ciklički prilagođenog salda temeljen je na metodologiji i izračunima EK za države članice EU te su kao ciklički osjetljive komponente na prihodnoj strani promatrani porez na dohodak, porez na dobit, indirektni porezi, doprinosi za socijalno osiguranje te neporezna

davanja, dok su na rashodnoj strani promatrane naknade za nezaposlene. Navedeni izračuni ukazuju kako ciklički prilagođen proračunski manjak 2015. godine premašuje stvarno projicirani manjak.

2.2.5. Stanje i projekcije kretanja javnog duga te stanje jamstava

U daljnjem tekstu prikazuje se institucionalni okvir upravljanja javnim dugom i jamstvima te glavne karakteristike postojeće politike zaduživanja i projekcije kretanja javnog duga u srednjoročnom razdoblju.

Zakon o proračunu²² propisuje institucionalni okvir zaduživanja i upravljanja javnim dugom. Osnovni cilj zaduživanja i upravljanja dugom jest osiguranje financijskih potreba državnog proračuna postizanjem najnižeg srednjoročnog i dugoročnog troška financiranja uz preuzimanje razboritog stupnja rizika. Zakon propisuje da se zaduživanje provodi u svrhu: financiranja manjka državnog proračuna, financiranja investicijskih projekata i posebnih programa prema odobrenju Sabora, isplate tekućih otplata državnog duga, podmirenja dospjelih plaćanja u svezi s državnim jamstvima, upravljanja likvidnošću proračuna te pokrivanja potreba HNB-a za međunarodnom pričuvom. Zaduzivanje u svrhu prijevremenog otkupa državnog duga provodi se s ciljem: smanjenja postojeće visine troškova otplate državnoga duga, produženja prosječnog vremena dospelja (promjena trajanja otplate) državnoga duga i postizanja uravnoteženog rasporeda plaćanja otplate državnoga duga.

Također, potrebno je napomenuti da se Zakonom o izvršavanju državnog proračuna²³ utvrđuje ukupan iznos novog državnog duga i državnih jamstava koja se mogu preuzeti ili izdati u tijeku proračunske godine i ukupan iznos državnoga duga na kraju proračunske godine. Odluka o visini zaduživanja i iznosu državnih jamstava donosi se u skladu s iznosima i namjenama utvrđenima godišnjim proračunom i Zakonom o izvršavanju državnog proračuna.

Tako je navedenim zakonom utvrđeno da u 2013. godini ukupan državni dug može iznositi najviše 58% BDP-a, dok godišnja vrijednost novih financijskih jamstava za 2013. godinu iznosi 4,5 milijardi kuna od čega se iznos od 2,5 milijarde kuna odnosi na izvanproračunske korisnike državnog proračuna.

Javni dug RH krajem 2012. iznosio je 177,3 milijarde kuna te je povećan u odnosu na kraj 2011. godine za 21,3 milijarde kuna. Udio javnog duga u BDP-u krajem 2012. godine iznosio je 53,7%. Takvo povećanje javnog duga u promatranom razdoblju rezultat je ostvarenog manjka konsolidirane opće države u 2012. godini, ali i činjenice da je država, sukladno planovima restrukturiranja brodogradilišta, u javni dug preuzela njihove obveze u iznosu od 9,2 milijarde kuna. Inozemna komponenta javnog duga povećana je u odnosu na 2011. godinu za 10,1 milijardu kuna dok je domaća komponenta javnog duga u istom razdoblju zabilježila povećanje od 11,2 milijarde kuna.

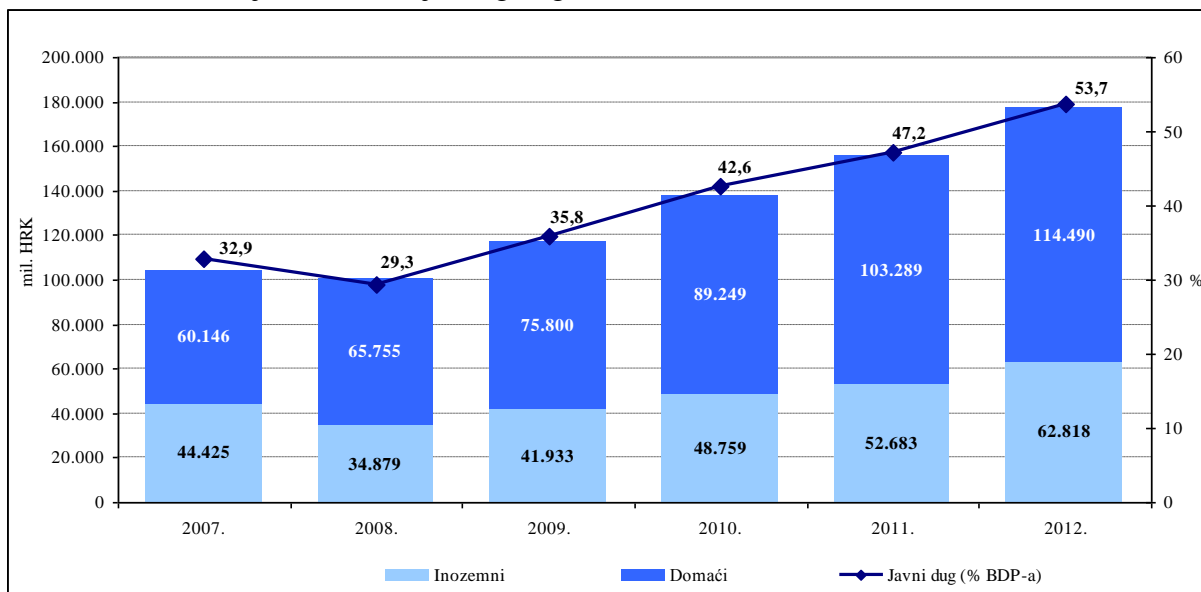
Promatrano prema razinama državne vlasti, glavnina javnog duga odnosi se na središnju državu koja je zabilježila iznos od 165,7 milijardi kuna, dok dug izvanproračunskih korisnika iznosi 9,6 milijardi kuna, a lokalnih jedinica 1,9 milijardi kuna. Pritom se središnja država najviše zadužuje na domaćem tržištu, slijedom čega domaća komponenta njenog duga bilježi udio od 63,6% u ukupnom dugu središnje države. Kod izvanproračunskih korisnika također

²² Narodne novine, br. 136/12, 87/08

²³ Narodne novine, br. 139/12

prevladava domaća komponenta duga na koju se odnosi 76,2% ukupnog duga izvanproračunskih korisnika. Isto tako, lokalna država se u najvećoj mjeri zaduživala u zemlji bilježeći udio domaće komponente u ukupnom dugu lokalne države od 91,1%.

Grafikon 2: Kretanje i struktura javnog duga

Izvor: HNB, DZS

Gledajući prema instrumentima zaduživanja, najveći dio javnog duga nastao je zaduživanjem putem dugoročnih vrijednosnih papira (62%), a zatim i zaduživanjem putem zajmova (27%) i trezorskih zapisa (10%).

U pogledu valutne strukture državnog duga, potrebno je naglasiti kako je značajan dio duga denominiran u stranoj valuti pri čemu se na dug denominiran u eurima odnosi 65%, dug denominiran u dolarima 7%, a na dug denominiran u kunama 28% ukupnog duga. Dug denominiran u eurima zadnjih se godina postupno povećavao te je najvećim dijelom rezultat izdavanja obveznica denominiranih u eurima, korištenja projektnih zajmova međunarodnih financijskih institucija te zaduživanja na domaćem tržištu putem sindiciranih kredita.

Kamatna struktura državnog duga pokazuje da udio duga s fiksnom kamatnom stopom iznosi 81% i ponajprije je posljedica zaduživanja putem izdavanja obveznica, dok se 19% odnosi na dug s varijabilnom kamatnom stopom, a proizlazi iz zaduživanja zajmovima.

Ukupna izdana jamstva RH krajem 2012. iznosila su 38,7 milijardi kuna, odnosno 11,7% BDP-a te su u odnosu na kraj 2011. godine smanjena za 7,8 milijardi kuna. Najveći dio smanjenja jamstava odnosi se na prethodno navedeno reklasificiranje jamstava za obveze brodogradilišta, koja su u procesu restrukturiranja postala dugom središnje države. Inozemna jamstva čine većinu, odnosno 60,5% ukupno izdanih jamstava RH.

Ukupni dug HBOR-a krajem 2012. godine iznosio je 16,3 milijarde kuna, odnosno 4,9% BDP-a. Inozemna komponenta duga čini većinu, odnosno 65,4% ukupnog duga HBOR-a. U odnosu na kraj 2011. godine, ukupni dug HBOR-a povećan je za 3 milijarde kuna.

Financiranje proračuna opće države i projekcija kretanja javnog duga

Ukupna razina potrebnog financiranja u nadolazećem srednjoročnom razdoblju bit će određena kretanjem fiskalnog salda, financijske imovine kao i obvezama proračuna opće države koje dospijevaju u promatranom razdoblju. Potrebe za financiranjem ukupnog manjka proračuna te dospelih obveza usmjerit će se kako na domaće tako i na inozemno financijsko tržište, dok će u pogledu instrumenata zaduživanja u promatranom razdoblju usmjerenost biti prema instrumentima s dužim rokom dospijea i to prvenstveno prema obveznicama. Posebna pozornost će se obratiti na usklađivanje budućih dospijea po iznosu i ročnosti uz istovremeno oslobađanje dodatnog prostora financiranju ostalih sektora. U pogledu pozitivnih implikacija na financiranje i dinamiku javnog duga potrebno je napomenuti da se na strani financijske imovine u 2013. godini očekuju i primici od privatizacije u iznosu od 0,9% BDP-a, dok se u naredne tri godine od privatizacije očekuje prosječno oko 0,5% BDP-a godišnje.

Glavnina dospijea obveza u razdoblju 2013.–2016. odnosi se na sedam dospijea obveznica, pri čemu je pet domaćih, a dva inozemna. Od domaćih obveznica dvije su denominirane u eurima, prva u iznosu od 650 milijuna eura, a druga u iznosu od 350 milijuna eura, dok su tri obveznice denominirane u kunama u ukupnom iznosu od 13 milijardi kuna. Inozemna dospijea odnose se na dvije euroobveznice, prva u iznosu od 500 milijuna eura koja dospijeva u 2014. godini, a druga u iznosu od 750 milijuna eura s dospijecom u 2015. godini. Na strani zajmova, najveća dospijea u promatranom razdoblju odnose se na dospijea sindiciranih kredita izdanih na domaćem financijskom tržištu.

Tablica 4: Pregled dospijea obveznica RH u razdoblju 2013.–2016.

Obveznica	Datum izdavanja	Iznos (milijuni)	Kamatna stopa	Dospijea
DOMAĆE OBVEZNICE				
Seriya 11 D-13	11.7.2006.	4.000 HRK	4,50%	11.7.2013.
Seriya 05 D-14	10.2.2004.	650 EUR	5,50%	10.2.2014.
Seriya 09 D-15	14.7.2005.	350 EUR	4,25%	14.7.2015.
Seriya 10 D-15	15.15.2005.	5.500 HRK	5,25%	15.12.2015.
Seriya 16 D-16	22.7.2011.	3.500 HRK	5,75%	22.7.2016.
INOZEMNE OBVEZNICE				
Euro - EUR VI 2014	15.4.2004.	500 EUR	5,00%	15.4.2014.
Euro - EUR VII 2015	5.6.2009.	750 EUR	6,50%	5.1.2015.

Izvor: MFIN

Sukladno planiranom manjku proračuna konsolidirane opće države, odnosno potrebama za financiranjem u 2013. godini, očekuje se da će javni dug na kraju godine iznositi 190,6 milijardi kuna ili 56,2% BDP-a. Pritom će se na domaću komponentu odnositi 59,3%, a na inozemnu 40,7% ukupnog javnog duga.

Projekcije kretanja javnog duga pokazuju da će se, uslijed kontinuiranog snižavanja manjka proračuna opće države u čitavom srednjoročnom razdoblju, trend rasta javnog duga stabilizirati u 2014. godini na razini od 57,5% BDP-a, nakon čega se očekuje i pad njegova udjela u BDP-u na razinu od 57% u 2016. godini.

Tablica 5: Projekcija kretanja javnog duga

% BDP-a	2012.	2013.*	2014.*	2015.*	2016.*
Javni dug	53,7	56,2	57,5	57,5	57,0
Inozemni	19,0	22,9	24,9	25,6	26,0
Domaći	34,7	33,4	32,5	31,8	31,0

* projekcija

Izvor: MFIN

2.3. Analize osjetljivosti i usporedba s prethodnim programom

Fiskalni rizici

Kako je prethodno navedeno, fiskalne projekcije su već revidirane sukladno korekciji projiciranog rasta BDP-a, odnosno uslijed intenziviranja negativnih makroekonomskih kretanja u nacionalnom gospodarstvu. Stoga, kada govorimo o fiskalnim rizicima najznačajniji utjecaj na kretanje fiskalnih agregata dolazi od promjena u makroekonomskim varijablama.

Plan prihoda konsolidirane opće države za 2013. godinu i projekcije za razdoblje 2014.-2016. uključuju i očekivane fiskalne učinke zakonskih izmjena u poreznoj politici i njenom usklađivanju sa zakonodavstvom EU-a. Stoga, rizik predstavlja neostvarenje predviđenih pozitivnih fiskalnih učinaka zakonskih izmjena, što bi se moglo odraziti na nižu razinu prihoda od očekivane. Najznačajniji prihod proračuna opće države, prihod od poreza na dodanu vrijednost, pod utjecajem je kretanja osobne potrošnje te bi mogući rizik došao i od smanjenja osobne potrošnje u odnosu na projiciranu u srednjoročnom razdoblju. Nepovoljnija kretanja na tržištu rada od planiranih zasigurno bi imala utjecaj na socijalne doprinose koji u najvećoj mjeri ovise o kretanju broja zaposlenih, odnosno masi bruto plaća, a rast broja nezaposlenih odrazio bi se i na povećane rashode u dijelu naknada za nezaposlene.

U narednom srednjoročnom razdoblju očekuje se smanjenje udjela rashoda u BDP-u, na što veliki utjecaj ima i provođenje strukturnih reformi. Stoga, rizik postoji u pogledu neprovođenja ključnih strukturnih reformi zacrtanom dinamikom, posebno u sustavima socijalnih naknada na koje se odnosi značajan dio rashoda proračuna.

Svi navedeni rizici doveli bi do povećanja manjka proračuna opće države što bi imalo utjecaj i u pogledu kretanja javnog duga koji bi uslijed veće potrebe za financiranjem ostvario rast iznad projiciranog sukladno središnjoj projekciji.

Promatrajući moguće dodatne negativne utjecaje na kretanje javnog duga u narednom razdoblju važno je izdvojiti rizik značajne promjene u tečaju domaće valute, s obzirom da je veliki dio ukupnog javnog duga denominiran u stranoj valuti. Slijedom toga deprecijacija domaće valute rezultirala bi većom razinom javnog duga kao i otežanim servisiranjem istog. Značajni fiskalni rizici, u slučaju dodatnog pogoršanja uvjeta na financijskom tržištu te smanjenja dostupnosti kapitala, došli bi i od povećavanja tereta otplata duga i plaćanja kamata, predstavljajući time veći pritisak na tekuće poslovanje države.

Testovi osjetljivosti kretanja neto pozajmljivanja/zaduživanja

U nastavku je napravljena analiza kretanja neto pozajmljivanja/zaduživanja pod utjecajem realizacije određenih fiskalnih rizika. Analiza polazi od pretpostavljene središnje makroekonomske projekcije i fiskalnih projekcija za srednjoročno razdoblje. Rezultati provedenih testova, odnosno utjecaji izmijenjenih pretpostavki u odnosu na središnju projekciju, promatraju se obzirom na osnovni scenarij.

Potrebno je napomenuti da su navedeni testovi provedeni na temelju arbitrarnih pretpostavki, no oni ipak daju jasnu naznaku kakvi se učinci na neto pozajmljivanje/zaduživanje mogu očekivati u srednjoročnom razdoblju dođe li do neželjenih događaja vezanih uz osnovne odrednice.

Prateći kretanje najvećih prihoda proračuna, proveden je test utjecaja realizacije negativnog rizika smanjenja osobne potrošnje te negativnih kretanja na tržištu rada na neto pozajmljivanje/zaduživanje. Naime, pokazalo se da su prihodi značajno reagirali u uvjetima krize, a posebno prihodi od poreza koji su vezani uz osobnu potrošnju. Smanjena osobna potrošnja ogleda se kroz pad prihoda od PDV-a, dok se negativni trendovi na tržištu rada ogledaju kroz niži porez na dohodak i doprinose za socijalno osiguranje.

U prvom testu, kod poreza na dodanu vrijednost, pretpostavljen je rast nominalne osobne potrošnje za 5% manji od planiranog u 2013. godini, odnosno samo polovica rasta od pretpostavljenog u skladu sa središnjom projekcijom za 2014. godinu. Rezultati pokazuju da bi se fiskalni saldo uslijed ovakvog scenarija pogoršao za 0,6 postotnih bodova u 2013. godini te 0,8 postotnih bodova u narednom srednjoročnom razdoblju.

Drugi test je proveden na način da su se odrednice kretanja prihoda od poreza na dohodak i doprinosa za socijalno osiguranje u srednjem roku mijenjale na način koji će proizvesti pogoršanje nominalne godišnje stope rasta. Pri tome je međugodišnja stopa rasta smanjena za 2,5% u 2013. te za 1% u 2014. godini. Rezultat takvih pretpostavki pokazuje pogoršanje razine fiskalnog salda za 0,4 postotna boda u 2013. te za 0,5 postotnih bodova u preostalom srednjoročnom razdoblju.

Treći scenarij pretpostavlja istovremeno nastupanje ranije opisanih pogoršanja na odrednicama promatranih prihoda. U takvim uvjetima fiskalni saldo pokazivao bi značajno pogoršanje od 1 postotnog boda u 2013. te prosječno za 1,3 postotna boda do 2016. godine.

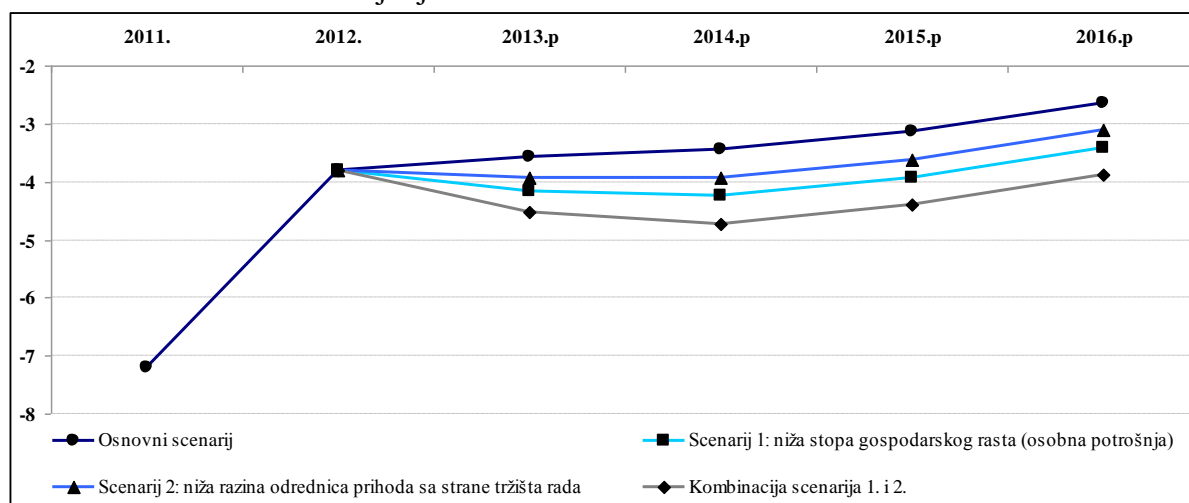
Potrebno je napomenuti i da provedeni testovi pretpostavljaju konstantnu veličinu kategorija na rashodnoj strani proračuna iako bi nastupanje promjena u pojedinim odrednicama promatranih prihoda u određenoj mjeri zasigurno imali i implikacija na rashode proračuna opće države.

Tablica 6: Rezultati testa osjetljivosti

% BDP-a	2012.	2013.p	2014.p	2015.p	2016.p
Neto pozajmljivanje (+) / zaduživanje (-)					
Osnovni scenarij	-3,8	-3,6	-3,4	-3,1	-2,6
Scenarij 1: niža stopa gospodarskog rasta (osobna potrošnja)	-3,8	-4,2	-4,2	-3,9	-3,4
Scenarij 2: niža razina odrednica prihoda sa strane tržišta rada	-3,8	-3,9	-3,9	-3,6	-3,1
Kombinacija scenarija 1. i 2.	-3,8	-4,5	-4,7	-4,4	-3,9

Izvor: MFIN

Grafikon 3: Rezultati testa osjetljivosti

Izvor: MFIN

Testovi osjetljivosti kretanja javnog duga

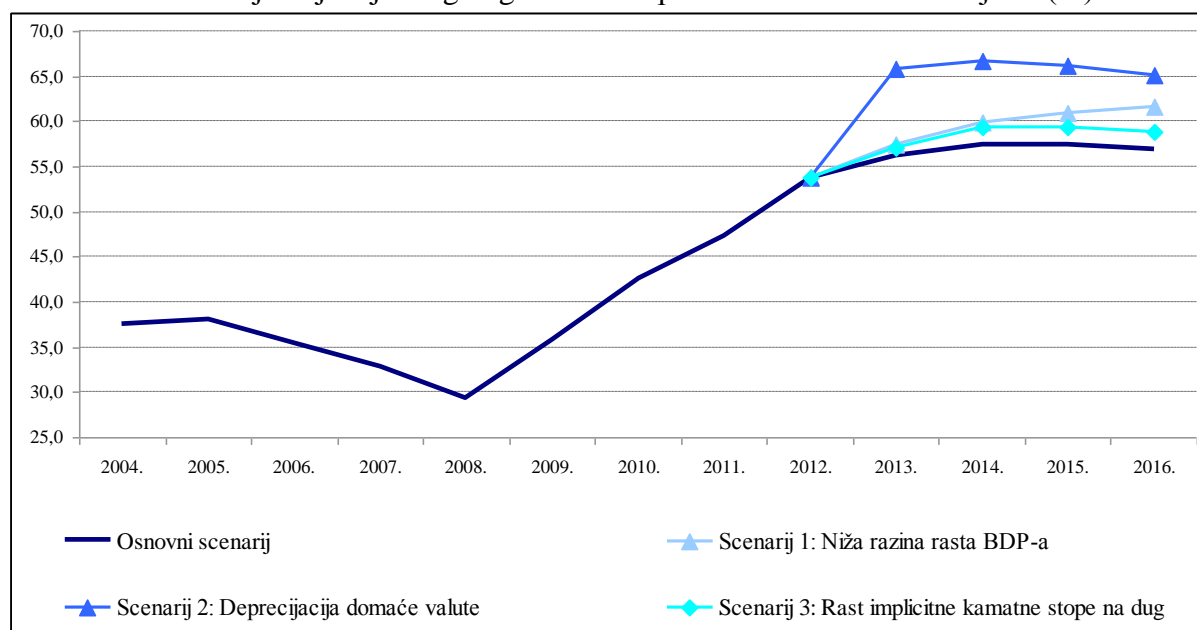
Kretanje javnog duga u direktnoj je vezi s makroekonomskim uvjetima odnosno rezultatima i pretpostavkama provođenja fiskalne politike. Stoga je od iznimne važnosti kontinuirano provođenje testova osjetljivosti javnog duga na različite čimbenike kako bi se realno sagledale sve implikacije eventualne promjene u pretpostavkama koje određuju projekciju kretanja javnog duga u srednjem roku i time predstavljaju najveći rizik, te kako bi se osigurali uvjeti da se isti izbjegne ili njegovi učinci ublaže. Test se provodi postavljanjem osnovnog scenarija koji se temelji na srednjoročnim makroekonomskim projekcijama. Zatim se provodi niz alternativnih scenarija kojima se pretpostavljene veličine podvrgavaju različitim šokovima. Šokovi su obično vezani za povijesne vrijednosti promatranih veličina i njihovu varijabilnost, ali mogu biti i proizvoljni. Za svrhu ovog testa provedena su tri alternativna scenarija kojim se ispitala osjetljivost javnog duga u srednjoročnom razdoblju.

Provedeni testovi osjetljivosti javnog duga ukazuju na činjenicu da bi najveći utjecaj na njegov rast došao od deprecijacije domaće valute, posebno prema euru. Razlog tome nalazi se u činjenici da je visok udio duga denominiran u stranoj valuti. Iz provedenog testa proizlazi da arbitrarno određeni šok deprecijacije kune od 25% podiže razinu javnog duga na preko 66% BDP-a u razdoblju 2014.-2015.

Također, javni dug pokazuje i nepovoljno srednjoročno kretanje na arbitrarnu pretpostavku ostvarenja niže stope rasta BDP-a u promatranom razdoblju, i to za dva postotna boda manje od očekivane stope. U tom se slučaju, javni dug do kraja srednjoročnog razdoblja povećava do razine od oko 61% BDP-a.

Povrh navedenog, dodatno pogoršanje uvjeta na financijskom tržištu utjecalo bi na rast kamatnih stopa te bi povećalo troškove servisiranja postojećeg, ali i novog duga, odnosno rashodi za kamate bilježili bi značajna povećanja u odnosu na planirana. Za svrhu ovog testa pretpostavljeno je povećanje prosječne implicitne kamatne stope na dug za dva postotna boda u 2013. i 2014. godini, što bi dovelo do povećanih troškova financiranja i negativnih učinaka na kretanje javnog duga koji bi ostvario rast iznad projiciranog sukladno središnjoj projekciji te bi krajem srednjoročnog razdoblja dosegao razinu od oko 59% BDP-a.

Grafikon 4: Kretanje udjela javnog duga u BDP-u prema određenim scenarijima (%)

Izvor: MFIN

Usporedba Ekonomskog programa RH i Pretpristupnog ekonomskog programa 2012.-2014.

Usporedbom ukupnih prihoda, rashoda i neto pozajmljivanja/zaduživanja konsolidirane opće države prema Pretpristupnom ekonomskom programu (PEP) 2012.-2014. i Ekonomskom programu RH, moguće je uočiti razlike koje proizlaze iz različitih razina nominalnog BDP-a koje su rezultat izmijenjenih srednjoročnih makroekonomskih pretpostavki i njihovih učinaka na proračunske prihode i rashode. Naime, PEP je polazio od pretpostavke realnog rasta BDP-a od 1,5% u 2013. do 2,5% u 2014. godini. Ekonomskim programom očekivanja gospodarskog rasta su umanjena pa je tako u 2013. projicirana stopa rasta od 0,7%, u 2014. od 2,4%, a u 2015. godini od 3,5% te 3,5% u 2016. godini.

Razlike pojedinih fiskalnih veličina u ova dva programa proizlaze i iz drugih razloga specifičnih za prihode odnosno rashode. Nastavak nepovoljnih gospodarskih kretanja tijekom 2012., ali i određene izmjene na prihodnoj i rashodnoj strani proračuna utjecale su na ostvarenje neto pozajmljivanja/zaduživanja u skladu s planiranim. U 2013. i 2014. godini razlike projiciranih veličina prihoda i rashoda proizlaze iz promijenjene razine nominalnog BDP-a. Različite projekcije prihoda posljedica su i zakonskih izmjena u poreznom sustavu koje su stupile na snagu tijekom 2013., a koje će kumulativno gledajući utjecati na drugačiju razinu prihoda proračuna. S druge strane, na projiciranu rashodnu stranu proračuna osim razine nominalnog BDP-a, utjecala su i jednokratna povećanja pojedinih kategorija koja su prethodno obrazložena u tekstu.

Tablica 7: Usporedba prihoda, rashoda i neto pozajmljivanja/zaduživanja opće države prema PEP-u 2012.-2014. i Ekonomskom programu RH

	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
EP RH 2013.-2016. (% BDP)					
Ukupni prihodi	38,2	38,4	37,9	37,7	37,2
Ukupni rashodi	42,0	42,0	41,3	40,8	39,9
Neto pozajmljivanje / zaduživanje	-3,8	-3,6	-3,4	-3,1	-2,6
PEP 2012.-2014. (% BDP)					
Ukupni prihodi	35,7	35,1	34,6		
Ukupni rashodi	39,5	38,4	37,2		
Neto pozajmljivanje / zaduživanje	-3,8	-3,3	-2,6		
Razlika					
Ukupni prihodi	2,5	3,3	3,3		
Ukupni rashodi	2,5	3,6	4,1		
Neto pozajmljivanje / zaduživanje	0,0	-0,2	-0,8		

Izvor: MFIN

2.4. Kvaliteta javnih financija

U promatranom srednjoročnom razdoblju nastavlja se provođenje aktivnosti usmjerenih k jačanju kvalitete javnih financija kako na prihodnoj tako i na rashodnoj strani proračuna.

Posebno valja izdvojiti aktivnosti PU gdje je došlo do izmjena u organizacijskoj strukturi pa je tako osnovan Ured za velike porezne obveznike. Ured je zadužen za naplatu poreza tvrtki čiji je godišnji prihod veći od 150 milijuna kuna te svih tvrtki u financijskoj i telekomunikacijskoj industriji. U buduću će se baviti i svim tvrtkama nositeljicama velikih infrastrukturnih projekata. Nadalje, PU je provela odvajanje aktivnih od neaktivnih poreznih obveznika unutar poreznog registra te uvela mogućnost reprograma te predstečajnih nagodbi kao i otpis zastarjelih dugovanja. S ciljem jačanja financijske discipline objavljene su liste poreznih dužnika koji imaju dospjele porezne obveze. Od 1. svibnja 2012. na snazi je Uredba kojom se poslodavcima koji pokušaju isplatiti plaće bez uplate doprinosa ili ne dostave nalog za isplatu plaća, blokira račun od strane PU i onemogućuju daljnje isplate. Od početka lipnja 2012. krenula je puna primjena ove Uredbe. Sve ovo rezultiralo je boljom naplatom poreznih prihoda.

U listopadu 2012. na snagu je stupio Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi²⁴ s ciljem adresiranja problema nelikvidnosti u gospodarstvu. Njime se uvodi odgovornije financijsko poslovanje i skraćuju rokovi plaćanja te se poslovnim subjektima s problemima nelikvidnosti daje prilika za restrukturiranje putem procesa predstečajne nagodbe.

Donošenjem Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom²⁵ koji je stupio na snagu 1. siječnja 2013. stvoreni su preduvjeti za nadzor gotovinskog prometa te za smanjenje mogućnosti porezne utaje. Provedba Zakona temelji se na aplikacijskom rješenju koje elektronski povezuje PU s poslovnim subjektima. Predviđena je postupna primjena Zakona i to od 1.

²⁴ Narodne novine, br. 144/12, 108/12

²⁵ Narodne novine, br. 133/12

siječnja 2013., a planiran završetak procesa u smislu provedbe fiskalizacije za sve obveznike je 1. srpanj 2013.

Nadalje, bitno je spomenuti uvođenje centraliziranog sustava obračuna plaća (COP), koji će omogućiti jedinstveni obračun i isplatu plaća za sve javne i državne službenike. Sva ministarstva su uključena ili su u procesu uključivanja u COP, a zbog uspjeha u dosadašnjoj provedbi, očekuje se i završetak uključivanja čitavog javnog sektora u ovaj sustav do kraja godine.

U mirovinskom sustavu planira se daljnje poticanje ostanka na tržištu rada te jače penalizacije u slučaju prijevremenog umirovljenja. Također, unaprjeđuje se sustav kontrole dodjele invalidskih mirovina te se razmatra mogućnost promjene formule indeksacije mirovina kao i usklađivanje dobne granice za umirovljenje s demografskim kretanjima.

U zdravstvenom sustavu planirana je sanacija bolnica temeljem Zakona o sanaciji javnih ustanova²⁶ koji je donesen u prosincu 2012. godine. Uz to, planiraju se i reforme na razini cijelog sustava kroz reformu bolničke mreže, objedinjavanje javne nabave za bolnice, smanjenje izdataka za bolovanja, *outsourcing* nezdravstvenih djelatnosti te poboljšanje upravljanja bolnicama kroz praćenje i evaluaciju.

U području socijalne skrbi planira se objedinjavanje socijalnih naknada iz različitih sustava u svrhu zaštite najugroženijih skupina stanovništva. Uz objedinjavanje naknada uvest će se jedinstveni imovinski cenzus kojim će se postaviti indikatori za utvrđivanje najugroženijih skupina građana te tako racionalizirati sustav socijalnih novčanih naknada i povećati njihova učinkovitost. Također, intenziviraju se i aktivnosti uvođenja informacijskog sustava koji će omogućiti administrativne uštede, bolju kontrolu, brži i jednostavniji postupak ostvarivanja prava i stvaranje jedinstvene baze korisnika socijalnih naknada.

Vežano uz tržište rada, planiraju se izmjene Zakona o radu²⁷ predviđene u dvije faze. U prvoj fazi, koja je u tijeku, mijenjaju se odredbe o ugovorima o radu na određeno vrijeme, tematika prekovremenog rada i davanja otkaza tijekom trajanja probnog roka. Druga faza, koja je u pripremi, bit će usmjerena na teme kao što su otkazni rok, otpremnine i uloge agencija za privremeno i povremeno zapošljavanje te jačanje prilagodljivosti i fleksibilnosti radne snage.

Vežano uz sektor poljoprivrede, Ministarstvo financija donijelo je pravilnik po kojem poreznim dužnicima ne mogu biti isplaćeni poticaji dok ne izvrše svoje obveze prema državi. Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju kod Porezne uprave provjerava je li netko kome namjerava isplatiti poticaj porezni dužnik i ako jest uskraćuje mu poticaj u visini duga, dok mu se isplaćuje ostatak. Za one koji imaju veći dug, bit će obustavljena isplata poticaja sve dok se on ne podmiri. Prema pravilniku nitko ne može dobiti poticaj od države prije nego se ti poticaji prebiju s poreznim dugom ili dugom za doprinose.

U području privatizacije ostvaruje se značajan napredak. 28. veljače 2013. potpisan je Ugovor o prodaji i prijenosu dionica Brodograđevne industrije Split d.d. između Vlade RH i Uprave DIV Brodogradnje d.o.o., a 6. travnja 2013. Ugovor o prodaji i prijenosu dionica Brodotrogir d.d. između Vlade RH i poduzeća Kermas Energija d.o.o. Vežano uz brodogradilište 3. Maj kupac je Vladi RH predao na uvid ponudu i plan restrukturiranja, a finalizacija cjelokupnog procesa privatizacije očekuje se u svibnju 2013. godine. Brodogradilište Kraljevica je od

---

²⁶ Narodne novine, br. 136/12

²⁷ Narodne novine, br. 61/11, 149/09

kolovoza 2012. godine u stečaju. U tijeku su i pripreme za provođenje postupka privatizacije Hrvatske poštanske banke i Croatia osiguranja. Naime, izabrani su savjetnici za privatizaciju i dokapitalizaciju ovih institucija te se njihova privatizacija očekuje do kraja 2013. godine. U sektoru željeznica također se provodi proces privatizacije. Tako su Hrvatske željeznice podijeljene u tri povezana društva: HŽ Infrastruktura, HŽ Putnički prijevoz te HŽ Cargo. HŽ Cargo je u procesu privatizacije te je nakon provedenog poziva za iskaz interesa do kraja siječnja 2013. pristiglo sedam ponuda. Proces uključuje program restrukturiranja te mogućnost stjecanja poslovnih udjela.

2.5. Institucionalna obilježja javnih financija

Proračunski proces

RH uspostavila je učinkovit srednjoročni proračunski okvir koji omogućava da proračunsko planiranje slijedi višegodišnju perspektivu fiskalnog planiranja. Reforme uvedene u upravljanju javnim financijama zahtijevale su promjene u zakonodavnom okviru. Sredinom 2008. godine usvojen je novi Zakon o proračunu koji je stupio na snagu 1. siječnja 2009. Zakonom je uvedena:

- obveza izrade strateških planova i trogodišnje strategije vladinih programa kako bi strateški prioriteti i ciljevi vladine politike izravno utjecali na alokaciju sredstava unutar proračuna,
- višegodišnji proračunski okvir kojim se uz proračun za jednu proračunsku godinu, donose i projekcije za naredne dvije godine,
- veća fleksibilnost u izvršavanju proračuna.

Ministarstva i druga državna tijela na razini razdjela organizacijske klasifikacije izrađuju strateške planove za trogodišnje razdoblje. Strateški planovi za trogodišnje razdoblje sadrže: viziju, misiju, strateške ciljeve i načine ispunjavanja ciljeva te njihovu vezu s organizacijskom i programskom klasifikacijom kao i mjere procjene rezultata. Na temelju strateških planova Ministarstvo financija u suradnji s ministarstvom nadležnim za strukturne reforme i koordinaciju fondova EU izrađuje strategiju vladinih programa za trogodišnje razdoblje koja sadrži ukupnu zajedničku viziju, strateški cilj, glavna strateška područja djelovanja Vlade s postavljenim ciljevima, načinima ispunjavanja ciljeva i mjerama procjene rezultata i rang strateških prioriteta i vezu s organizacijskom klasifikacijom.

U RH srednjoročni proračunski okvir utvrđuje se u smjernicama ekonomske i fiskalne politike za trogodišnje razdoblje, koje na prijedlog Ministarstva financija donosi Vlada RH. Kako bi srednjoročni proračunski okvir mogao pratiti politike Vlade, smjernice se temelje na strategiji vladinih programa, a sadrže:

1. strateške ciljeve ekonomske i fiskalne politike,
2. osnovne makroekonomske pokazatelje,
3. osnovne pokazatelje fiskalne politike,
4. procjenu prihoda i rashoda te primitaka i izdataka svih razina općeg proračuna,
5. prijedlog visine financijskog plana proračunskih korisnika za prethodnu, tekuću i sljedeće dvije proračunske godine,
6. predviđene promjene javnog duga i strategiju njegova upravljanja.

Zakonom o proračunu iz 2008. godine uvode se i posebni mehanizmi koji daju fleksibilnost procesu izvršavanja proračuna:

1. Uz mogućnost preraspodjele sredstava na proračunskim stavkama kod ili između proračunskih korisnika najviše do 5% (potrebno odobrenje ministra financija), dana je fleksibilnost u izvršavanju proračuna na način da se uplaćene i prenesene, a manje planirane pomoći, donacije i prihodi za posebne namjene mogu izvršavati iznad iznosa utvrđenih u državnom proračunu, a do visine uplaćenih, odnosno prenesenih sredstava.
2. Također, uplaćeni i preneseni, a manje planirani namjenski primici od zaduživanja mogu se izvršavati iznad iznosa utvrđenih u državnom proračunu, a do visine uplaćenih, odnosno prenesenih sredstava.
3. Nadalje, aktivnosti i projekti koji se sufinanciraju sredstvima iz fondova EU te kapitalni projekti koji nisu izvršeni do kraja tekuće godine mogu se prenijeti i izvršavati u sljedećoj godini, ako su ispunjeni osnovni preduvjeti propisani Zakonom o izvršavanju državnog proračuna.

U studenom 2012. godine donesene su izmjene i dopune Zakona o proračunu. One su potaknute potrebom da se ojačaju i jasnije definiraju pojedine odredbe Zakona koje su se u praksi pokazale nedorečenima te s namjerom poticanja lokalnih jedinica na angažman u projektima energetske učinkovitosti. To znači da se isti izuzimaju se iz zakonskog ograničenja razine zaduživanja koja iznosi do 20% ostvarenih prihoda iz prethodne godine.

Također, izmjenama Zakona o proračunu unapređuje se i pravni okvir za efikasnije korištenje sredstava iz fondova EU nakon pristupanja RH EU. Tako se između ostalog:

- pojednostavljuje plaćanje predujmova za obveze u projektima sufinanciranim sredstvima iz fondova EU,
- stvaraju preduvjeti za donošenje podzakonskih propisa vezano uz suzbijanje nepravilnosti i prijevара pri korištenju sredstava iz fondova EU,
- povećava se fleksibilnost pri izvršavanju uplata za doprinose RH u zajednički proračun EU.

Zakon o proračunu propisuje nekoliko fiskalnih pravila kojima se promiče proračunska disciplina:

- omjer nepodmirenog iznosa državnog duga na kraju godine u odnosu na projekciju BDP-a može biti veći od prošlogodišnjeg, s tim da navedeni omjer ne bude veći od 60% BDP-a;
- prijedlozi zakonskih i podzakonskih izmjena moraju sadržavati fiskalnu procjenu posljedica za proračun, a koja mora obuhvaćati:
  - o predviđene prihode i rashode te primitke i izdatke proračuna za proračunsku godinu i za sljedeće dvije,
  - o prijedloge za pokrivanje povećanih rashoda i izdataka proračuna,
  - o prijedloge za pokrivanje smanjenih prihoda i primitaka proračuna,
  - o suglasnost Ministarstva financija.

Donesen je i Naputak o otkrivanju, postupanju i izvješćivanju o nepravilnostima u upravljanju sredstvima proračuna, kojim se definira adresiranje nepravilnosti u upravljanju sredstvima proračuna. Također, utvrđuju se i rokovi izvještavanja o uočenim nepravilnostima.

U izmijenjenim gospodarskim okolnostima s naglaskom na potrebu za jakom fiskalnom konsolidacijom, uvođenje jasnih pravila fiskalne odgovornosti i upravljanja proračunskim rezultatom postavlja se kao imperativ. Fiskalna pravila institucionalni su mehanizmi usmjereni osiguranju fiskalne vjerodostojnosti i discipline. Tako je pred kraj 2010. godine

donesen Zakon o fiskalnoj odgovornosti²⁸, kojim se uvode fiskalna pravila u okviru kojih Vlada RH utvrđuje i provodi svoju fiskalnu politiku čije je jedno od obilježja smanjivanje državne potrošnje. Zakon je stupio na snagu u 2012., što znači da se ocjena zadovoljenja fiskalnog pravila za 2012. očekuje u svibnju 2013. godine, uz godišnji izvještaj o izvršenju državnog proračuna.

U dijelu jačanja fiskalne odgovornosti ovaj Zakon nadopunjuje ili jača odredbe Zakona o proračunu, a posebice uvodi odgovornost svakog korisnika za stvaranje obveza iznad visine predviđene proračunom i odgovornost čelnika za zakonito, namjensko i svrhovito korištenje proračunskih sredstava te učinkovito i djelotvorno funkcioniranje sustava financijskog upravljanja i kontrola.

U dijelu Zakona koji se odnosi na fiskalna pravila, Zakon navodi pravila koja je potrebno zadovoljiti kako bi se ostvario željeni smjer fiskalne politike. Taj smjer podrazumijeva i smanjivanje državne potrošnje te zastupljenost države u gospodarstvu što zajedno s potrebom eliminacije fiskalnih neravnoteža stavlja poseban naglasak na konsolidaciju rashodne strane proračuna.

Fiskalna pravila koja su definirana Zakonom o fiskalnoj odgovornosti podijeljena su na dva dijela te bi ta pravila uvjetno mogli nazvati privremenim i trajnim. Privremeno ili prvo pravilo koje se sukladno Zakonu treba zadovoljiti odnosi se na smanjivanje rashoda iskazanih udjelom u BDP-u za najmanje 1 postotni bod godišnje i to do trenutka postizanja primarnog salda općeg proračuna na razini nula ili u pozitivnom iznosu i to u nominalnim terminima. Drugo, ili uvjetno nazvano, trajno pravilo počinje od trenutka kada je prvo pravilo zadovoljeno, a odnosi se na održavanje nultog ili pozitivnog ciklički prilagođenog primarnog salda općeg proračuna. Primarni saldo predstavlja razliku prihoda i rashoda bez kamata, a obuhvat općeg proračuna i način izračuna agregata za potrebe ovih pravila utemeljen je na metodologiji ESA 95 Europske unije.

Bitno je spomenuti kako se u narednom kratkoročnom razdoblju planira revizija Zakona u kontekstu trenutno loše makroekonomske situacije, a pri tome će se posebna pozornost posvetiti osiguranju fiskalne održivosti. S obzirom na ulazak u članstvo EU, teži se utvrđivanju dobro definiranog, učinkovitog i neovisnog fiskalnog pravila koje bi bilo usklađeno sa zakonodavnim paketom za jačanje ekonomskog upravljanja u EU. U ovome procesu Ministarstvo financija koristit će tehničku pomoć Međunarodnog monetarnog fonda.

Odlukom Vlade RH, u ožujku 2011. godine, osnovan je Odbor za fiskalnu politiku kao stručno i neovisno tijelo sa sljedećim osnovnim zadaćama:

- razmatranje i procjena primjene fiskalnih pravila utvrđenih Zakonom o fiskalnoj odgovornosti,
- razmatranje i procjena dokumenata koje donosi Vlada RH, a vezani su uz proces izrade državnog proračuna i projekcija,
- razmatranje i procjena mjera unaprjeđenja učinkovitosti i održivosti sustava javnih financija.

U razdoblju od svog osnivanja do danas Odbor je održao devet sjednica i tri sastanaka s predstavnicima međunarodnih financijskih institucija – Svjetske banke i Međunarodnog monetarnog fonda (MMF). Stajališta Odbora i priopćenja sa sjednica Odbora objavljuju se na

---

²⁸ Narodne novine, br. 139/10

Internet stranicama Ministarstva financija. Potrebno je naglasiti kako se u planiranoj reviziji Zakona o fiskalnoj odgovornosti, pored ostalog namjerava ojačati uloga i nezavisnost ovog Odbora, na način da bi Odbor trebao postati tijelo pri saborskom Odboru za financije i državni proračun.

Fiskalna statistika

Fiskalna statistika u RH niz godina se vodi i objavljuje po metodologiji Međunarodnog monetarnog fonda (GFS 2001), čime je omogućena međunarodna usporedivost podataka. U sklopu procesa pristupanja RH EU uspostavljena je i izrada fiskalne statistike po metodologiji Europskog sustava nacionalnih računa (ESA 95). Počevši od 2006. godine na toj se metodologiji temelji izrada Fiskalnog izvješća po Postupku u slučaju prekomjernog manjka (*eng. Excessive Deficit Procedure - EDP*), koje je godišnje podnosilo Ministarstvo financija prema obvezi iz Prepristupnog programa fiskalnog nadzora (*Pre-accession Fiscal Surveillance Procedure*). Uspostavljen je sustav izrade i dostave Eurostatu nefinancijskih i financijskih računa sektora države po metodologiji ESA 95 (nefinancijski računi, u nadležnosti Državnog zavoda za statistiku, te financijski računi, u nadležnosti HNB-a).

Fiskalno izvješće mora - uz minimalne razlike metodologije ESA 95 i specifične iz nje izvedene metodologije po Priručniku o državnom manjku i dugu (MGDD) - biti izrađeno na temelju nacionalnih računa i usklađeno s njima. Zahtjevi i preporuke Eurostata za daljnja poboljšanja u smislu metodologije, obuhvata i sl. utvrđeni su prilikom prepristupnog EDP dijaloškog posjeta Eurostatovih predstavnika RH u svibnju 2012. godine, te su u tom smislu izvršena unapređenja u Fiskalnom izvješću. Nadalje, u skladu s europskom statističkom praksom i zahtjevima Eurostata, nadležnost za Fiskalno izvješće prenosi se s Ministarstva financija na Državni zavod za statistiku (DZS). Travanjsko Fiskalno izvješće 2013. prvo je koje je sastavljeno i podneseno Eurostatu od strane DZS-a. Pritom se nastavlja suradnja DZS-a, Ministarstva financija kao izvora podataka i nadležnog tijela za izradu planova i projekcija, te HNB-a za dio Izvješća vezan uz financijske račune i uz dug po kriterijima iz Maastrichta.

Predstojeći razvoj prema zahtjevima europske statistike obuhvaća prije svega pripreme za uvođenje nove metodologije ESA 2010, koja ulazi u primjenu za statističko izvještavanje od rujna 2014. godine, te pripreme za izvještavanje prema Direktivi Vijeća EU 2011/85 o zahtjevima na proračunske okvire država članica. Po odredbama Direktive, od početka 2014. godine svaka država članica EU obavezna je na svojoj jedinstvenoj internetskoj stranici objavljivati barem osnovne podatke o ukupnim prihodima i rashodima te višku/manjku, mjesečno za podsektor središnje države i socijalnih fondova, a tromjesečno za podsektor lokalne države. Za to se uglavnom predviđa nadležnost ministarstava financija. Pored toga objavljivat će se i dostavljati Eurostatu s godišnjom dinamikom podaci o jamstvima, javno-privatnim partnerstvima, obvezama javnih poduzeća i o nenaplativim zajmovima.

Vezano uz izvještajne zahtjeve Europske središnje banke (ECB) na području fiskalnih statistika, HNB je započeo sa sastavljanjem i testnom dostavom izvješća „GFS za ECB“ sukladno Smjernicama Europske središnje banke 2009/20. Što se tiče izrade i dostave tromjesečnih statistika financijskih računa (koji uključuju i sektor opće države) za potrebe ECB-a sukladno Smjernicama ECB-a 2002/7 i 2005/13, posao je u razvojnoj fazi iako još formalno nije zaprimljen izvještajni zahtjev ECB-a.

Cjelokupni sustav službene statistike RH usklađen je s Kodeksom prakse europske statistike, izmijenjenim i dopunjenim Zakonom o službenoj statistici²⁹. Međusobni odnosi nadležnih subjekata na području statistike nacionalnih računa opće države i s njom povezanih statistika (DZS-a, HNB-a i Ministarstva financija) regulirani su, u skladu s europskom praksom, Sporazumom o suradnji koji je zaključen 2007. godine, a čija je prilagodba novim okolnostima i statističkim zahtjevima u tijeku.

3. Strukturne reforme

3.1. Prepreke rastu i plan strukturnih reformi

Tablica 8 prikazuje glavne ciljeve Strategije Europa 2020 te trenutni položaj RH u odnosu na EU u tom pogledu. Usporedba ovih podataka ukazuje na područja koja predstavljaju glavne prepreke za rast u RH.

Tablica 8: Vrijednosti glavnih ciljeva Strategije Europa 2020 u EU i RH, u 2011.

	Europa 2020	EU (2011.)	RH (2011.)
Zaposlenost (%)	75	68,6	57
Istraživanje i razvoj (% BDP-a)	3	2,03	0,75
Emisija stakleničkih plinova (%)	80	85	95,2
Obnovljivi izvori energije (%)	20	12,5	13,8
Tercijarno obrazovanje (%)	40	35,5	24,5
Rano napuštanje školovanja (%)	10	12,9	4,1
Siromaštvo (%)	~20	~23	32,7

Napomena: Indikator za uštedu energije nije naveden jer je isti u obliku koji se primjenjuje u Strategiji Europa 2020 specifičan za svaku državu članicu, stoga je usporedba otežana

Kao što je vidljivo iz Tablice 8, RH **značajno zaostaje** za europskim prosjecima u području zapošljavanja, ulaganja u istraživanje i razvoj, smanjenja emisije stakleničkih plinova, visokog obrazovanja i borbe protiv siromaštva. Hrvatska pozicija je relativno povoljna u odnosu na EU u području obnovljivih izvora energije, a znatno bolja u području ranog napuštanja školovanja.

Prepreke rastu u odnosu na glavne ciljeve Strategije Europa 2020:

1. **Nedovoljno sudjelovanje na tržištu rada**, povezano sa stopom zaposlenosti, predstavlja značajnu prepreku rastu. Ista je povezana s preprekom br. 6 (restrukturiranje) iz razloga što se očekuje da će postupak restrukturiranja i privatizacije poduzeća u državnom vlasništvu te reforma sustava državnih potpora kratkoročno pridonijeti rastu nezaposlenosti. Potrebne su postupene i koordinirane intervencije kako bi se smanjio očekivani negativni utjecaj ovih reformi na stopu zaposlenosti.

²⁹ Narodne novine, br. 12/13

2. RH zaostaje po pitanju na znanju utemeljenih faktora rasta. Prepreka rastu povezana s **izdacima za istraživanje i razvoj** dolazi do izražaja prilikom usporedbe nacionalnih i EU indeksa, a posebice njihove strukture što se tiče odnosa izdvajanja iz javnog i gospodarskog sektora. S točke gledišta razvojne politike treba naglasiti da su istraživanje i razvoj ključne pretpostavke za razvoj konkurentnijeg gospodarstva te u tom smislu povećanje izdataka za istraživanje i razvoj predstavlja važan prioritet Vlade RH u idućem razdoblju.
3. Iskustva pokazuju da je pozitivna strana učinaka tranzicije i restrukturiranja gospodarstva pad **emisije stakleničkih plinova**. Kao posljedica toga, povezanost s preprekom br. 6 je vidljiva i u ovom slučaju, ali ovdje je korelacija pozitivna.
4. **Sustav obrazovanja neusklađen s potrebama tržišta rada** predstavlja prepreku rastu koja je povezana s nedostatnim udjelom visokoobrazovane populacije, ali je usko vezana i uz politike zapošljavanja. Povećanje stope visokoobrazovanih treba biti usklađeno s razvojnim potrebama tržišta rada te je u tom smislu reforma obrazovnog sustava također jedan od prioriteta Vlade RH.
5. U RH je značajan broj ljudi suočen s **rizikom od siromaštva i socijalne isključenosti** što također predstavlja prepreku za rast. Povezano, RH ima relativno nepovoljne javnozdravstvene pokazatelje, a starije osobe, djeca, osobe s invaliditetom i manjine predstavljaju osjetljiviju skupinu. Slično kao i zaposlenost, siromaštvo je prepreka usko povezana s preprekom br. 6 (restrukturiranje). Korelacija je kratkoročno negativna. Zbog značajnih troškova socijalne politike, ove prepreke i reformske mjere povezane s njihovim uklanjanjem imaju značajne učinke na proračun.

Prepreke rastu identificirane kroz PEP 2012.-2014.:

6. Već je istaknuta povezanost **restrukturiranja i privatizacije poduzeća u državnom vlasništvu i reforma sustava državnih potpora** s drugim identificiranim preprekama rastu. Uklanjanje ovih prepreka je nužno, ali kratkoročno treba uzeti u obzir neposredne negativne učinke restrukturiranja i privatizacije državnih poduzeća na druge identificirane prepreke rastu, posebno prilikom planiranja i provedbi ovih mjera.
7. U RH je potrebno **povećati sudjelovanje osoba u cjeloživotnom učenju** te i na taj način ublažiti neusklađenost ponude i potražnje na tržištu rada. Cjeloživotno učenje predstavlja jednu od temeljnih pretpostavki za izgradnju društva i osobnog razvitka, te podrazumijeva mjere koje se odnose na gospodarske izazove i smanjenje nezaposlenosti.

Osim identificiranih **prepreka u odnosu na ciljeve Strategije Europa 2020 i PEP-a**, postoje dodatni faktori koji otežavaju rast i razvoj na nacionalnoj razini. U područjima koja su usko vezana za prioritete Godišnjeg pregleda rasta, posebno prioritet vezan uz **promicanje rasta i konkurentnosti**, ističu se sljedeće specifične prepreke rastu.

Specifične prepreke povezane s Godišnjim pregledom rasta (prioritet 3):

8. **Prepreka povezana s pristupom i korištenjem informacijsko-komunikacijskih tehnologija (ICT)** ima 3 dimenzije: širokopojasni pristup, e-uprava i digitalna pismenost. Nedovoljna pokrivenost, nedostupnost i slabo korištenje ICT-a izraženo je pogotovo u ruralnim područjima RH. E-uprava povezana je s preprekom br. 11 vezano uz javnu

upravu, a digitalnu pismenost moguće je rješavati u sklopu mjera za prepreku br. 7 (cjeloživotno učenje).

9. **Pristup adekvatnim izvorima financiranja** je važna prepreka povezana s povećanjem konkurentnosti i ostvarivanjem gospodarskog rasta. Nedostatak adekvatnih izvora financiranja značajno utječe na rast i konkurentnost ključnih pokretača gospodarstva (npr. malih i srednjih poduzeća).

Neke tipične **prepreke rastu za zemlje u procesu sustizanja** (*eng. catching-up countries*) prisutne su i u RH. Jedna od njih je nedovoljno razvijena infrastruktura, ali i očuvanje prirodnih i kulturnih resursa (npr. more, područja kojima prijeti opasnost od požara, *brownfield* područja, itd.).

10. **Nedovoljno razvijena prometna infrastruktura** predstavlja značajnu prepreku rastu u RH. Osim u dijelu cestovne infrastrukture (autoceste), svi ostali prometni putovi zahtijevaju poboljšanje te postoji velika neujednačenost prometne pokrivenosti u različitim dijelovima zemlje i općenito nerazmjer u odnosu na prosjek EU.

11. U području **očuvanja prirodne i kulturne baštine** prepreke su povezane s ograničenim financijskim sredstvima za očuvanje i razvoj tih resursa, a prvenstveno zbog značajnih investicijskih potreba za razvoj u drugim područjima i ograničenim proračunom.

Prepreke na razini EU:

12. **Posljedice svjetske gospodarske krize** su se i u RH, kao i u drugim zemljama, odrazile na zaposlenost i gospodarstvo u cjelini. Ključni izazovi za RH bili su povezani s negativnim posljedicama svjetske gospodarske krize i osiguravanjem uvjeta za ekonomski oporavak i rast uz očuvanje makroekonomske stabilnosti.

13. Osim izražene potrebe za općim poboljšanjem **učinkovitosti javne uprave**, prilagodbu postojeće strukture javne uprave treba izvršiti u skladu sa zahtjevima članstva u EU.

3.2. Reformske mjere vezane uz ostvarivanje 5 prioriteta Godišnjeg pregleda rasta

3.2.1. Diferencirana fiskalna konsolidacija koja ne utječe negativno na rast

U sklopu strateškog usmjerenja provođenja diferencirane fiskalne konsolidacije koja što manje negativno utječe na oporavak i rast, Vlada RH provodi mjere na prihodnoj i rashodnoj strani proračuna kao i one vezane uz jačanje institucionalnog okvira za upravljanje fiskalnom politikom. Detaljne mjere i njihovi učinci opisani su u poglavljima 2.2.3. Srednjoročni proračunski okvir, 2.4. Kvaliteta javnih financija te 2.5. Institucionalna obilježja javnih financija, a u nastavku se iznose ključni naglasci.

Pri kraju ovog poglavlja također su detaljnije opisane mjere koje se odnose na reforme mirovinskog i zdravstvenog sustava.

1. Mjere na prihodnoj strani proračuna

Mjere na prihodnoj strani proračuna prvenstveno su određene zakonodavnim izmjenama kao i jačanjem institucionalnih sposobnosti.

Nastavno na porezne mjere iz 2012. u kojoj se opća stopa PDV-a povećala s 23% na 25%, a zdravstveni doprinosi smanjili s 15% na 13%, te određena neporezna davanja ukinula odnosno smanjila, i u 2013. godini nastavlja se s usmjeravanjem poreznog opterećenja s rada prema potrošnji i imovini kako bi se što manje negativno djelovalo na rast i stvaranje radnih mjesta. Od početka 2013. godine ukinuta je nulta stopa PDV-a, a uvedene su i smanjene stope za pojedine kategorije proizvoda kako bi se olakšao utjecaj promjena na socijalno osjetljive skupine stanovništva. Promjenama u sustavu posebnog poreza na motorna vozila uvodi se ekološki kriterij čime se doprinosi smanjenju emisija ugljičnog dioksida, a provode se i izmjene u sustavu trošarina na duhan i energente u svrhu usklađivanja sa zahtjevima EU zakonodavstva. Donesene su i izmjene u sustavu poreza na dobit kojima se reinvestirana dobit oslobađa plaćanja poreza. Očekivani neto fiskalni efekt svih navedenih izmjena u 2013. godini iznosi 1,2 milijarde kuna.

Istovremeno, provode se mjere u svrhu jačanja učinkovitosti Porezne uprave, borbe protiv sive ekonomije i porezne evazije. Izvršene su organizacijske izmjene u Poreznoj upravi u svrhu omogućavanja poboljšanog nadzora, posebice nad velikim poreznim obveznicima, objavljeni su popisi poreznih dužnika, a na snazi je i propis kojim se onemogućuje isplata plaća poslodavcima koji prethodno ne uplate doprinose. Uveden je i postupak fiskalizacije u svrhu nadzora gotovinskog prometa te smanjenja mogućnosti porezne utaje.

2. Mjere na rashodnoj strani proračuna

Racionalizacija rashodne strane proračuna nužna je u svrhu očuvanja fiskalne održivosti, no Vlada nastoji primjenjivati diferenciran pristup u svrhu očuvanja potencijalnog rasta i temeljne socijalne sigurnosti. Tako se nastavlja s ulaganjima, iako u smanjenom obujmu, u prometnu, vodnu i energetska infrastrukturu i turizam, a provode se i daljnja ulaganja u obrazovanje.

Dinamika mirovina određena je demografskim trendovima kao i nastavkom indeksiranja mirovina iz radnog odnosa (očekivani efekt iznosi 475 milijuna u 2013. godini). Nastavlja se i s poticanjem ostanka na tržištu rada kao i ponovne aktivacije umirovljenika. Rashodi za zdravstvo bit će pod utjecajem reforme mreže bolnica, objedinjavanja javne nabave te provođenja sanacije zdravstvenih ustanova za koju je osigurano 1,1 milijardu kuna proračunskih sredstava, a sve u cilju jačanja troškovne učinkovitosti i održivosti sustava. Provodi se i objedinjavanje socijalnih naknada kao i stvaranje jedinstvene baze njihovih korisnika te uvođenje imovinskog cenzusa u svrhu jačanja učinkovitosti i kvalitete socijalne skrbi.

U području naknada zaposlenima u državnim i javnim službama ostvarene su uštede sklapanjem novih kolektivnih ugovora, a daljnje uštede očekuju se i nakon planiranih pregovora o granskim ugovorima kao i završetkom procesa centralnog obračuna plaća. Tako su ukupne naknade za zaposlene manje za 1,8 milijardi kuna u odnosu na prethodnu godinu. Nastavlja se s provedbom aktivnih mjera zapošljavanja (za koje je osigurano 446 milijuna kuna tj. 24% više u odnosu na prethodnu godinu), a radi se i na prilagodbi tržišta rada kroz planirane izmjene Zakona o radu.

U tijeku je i proces privatizacije brodograđevnog sektora, kao i proces privatizacije željezničkog prijevoza tereta. Također se do kraja godine planira i završetak privatizacije jedne državne banke i osiguravajućeg društva. Cjelokupni primici od privatizacije do kraja godine očekuju se u iznosu od 3 milijarde kuna.

3. Jačanje institucionalnog okvira za upravljanje fiskalnom politikom

Fiskalna pravila predstavljaju jedan od ključnih mehanizama jačanja fiskalne vjerodostojnosti i discipline posebice u kontekstu potrebe fiskalnih prilagodbi s obzirom na rastući pritisak javnog duga i njegovog financiranja kao i potreba adresiranja demografskih trendova. U tom smislu, Zakon o fiskalnoj odgovornosti stupio je na snagu 2012. godine, a uskoro se očekuje i njegova revizija u cilju što bolje usklađenosti s relevantnim zakonodavstvom EU te daljnjeg jačanja fiskalne održivosti.

Jača se i kvaliteta srednjoročnog proračunskog planiranja kroz nedavne ali i daljnje planirane izmjene proračunskog zakonodavstva posebice u svrhu prilagodbi EU paketu za upravljanje ekonomskom politikom (*eng. six-pack*). Potrebno je spomenuti i osnivanje Odbora za fiskalnu politiku kao stručnog i neovisnog tijela za praćenje provedbe fiskalnih pravila te unapređenje učinkovitosti javnih financija, a skorašnjim izmjenama osigurati će se daljnje jačanje njegove nezavisnosti.

Reformske mjere koje pridonose reformi mirovinskog sustava

4. Unapređenje sustava invalidskih mirovina i profesionalne rehabilitacije

Budući da se RH danas suočava s velikim brojem korisnika invalidskih mirovina što je posljedica gospodarske krize i nezaposlenosti, niza izmjena zakona i netransparentnosti sustava postojeći invalidski sustav pokazao se manjkavim. Stoga je potrebno na novi način regulirati mirovinski sustav s naglaskom na utvrđivanje preostale radne sposobnosti. Ovom mjerom želi se smanjiti broj korisnika invalidskih mirovina s općom nesposobnosti za rad. Ujedno je potrebna promjena definicije invalidnosti i sustava profesionalne rehabilitacije.

Sustav invalidskog osiguranja planira se unaprijediti prvenstveno osiguranjem boljih uvjeta za ocjenjivanje invalidnosti, putem osnivanja jedinstvenog medicinskog centra za ocjenjivanje invalidnosti u sustavu mirovinskog osiguranja u okviru Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (HZMO) od 1. siječnja 2014. Uspostavom jedinstvenog mjesta na kojem će se obavljati vještačenje, osigurat će se jedinstveni kriteriji vještačenja i poboljšanje efikasnosti rada vještaka u cilju utvrđivanja preostale radne sposobnosti osoba i njihovog uključivanja u svijet rada prema preostaloj radnoj sposobnosti. Početkom 2013. godine osnovana je posebna jedinica za reviziju nalaza i mišljenja o invalidnosti u okviru Ministarstva rada i mirovinskoga sustava koja ima za cilj efikasniji nadzor postupka medicinskog vještačenja radne sposobnosti.

Nadalje, u svrhu smanjenja sive ekonomije i rasterećenja državnog proračuna, postojećim korisnicima invalidskih mirovina kojima je utvrđena opća nesposobnost za rad, planira se omogućiti podnošenje zahtjeva za ponovnu ocjenu radne sposobnosti. U slučaju da im se utvrdi poboljšanje zdravstvenog stanja odnosno preostala radna sposobnost istima će se omogućiti zasnivanje radnog odnosa i istovremeno primanje mirovine.

5. Proširenje kruga korisnika mirovine koji uz korištenje mirovine mogu raditi

Budući da je životni vijek sve duži, sve je duže i razdoblje vitalnosti koje često značajno nadilazi dob odlaska u mirovinu. Stoga se, radi poticanja dužeg zadržavanja u svijetu rada, planira proširiti krug korisnika mirovine koji uz korištenje dijela mirovine mogu zasnovati radni odnos.

Prema važećem zakonu korisnici invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad mogu raditi i primati dio mirovine dok se umirovljenicima za vrijeme rada na privremenim, odnosno povremenim sezonskim poslovima u poljoprivredi ne obustavlja isplata mirovine. Međutim, imajući u vidu potrebu poboljšanja socijalne sigurnosti umirovljenika, planira se i korisnicima starosne mirovine omogućiti rad uz korištenje dijela mirovine, čime bi se povećao standard tih umirovljenika i smanjili rashodi za mirovine. U tom smislu se predviđa izmjena postojećeg zakonodavnog okvira.

6. Izmjena formule za usklađivanje mirovina

Radi održanja socijalne adekvatnosti mirovina i fiskalne održivosti mirovinskog sustava generacijske solidarnosti preispitat će se formula za usklađivanje mirovina. Naime, za razliku od važeće tzv. švicarske formule koja podjednako uzima u obzir stopu promjene potrošačkih cijena i prosječne bruto plaće (50:50), planira se usklađivanje mirovina prema promjenjivom modelu ovisno o udjelu stope promjene prosječne plaće i indeksa potrošačkih cijena u prethodnom polugodištu u zbroju tih stopa. Naime, taj novi model usklađivanja mirovina također bi uzimao u obzir rast prosječne plaće i potrošačkih cijena, ali na način koji će biti povoljniji za umirovljenike od važećeg modela usklađivanja mirovina, kako u uvjetima gospodarskog rasta, kada plaće rastu brže od potrošačkih cijena, tako i u uvjetima gospodarske krize kada je obratno.

Osim toga, u tijeku je provedba razdvajanja mirovina ostvarenih po općem propisu u odnosu na mirovine/dio mirovine ostvarene po posebnim propisima, kako bi se utvrdilo koji dio mirovina se u cijelosti isplaćuje iz doprinosa a koji dio mirovina is drugih prihoda državnog proračuna.

7. Izmjena načina penalizacije prijevremene starosne mirovine

U svrhu poticanja dužeg ostanka u svijetu rada te što kasnijeg odlaska u mirovinu potrebno je povoljnije određivati mirovinu za osiguranike s dužim stažem. U tom smislu planira se izrada modela kojim se predviđa veća penalizacija za osiguranike s kraćim stažem i blaža penalizacija za osiguranike s dužim stažem, dok osiguranici s 42 i više godina staža ne bi bili penalizirani. Najveće umanjene prijevremene starosne mirovine od 20,4% ostalo bi kao što je to trenutno predviđeno Zakonom o mirovinskom osiguranju³⁰. Za žene bi se predvidjelo prijelazno razdoblje do 2029. godine. Cilj ove mjere je rasterećenje mirovinskog sustava poticanjem dužeg ostanka u svijetu rada čime bi se smanjio broj korisnika prijevremene starosne mirovine te smanjili izdaci za mirovine, a ostvarila bi se donošenjem novog Zakona o mirovinskom osiguranju.

---

³⁰ Narodne novine, br. 76/12, 114/11, 61/11, 130/10

8. Izmjena formule za osnovnu mirovinu

Osiguranici koji će ostvariti mirovinu iz oba obvezna stupa, u prvom stupu ostvaruju osnovnu mirovinu. Sada je osnovna mirovina niska u odnosu na mirovinu koja se ostvaruje samo u prvom stupu te nedovoljno ovisi o visini plaće osiguranika. Stoga se planira promijeniti formula za određivanje osnovne mirovine na način da se u većoj mjeri uzima visina plaće osiguranika i omjer stopa doprinosa za prvi i drugi stup u cilju osiguranja primjerene razine mirovina i održanja dugoročne financijske stabilnosti mirovinskog sustava.

9. Izmjena postojećeg sustava staža osiguranja s povećanim trajanjem

Postojeći sustav staža osiguranja s povećanim trajanjem (tzv. beneficirani staž) utemeljen je u cilju zaštite radnika zaposlenih na osobito teškim i za zdravlje i radnu sposobnost štetnim radnim mjestima. Budući da su se znatno promijenili uvjeti rada (zaštita na radu, tehnologija, organizacija i dr.), taj institut više nije primjeren tržištu rada, niti je kompatibilan mirovinskim sustavima u EU te ga je potrebno redefinirati. Ovom mjerom predviđa se drugačije uređenje sustava staža osiguranja s povećanim trajanjem, odnosno uvođenje novog instituta za osobe koje rade na za život opasnim i teškim poslovima uvođenjem posebnih fondova.

10. Razdvajanje obveznog od dobrovoljnog kapitaliziranog sustava

Ova mjera odnosi se na cjelovito poboljšanje zakonodavnog okvira u cilju intenziviranja investicijskih politika obveznih mirovinskih fondova kroz uvođenje tzv. podportfelja, daljnje smanjenje naknada za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima, preciznije definiranje poslova obveznih i dobrovoljnih mirovinskih društava, osiguranje efikasnijeg nadzora poslovanja obveznih i dobrovoljnih mirovinskih društava.

Planiraju se uvesti obvezni fondovi kategorija A, B i C (tzv. podportfelji) koji imaju različite investicijske strategije i ograničenja ulaganja. Operativni rizici najmanji su u fondu kategorije C, koji je namijenjen za ulaganje u kratkoročne vrijednosne papire sa svrhom očuvanja ostvarenih prinosa, kao i zaštita od negativnih prinosa na financijskim tržištima pred odlazak u mirovinu, a najveći je u mirovinskom fondu kategorije A, koji je namijenjen mlađim osiguranicima. Planira se smanjenje naknade za upravljanje obveznim mirovinskim fondom koja trenutno iznosi najviše 0,45% godišnje od ukupne imovine mirovinskog fonda. Od 2014. godine planira se postupno povećanje doprinosa za II. mirovinski stup.

11. Uvođenje priznanja prava na dodatak na mirovinu u odgovarajućem postotku korisnicima koji će mirovine ostvarivati iz oba obvezna stupa

Dodatkom na mirovine, koji je uveden 2007. godine, značajno je poboljšan materijalni položaj korisnika mirovina koji su mirovinu ostvarili isključivo u prvom stupu prema Zakonu o mirovinskom osiguranju od 1. siječnja 1999. godine, na način da se tim korisnicima određuje dodatak na mirovinu u visini od 4%-27%, ovisno o godini umirovljenja te je integriran u svotu mirovine i tako je postao njen sastavni dio. Ovom mjerom dodatak na mirovinu planira se priznati i korisnicima iz oba obvezna mirovinska stupa s ciljem postizanja socijalne adekvatnosti mirovina tih korisnika. U tom smislu planira se izmjena zakona koji regulira dodatak na mirovinu.

12. Informatizacija sustava generacijske solidarnosti

Planira se daljnje poboljšanje efikasnosti i transparentnosti mirovinskog sustava u dijelu koji se odnosi na racionalniji i efikasniji rad relevantnih institucija primjenom modernih informatičkih tehnologija i izravnom razmjenom podataka. Prema Zakonu o radu, pristupanjem RH EU radna knjižica u sadašnjem papirnatom obliku zamijenit će se elektroničkim oblikom vođenja podataka sadržanih u radnoj knjižici te će se osigurati izravna razmjena tih podataka između institucija na području socijalne sigurnosti. Pri tome je važno istaknuti da je u tijeku preustroj HZMO-a u efikasniju i dostupniju javnu ustanovu u kojoj će se skratiti postupci ostvarivanja prava, uvesti cjelovito vođenje podataka o osiguranicima i korisnicima prava u elektroničkom obliku te omogućiti osiguranicima/korisnicima prava uvid u osobne podatke.

13. Modernizacija i veće ovlasti ustanove nadležne za vođenje osobnih računa članova obveznih mirovinskih fondova u razmjeni informacija

Cilj ove mjere je jačanje uloge Središnjeg registra osiguranika (REGOS) uvođenjem jedinstvenog obrasca za prikupljanje podataka o svim primicima, koji će zamijeniti šest postojećih obrazaca koje su poslodavci i isplatitelji podnosili Poreznoj upravi i Središnjem registru osiguranika. Uvođenjem jedinstvenog obrasca planiraju se ubrzati administrativni postupci, smanjiti birokratizacija i povećati učinkovitost javne uprave. Provođenje ove mjere omogućit će REGOS-u točnije i učinkovitije raspoređivanje sredstava na osobne račune članova obveznih mirovinskih fondova. Osiguranicima će se također omogućiti uvid u sve osobne primitke i uplaćene doprinose od strane poslodavaca te primljene naknade putem web portala.

Reformske mjere koje pridonose reformi zdravstvenog sustava

14. Objedinjena bolnička nabava za bolnice kroz okvirne sporazume

U 2013. godini planira se nastavak objedinjavanja bolničke nabave. U okviru ove mjere do prosinca 2012. objavljeno je natječaja u vrijednosti 1,2 milijarde kuna, a u prvom polugodištu 2013. očekuje se objava novih natječaja u vrijednosti od dodatnih milijardu kuna. Procjena fiskalnog učinka za 2013. godinu iznosi 250–350 milijuna kuna. S obzirom na dodatna smanjenja bolničkih proračuna u 2013. godini, navedena ušteda trebala bi imati pozitivan učinak na trend generiranja dugovanja bolnica.

15. Masterplan bolničkog zdravstvenog sustava

Ova mjera odnosi se na reorganizaciju ustroja i djelovanja zdravstvenih ustanova. Planira se dovršetak *masterplana* bolničkog zdravstvenog sustava u četvrtom tromjesečju 2013. Realizacija *masterplana* bolničkog zdravstvenog sustava provesti će se nakon 2013., a rezultati će biti usporenje porasta bolničke potrošnje kroz remodeliranje postojećih bolničkih kapaciteta, uvođenje dnevnih bolnica i objedinjenih hitnih bolničkih prijema, smanjenje skupih akutnih kapaciteta koji se trenutno koriste za produženo liječenje te proširenje jeftinijih kroničnih kapaciteta bolnica. Potražnja za bolničkim zdravstvenim uslugama godišnje prirodno financijski raste na razini od 5-8% (starenje populacije, napredak medicinske tehnologije i očekivanja stanovništva). Provedbom *masterplana* usporit će se porast potrošnje. Procijenjeni učinak je smanjenje prirodnog porasta potrošnje na bolničke usluge s 5-8% na 2-4% godišnje.

Mjera 16: Outsourcing nezdravstvenih usluga u bolnicama

Ova mjera također se odnosi na reorganizaciju ustroja i djelovanja zdravstvenih ustanova. Više od trideset bolnica u proteklih nekoliko godina pojedinačno je provelo programe *outsourcinga* raznih nemedicinskih usluga, uglavnom čišćenja i pranja rublja. Do kraja 2013. donijet će se nacionalne preporuke za provedbu koje će omogućiti proširenje navedenih aktivnosti na širi spektar bolnica i usluga te osigurati učinkovitost i kvalitetu.

Mjera 17: Informatizacija zdravstva

Informatizacija zdravstva je administrativna mjera uspostave informacijsko-komunikacijskog sustava kojim će se centralizirati i integrirati upravljanje informacijama u zdravstvenom sustavu. Cilj ove mjere je podizanje učinkovitosti, pristupačnosti i sigurnosti zdravstvenog sustava, standardizacija poslovnih procesa i informacija, te poboljšani nadzor i upravljanje zdravstvenim sustavom u cijelosti. Planirano je preusmjeravanje uštede od 1,5% od ukupnog godišnjeg proračuna zdravstvenog sustava u podizanje kvalitete zdravstvene zaštite, odnosno liječenje osjetljivih skupina. Ulaganjem u informatizaciju ostvaruju se preduvjeti praćenja rada, potrošnje i ostvarivanja ciljeva, a time i učinkovitog upravljanja sustavom zdravstva. Također, boljom kontrolom i smjernicama usporava se prirodni trend porasta potražnje za zdravstvenim uslugama.

Mjera 18: Kontrola rashoda za bolovanje

Mjera kontrole rashoda za bolovanje uključuje izmjenu propisa kojima se regulira pravo na bolovanje (pravilnik o najdužem trajanju bolovanja) kao i administrativnu (organizacijsku) promjenu. Institucionalna promjena se očituje u reorganizaciji službe kontrole, a administrativna promjena se odnosi na izmijenjeni proces kontrole bolovanja.

Mjera 19: Novi modeli ugovaranja zdravstvene zaštite

Mjera promjene modela ugovaranja zdravstvene zaštite je prije svega administrativne prirode te uključuje izmjene u ugovorima sa pružateljima zdravstvene zaštite. Izmjena modela ugovaranja biti će objavljena Odlukom o osnovama sklapanja ugovora o provođenju zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja. Osmišljen je i definiran novi model ugovaranja primarne i bolničke zdravstvene zaštite za ugovorno razdoblje 2013.-2015. temeljen na praćenju učinkovitosti i kvalitete pružanja zdravstvene zaštite, provođenju preventive, upravljanju kroničnim bolestima, udruživanju liječnika prema posebnim vještinama te pružanju dodatnih usluga pacijentima, i to prema najvišim europskim i svjetskim standardima.

3.2.2. Povratak normalne kreditne aktivnosti u gospodarstvu

Vezano uz drugi prioritet Godišnjeg pregleda rasta - povratak normalne kreditne aktivnosti u gospodarstvo - ključne mjere odnose se na razvoj fondova za gospodarsku suradnju, nastavak kreditnih aktivnosti Hrvatske agencije za malo gospodarstvo i investicije (HAMAG INVEST) te HBOR, provedbu Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi te sudjelovanje RH u aktivnostima Europske investicijske banke (EIB).

1. Razvoj fondova za gospodarsku suradnju (FGS)

Ova mjera promiče korištenje novih izvora kapitala sukladno preporukama unutar drugog prioriteta Godišnjeg pregleda rasta. Naime, FGS su otvoreni investicijski fondovi rizičnog kapitala s privatnom ponudom koji su osnovani sukladno Zakonu o investicijskim fondovima³¹. Njihov cilj je poticanje razvoja gospodarstva te očuvanje sadašnjih i stvaranje novih radnih mjesta, kroz jačanje postojećih i pokretanje novih gospodarskih subjekata putem vlasničkog restrukturiranja kroz ulaganje dodatnog kapitala. Vlada RH u pojedinom fondu sudjeluje s 25% do 50% iznosa na koji se obvezao privatni sektor, a u 2013. godini RH će sudjelovati s 345 milijuna kuna proračunskih sredstava.

Ciljni korisnici financiranja FGS-ova su poduzeća koja imaju proizvode i usluge s visokim potencijalom rasta, komparativnu prednost nad konkurencijom, dobar menadžment, uredno i transparentno poslovanje te dobar poslovni plan kao i prihvatljivu stopu povrata na uložena sredstva od strane FGS-ova. Iznos financiranja kao i postotak suvlasništva nije ograničen, a izlaz iz vlasništva poduzeća od strane FGS-a kroz prodaju udjela obaviti će se najkasnije 5 godina od ulaganja.

Ovom inicijativom stvara se pozitivna ulagačka klima, dijeli se rizik s privatnim sektorom te se razvija industrija fondova rizičnog kapitala kao pokretača novih industrija (web, mediji, obnovljivi izvori energije, itd.). Aktivnosti FGS-ova u RH usmjerene su i u sektore koji mogu biti nositelji zapošljavanja i novog gospodarskog rasta (drvni, prehrambeni, metaloprerađivački, tekstilni i građevinski).

2. Aktivnosti HAMAG INVEST-a (projekt mikrokreditiranja)

Ova mjera odnosi se na nastavak aktivnosti HAMAG INVEST-a kojima se jača uloga jamstvenih institucija u financiranju malog i srednjeg poduzetništva sukladno preporukama unutar drugog prioriteta Godišnjeg pregleda rasta.

HAMAG INVEST unio je brojne izmjene u svoje programe kako bi što bolje odgovarali potrebama tržišta - skratio je birokratske postupke za dobivanje jamstava, planira se i suradnja s Europskom bankom za obnovu i razvoj na sufinanciranju istraživačkih projekata iz zaštite okoliša i energetske učinkovitosti kao i poticanje novih tehnologija za koje je osigurano 74 milijuna kuna.

Nadalje, po prvi put 2013. uvodi se program mikrokreditiranja poduzetnika početnika, za što su osigurana sredstva od 2,1 milijun kuna. Programi mikrokreditiranja trebali bi započeti u svibnju 2013. godine. Maksimalni iznos kredita je 70.000 kuna, na rok otplate do 5 godina, uz početak od šest mjeseci te kamatnu stopu od 0,99%. Očekuje se da će ova mjera omogućiti podršku za ostvarivanje najmanje 30 novih poduzetničkih poduhvata. Kreditom će se moći nabavljati oprema, uređaji, financirati osnovno stado, projekte u povrtlarstvu, ratarstvu i cvjećarstvu te obrtna sredstva. Opisanom politikom ubrzava se i olakšava financiranje poslovanja malih poduzetnika kao brojnog i propulzivnog dijela gospodarstva.

3. Kreditne aktivnosti HBOR-a

Cilj ove mjere je poticanje poduzetništva u RH kroz inovativne i povoljne mehanizme kreditiranja. Tako HBOR i u 2013. godini planira zadržati povećanu razinu aktivnosti

---

³¹ Narodne novine, br. 150/05

kreditiranja ostvarenu tijekom 2012. godine u ukupnom iznosu od 10,3 milijarde kuna od čega 4,5 milijardi kuna za ulaganja malih i srednjih poduzetnika (u okviru svih programa kreditiranja HBOR-a).

HBOR će tako putem postojećih programa kao i novih programa kreditiranja uvedenih u 2013. godini (kreditiranje nove proizvodnje, program kreditiranja energetske obnove zgrada, osnivanje fondova rizičnog kapitala), nastaviti poticati kreditnu aktivnost malog i srednjeg poduzetništva. Ključne mjere u ovom kontekstu su:

- snižene kamatne stope u okviru svih programa kreditiranja za 1 postotni bod za nove investicije u poljoprivredi i ribarstvu, turizmu, industriji, zaštiti okoliša (kamatne stope do 30. lipnja 2013. 2%, 3% i 5%),
- omogućeno kreditiranje i u kunama,
- duži rokovi otplate i počeka pri čemu se izdvaja financiranje investicija u turizmu gdje je početak do 4 godine uz rok otplate do ukupno 17 godina. Po ostalim programima rokovi su uglavnom 3 godine počeka uz ukupan rok otplate od 14 godina,
- refinanciranje postojećih kredita za primarnu poljoprivrednu djelatnost,
- novi načini financiranja kroz modele podjele rizika, kako za obrtna sredstva (kroz Program razvoja gospodarstva) tako i za investicijska ulaganja (model podjele rizika za male i srednje poduzetnike te model podjele rizika za velike projekte).

4. Provedba Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi

1. listopada 2012. na snagu je stupio Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi. Cilj provedbe ovog zakona je poboljšanje likvidnosti u gospodarstvu te brži povrat normalnom poslovanju i veći povrat vjerovnicima. Provedba ovog zakona trebala bi funkcionirati kao filter koji omogućava opstanak ekonomski efikasnih kompanija i preraspodjeljuje sredstva od neučinkovitih kompanija. Zakon također doprinosi poboljšanju očekivanja vjerovnika i dužnika oko ishoda postupka, olakšava pristup financiranju, doprinosi spašavanju održivih tvrtki, a samim time rastu i održivosti u gospodarstvu općenito.

Ovaj zakon definira rokove plaćanja te postupak nagodbe u slučaju nelikvidnosti ili insolventnosti poslovnih subjekata. Nakon isteka 30 odnosno 60 dana koliko iznosi rok plaćanja između poduzetnika i države odnosno poduzetnika i poduzetnika, slijedi rok od 30 dana u kojem se uprava treba dogovoriti s vjerovnicima. Ako u tome ne uspije, dužna je predložiti otvaranje postupka predstečajne nagodbe, koja će se voditi kao upravni postupak, a treba ju potvrditi trgovački sud. Nagodba treba biti dovršena u 120 dana, u protivnom tvrtka ide u stečaj bez mogućnosti preustroja.

Prema podacima Financijske agencije postupak predstečajne nagodbe radi rješavanja problema s likvidnošću do 20. veljače 2013. pokrenulo je 3.250 poduzetnika, s iznosom nepodmirenih obveza od 32,1 milijardu kuna. Riječ je o poduzetnicima koji zapošljavaju 25.082 radnika. U značajnom broju radi se o poduzetnicima iz građevinske djelatnosti, u kojoj je u prošloj godini zabilježen najveći pad zaposlenih i bruto dodane vrijednosti. Prva projekcija očekivanih rezultata u odnosu na otvorene postupke govori o smanjenju nelikvidnosti za oko 10 milijardi kuna.

5. Aktivnosti RH vezano uz EIB

Ulaskom u EU, RH postaje članicom EIB-a, a ukupan trošak članstva u razdoblju od 1. srpnja 2013. do 31. srpnja 2018. iznosi 207,9 milijuna eura. Naime, ulaskom u članstvo EIB-a treba uplatiti iznose u kapital i rezerve EIB-a. Prema indikativnim podacima EIB-a, ukupni upisani

kapital RH u EIB-u iznosio bi 854,4 milijuna eura. Od tog iznosa, 811,7 milijuna eura iznosi „kapital na poziv“ (*eng. callable capital*), a 42,7 milijuna eura je iznos „kapitala koji se uplaćuje“ (*eng. paid in capital*). Osim toga, RH će biti u obvezi uplatiti i doprinos rezervama EIB-a u iznosu od 128,4 milijuna eura. Dodatno, guverneri EIB-a donijeli su odluku o povećanju kapitala EIB-a za 10 milijardi eura, koji je postao efektivan s 31. prosincem 2012. Prema EIB-ovim preliminarnim izračunima RH je obvezna uplatiti dodatnih 36,8 milijuna eura.

Sukladno strateškom planu EIB-a, njihove aktivnosti u razdoblju 2013.-2015. usmjerit će se na adresiranje ekonomske krize u Europi, razvoj inovacija, olakšan pristup financiranju za male i srednje poduzetnike, ulaganja u industriju i privatni sektor te stratešku infrastrukturu u svrhu jačanja ekonomske održivosti država članica.

U RH suradnja s EIB-om u javnom sektoru uglavnom je usmjerena na velike infrastrukturne projekte (obnova infrastrukture i modernizacije u sektoru željeznica, komunalna infrastruktura na područjima od posebne državne skrbi, obnova i izgradnja cesta, autocesta i izgradnja plinovoda), te financiranje malog i srednjeg poduzetništva kroz kreditne linije putem HBOR-a. Sudjelovanjem RH, kao punopravne članice u radu EIB-a, očekuje se pojačan pristup i korištenje financijskih instrumenata EIB-a.

3.2.3. Promicanje rasta i konkurentnosti

U kontekstu promicanja rasta i konkurentnosti, reformske mjere Vlade RH vežu se uz povećanje produktivnosti malih i srednjih poduzeća, jačanje inovacijskog potencijala i uklanjanje administrativnih prepreka za poslovanje i investicije.

Reformske mjere koje pridonose povećanju produktivnosti malih i srednjih poduzeća

1. Jačanje konkurentnosti malih i srednjih poduzeća

Sustav poticaja za malo i srednje poduzetništvo i obrt izgrađen je kao skup mjera i instrumenata kojima se na nacionalnoj i regionalnoj razini nastoji potaknuti brži razvitak malog gospodarstva s ciljem novog zapošljavanja, povećanja konkurentnosti gospodarstva, izvoza i gospodarskog rasta u cjelini.

Program poticanja poduzetništva i obrta, Poduzetnički impuls 2013., kojim su bespovratna sredstva u odnosu na prethodnu godinu udvostručena te iznose 730,3 milijuna kuna, uključuje sljedeće mjere s pripadajućim aktivnostima:

- razvoj mikropoduzetništva i obrta: mikropoduzetništvo i obrt, poduzetništvo kreativnih industrija, mladi i početnici u poduzetništvu, zadružno poduzetništvo, jačanje poslovne konkurentnosti klastera,
- jačanje poslovne konkurentnosti poduzetnika i obrtnika: jačanje poslovne konkurentnosti poduzetnika i obrtnika, poduzetništvo u turizmu „1000 bazena za hrvatski turizam“, poticanje inovativnog poduzetništva,
- razvoj poduzetničke infrastrukture i poslovnog okruženja: poduzetničke zone, tehnološki parkovi i poduzetnički inkubatori, razvojne agencije i poduzetnički centri,

- obrazovanje za poduzetništvo i obrte te očuvanje tradicijskih i umjetničkih obrta: obrazovanje za poduzetništvo, obrazovanje za obrte, očuvanje tradicijskih i umjetničkih obrta.

Dodatne mjere poticanja poduzetništva i jačanja konkurentnosti malih i srednjih poduzetnika u 2013. godini financirat će se sredstvima iz fondova EU za:

- ulaganja u nove tehnologije i proizvodne postupke,
- primjenu metoda za učinkovito korištenje energija, ekoloških normi te testiranje i certifikaciju proizvoda,
- ulaganja u rast produktivnosti na svim razinama,
- uvođenje rezultata istraživanja i razvoja u poslovanje i pružanje usluga,
- unaprjeđenje poslovnih aktivnosti gospodarskih subjekata u cilju dostizanja viših standarda, kvalitete, produktivnosti, poboljšanja konkurentnosti,
- strateški marketing u cilju ulaska na nova i neistražena tržišta EU,
- inovativne subjekte kao i subjekte koji ubrzano rastu i zapošljavaju.

U kontekstu razvoja poduzetništva i obrta, poseban naglasak stavljen je na male i srednje poduzetnike u turizmu. Ciljevi mjera kao što su poboljšanje strukture i kvalitete smještaja u hotelima, aparthotelima i pansionima te kampovima, stvaranje dodatnih sadržaja uz smještajne kapacitete i na samoj destinaciji, su višestruki: cjelogodišnje poslovanje subjekata malog i srednjeg poduzetništva i podizanje njihove konkurentnosti; unaprjeđenje ponude turističkog sektora i razvoj novih turističkih proizvoda, poticanje razvoja turizma u turistički nerazvijenim područjima, novo zapošljavanje u turizmu kao i u drugim djelatnostima induciranim turističkom aktivnošću te povećanje turističke potrošnje u turizmu i s njim povezanim djelatnostima.

Prioritet u ovom području su i dodatne mjere razvoja kreativnih industrija te ulaganje u očuvanje kulturne baštine s obzirom na njezin značajan utjecaj na razvoj turističke aktivnosti, malo i srednje poduzetništvo u cjelini te novo zapošljavanje.

Sredinom 2013. godine, bit će dovršena priprema nove Strategije razvoja poduzetništva za razdoblje 2013.-2020. Donošenje strategije imat će dalekosežnih učinaka na poboljšanje ekonomske uspješnosti malog gospodarstva, poboljšani pristup financiranju, osnivanje novih poduzeća i povećanje broja aktivnih poduzeća, poboljšanje poduzetničkih vještina te poboljšano poslovno okruženje.

U tijeku je izrada novog Zakona o unaprjeđenju poduzetničke infrastrukture kojim će se definirati osnovna pitanja uređenja sustava poduzetničke infrastrukture u RH, uključujući vrstu, tipove i kategorije poduzetničkih zona (PZ) i poduzetničkih potpornih institucija (PPI), s ciljem da se postojećim i potencijalnim korisnicima (poduzetnicima) omogući pokretanje i obavljanje poduzetničkih aktivnosti u:

- standardiziranim uvjetima visoke infrastrukturne opremljenosti unutar PZ/ PPI,
- konkurentnom i transparentnom sustavu poticajnih mjera i olakšica kako u fazi početnog investiranja, tako i u fazi proširenja postojećih investicijskih aktivnosti poduzetnika koji posluju unutar PZ/PPI.

Zakon definira i izradu registra poduzetničkih zona i poduzetničkih potpornih institucija prema određenim kategorijama, omogućuje sufinanciranje poduzetničke infrastrukture koja ima razvojni potencijal i mogućnosti za privlačenje investicijskih projekata, a također naglašava mrežnu suradnju poduzetničkih potpornih institucija i gospodarskih subjekata na

lokalnoj, područnoj (regionalnoj) i državnoj razini te povezivanje projekata poduzetništva sa sveučilištima i istraživačkim institucijama.

2. Liberalizacija tržišta usluga

Putem Informacijskog sustava unutarnjeg tržišta (IMI sustav), kojem će pristup biti ostvaren danom pristupanja, elektronički će se razmjenjivati informacije o uslugama, profesionalnim kvalifikacijama i izaslanim radnicima s tijelima iz država ugovornica Europskog gospodarskog prostora, ubrzat će se administrativna suradnja i time olakšati uvjeti poslovanja na unutarnjem tržištu. Istovremeno, administrativno pojednostavljenje poslovanja postizat će se i putem uspostavljene elektroničke Jedinственe kontaktne točke za usluge kroz konstantno povećanje opsega poslovnih informacija za poduzetnike, pogotovo o slobodi prekograničnog pružanja usluga. Daljnje smanjenje broja administrativnih postupaka i troškova registracije poslovanja u RH, postići će se i uspostavljanjem elektroničkog postupka registracije poslovnog nastana pružatelja usluga.

Administrativno pojednostavljenje za punu slobodu pružanja usluga na hrvatskom tržištu uključuje:

- uklanjanje svih restrikcija na slobodu pružanja usluga vezanih uz državljanstvo, prebivalište ili jezik pružatelja usluga,
- uklanjanje svih restrikcija na slobodu pružanja usluga vezanih uz vlasništvo kapitala, upravljačke strukture poslovnih subjekata i odabir pravnog oblika poslovanja,
- uklanjanje svih restrikcija na slobodu pružanja usluga vezanih uz fiksne tarife za pojedine profesionalne usluge,
- uklanjanje restrikcija kojima se pružanje usluga uvjetuje testiranjima ekonomskih potreba, odnosno uvjetuje ispitivanjem postojanja tržišne potražnje, procjenom gospodarskih učinaka poslovanja ili sukladnošću uslužne djelatnosti s planom tijela državne uprave,
- uklanjanje propisa o dodatnom profesionalnom osiguranju pružatelja usluga koji već imaju istovrijedno osiguranje u jednoj od država ugovornica Europskog gospodarskog prostora.

Reformske mjere koje pridonose jačanju inovacijskog potencijala

3. Izrada strateškog okvira za inovacije

Mjera obuhvaća izradu Nacionalne strategije inovacija Republike Hrvatske za razdoblje 2013.–2020. s Akcijskim planom za razdoblje 2013.-2014. te izradu Strategije pametne specijalizacije RH.

Nacionalna strategija inovacija za razdoblje 2013.-2020. te Akcijski plan za razdoblje 2013.-2014. izradit će se do sredine 2013. godine. Strategija predviđa jačanje inovacijskog sustava radi jačanja konkurentnosti kroz 5 strateških ciljeva:

- jačanje inovacijskog potencijala gospodarstva,
- povećanje protoka znanja i suradnje između gospodarstva i znanstveno-istraživačke zajednice,
- jačanje znanstvenih i tehnoloških kapaciteta u privatnom i javnom sektoru;
- jačanje ljudskih potencijala za inovacije,
- poboljšanje upravljanja nacionalnim inovacijskim sustavom i stvaranje regulatorne okoline koja bi poticala inovacije.

Izradom Strategije pametne specijalizacije utvrdit će se ciljane niše unutar prioriternih sektora u RH i identificirati jedinstvene karakteristike i komparativne prednosti RH, kako bi se usmjerila ulaganja u istraživanje, tehnološki razvoj i komercijalizaciju inovacija i primjenu novih tehnologija. Rok za dovršetak i usvajanje strategije je kraj 2013. godine.

4. Izrada strateškog okvira za obrazovanje, znanost i tehnologiju

Tijekom 2013. godine bit će usvojena Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije koja će, između ostalog, stvoriti preduvjete za istraživanje i inovacije usmjerene na izvrsnu znanost, industrijsko vodstvo i društvene izazove te dati doprinos stvaranju radnih mjesta, napretku, poboljšanju kvalitete života i općim javnim dobrima. U sklopu ove mjere definirat će se instrumenti za poticanje istraživanja i razvoja kao pretpostavke inovativnog gospodarstva, uz poveznicu istraživanja, inovacije i tržišta, poticanje stvaranja inovativnih poduzeća kao i poticanje suradnje sveučilišta i gospodarstva.

Strategija će svoj puni značaj ostvariti i kroz aktivnosti objedinjenog Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj kao najvišeg stručnog strateškog tijela u RH čije će aktivnosti biti definirane Izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju.³² Nacionalno vijeće donijet će tako i jasne ciljeve znanstvenih istraživanja i visokog obrazovanja za javno dobro, održivi i uključivi razvoj društva te gospodarski rast.

Reformske mjere koje pridonose povećanju investicija

5. Identifikacija i uklanjanje administrativnih prepreka za investicije

Zakonom o poticanju investicija i unapređenju investicijskog okruženja³³ uspostavljena je procedura praćenja provedbe investicijskog projekta s ciljem pružanja informacije o utvrđenim administrativnim zaprekama u investicijskom okruženju, koje onemogućuju pravodobno ostvarenje pojedinog investicijskog projekta, te davanja prijedloga konačnog rješenja za uklanjanje administrativnih prepreka za pravovremeno ostvarenje investicijskog projekta s ciljem unapređenja investicijskog okruženja. U skladu s istom, gospodarski će subjekti, putem unificiranih obrazaca koje će im na njihov zahtjev dostaviti HAMAG INVEST, županijske razvojne agencije ili Agencija za investicije i konkurentnost, podnositi zahtjeve za uklanjanje prepreka identificiranih u zakonskim odredbama, pravilnicima i drugim propisanim procedurama, kao i sporaj administraciji. O zahtjevima će odlučivati Radna skupina Vlade RH za poslovnu klimu i privatne investicije³⁴, zadužena za analizu i identifikaciju ključnih odrednica i prioriteta unaprjeđivanja poslovne i investicijske klime u RH kao i predlaganje zakonskih i drugih rješenja kojima će se omogućiti poboljšanje poslovne i investicijske klime u RH, osobito kroz uklanjanje administrativnih i regulatornih prepreka.

Spomenute će agencije kontinuirano raditi na pružanju aktivne podrške investitorima u svim fazama i aktivnostima koje utječu na ostvarenje investicijskog projekta, a u cilju uspješnog i vremenski predvidivog ostvarenja investicijskog projekta što će olakšati realizaciju investicijskih projekata na području RH i doprinijeti proaktivnom privlačenju investicija.

---

³² Prijedlog je u saborskoj proceduri

³³ Narodne novine, br. 111/12.

³⁴ Osnovana na sjednici Vlade RH održanoj 3. siječnja 2013.

6. Poboljšanje regulatornog okvira za investicije

Do sredine 2013. godine bit će donesen novi Zakon o strateškim investicijskim projektima koji predstavlja stvaranje preduvjeta za povećanje investicija u hrvatsko gospodarstvo. Zakonom će se definirati kriteriji za utvrđivanje strateških investicijskih projekata RH, postupci i načini njihova ostvarenja, tijek pripreme, izvedba te stavljanje u funkciju. Zakon predviđa znatno ubrzati procese ishođenja ukupne dokumentacije neophodne za ostvarivanje projekata, kako javnih tako i privatnih, koji su od strateškog interesa za RH. Također, Zakon će urediti raspolaganje nekretninama u vlasništvu RH, davanje koncesije za uporabu pomorskog dobra i korištenje nepokretnog kulturnog dobra u vezi s provedbom investicijskih projekata te izdavanje upravnih akata u vezi s provedbom tih projekata.

Predviđa se kako bi se u 2013. trebala izvršiti priprema projekata i pokrenuti provedba za projekte koji će otvoriti otprilike 3.000 novih direktnih radnih mjesta. Pri tom svako novoootvoreno radno mjesto u velikom projektu za sebe veže otvaranje 4 do 8 novih radnih mjesta u srednjim i malim poduzećima i obrtima u okruženju.

Zakonom o poticanju investicija i unaprjeđenju investicijskog okruženja, izvršeno je daljnje poboljšanje sustava poticajnih mjera za ulaganja u smislu lakšeg pristupa poticajnim mjerama subjektima malog gospodarstva. Iste obuhvaćaju poticaje za mikropoduzetnike, porezne poticaje, carinske poticaje, poticaje za opravdane troškove novih radnih mjesta povezanih s investicijskim projektom, poticaje za opravdane troškove usavršavanja povezanih s investicijskim projektom, poticajne mjere za razvojno-inovacijske aktivnosti, aktivnosti poslovne podrške i aktivnosti usluga visoke dodane vrijednosti, zatim poticajne mjere za inicijalne infrastrukturne i kapitalne troškove investicijskog projekta te poticajne mjere za visoko radno intenzivne investicijske projekte. Zakonom se potiče investiranje u proizvodno-prerađivačke aktivnosti, razvojno-inovacijske aktivnosti, aktivnosti poslovne podrške i aktivnosti usluga visoke dodane vrijednosti.

Istovremeno, Zakonom je predviđeno smanjenje minimalnih uvjeta za korištenje poticajnih mjera za investicije što će rezultirati većim brojem korisnika Zakona, ali i daljnjim privlačenjem izravnih ulaganja koja se odnose na sektore visoke dodane vrijednosti.

Veći broj investicijskih projekata i veći brojem korisnika poticajnih mjera za investicije u konačnici će doprinijeti stvaranju dodane vrijednosti u gospodarstvu RH, otvaranju novih radnih mjesta te gospodarskom rastu.

U sklopu reforme sustava slobodnih zona u RH predviđene su izmjene i dopune Zakona o slobodnim zonama³⁵ kako bi se omogućila transformacija režima poslovanja sustava slobodnih zona prije ulaska u EU, u sustav sukladan režimu poslovanja unutar zajedničkog gospodarskog prostora EU.

Iste će omogućiti transformaciju sustava postojećih slobodnih zona na način da se u tim posebnim gospodarskim područjima unutar RH uspostavi preferencijalni režim poslovanja s inozemstvom (izvan zajedničkog područja EU). Nadalje, unutar tog sustava bit će moguće korištenje sustava potpora za investicijske projekte s prvenstvenim fokusom na industrijsko gospodarske zone i logističko distribucijske zone.

---

³⁵ Narodne novine, br. 85/08, 92/05, 44/96

Izravni učinci navedenih mjera bit će vidljivi kroz povećanje investicijskih aktivnosti unutar sustava, povećanje izvoznih aktivnosti korisnika sustava slobodnih zona, kao i povećanje broja novootvorenih radnih mjesta.

3.2.4. Smanjenje nezaposlenosti i socijalnih posljedica krize

Prioriteti Vlade RH u kontekstu donošenja mjera za smanjenje nezaposlenosti i socijalnih posljedica krize su: reforma tržišta rada, reforma obrazovnog sustava, reforma sustava socijalne skrbi te reforma zdravstvenog sustava.

Reformske mjere koje pridonose reformi tržišta rada

1. Izmjene u radnom zakonodavstvu s ciljem olakšavanja uvjeta za zapošljavanje, restrukturiranja i omogućavanja veće zaštite rada i radnika

Zbog negativnih utjecaja gospodarske i financijske krize na zaposlenost i trendove kretanja na tržištu rada, uočena je potreba smanjenja postojeće rigidnosti Zakona o radu i njegove primjene. S ciljem stvaranja modernog tržišta rada izmijenit će se postojeći zakonodavni okvir te unaprijediti provedba politika rada i zapošljavanja. Izmjena radnog zakonodavstva i zakonodavne podrške, predviđena u 2013. godini, rezultirat će smanjenjem postojeće segmentacije na tržištu radu, dinamiziranjem tržišta rada i relevantnih institucionalnih dionika te stvaranjem pravnog okvira i instrumenata koji će odgovarati aktualnim promjenama na tržištu rada.

Izmjene i dopune Zakona o radu

Prva faza izmjena i dopuna Zakona o radu, koja obuhvaća konsenzualne prijedloge socijalnih partnera, u postupak donošenja bit će upućena u prvom polugodištu 2013. godine. Usvajanjem Zakona postići će se usklađenost nacionalnog radnog zakonodavstva s Direktivom 2009/38/EZ³⁶. Uvažavajući okolnost da su pojedine odredbe Zakona o radu u primjeni izazivale određene dvojbe kao i praktične poteškoće pri organiziranju poslovnih procesa poslodavaca određenih djelatnosti, mijenjat će se instituti zamjenskih dnevnih i tjednih odmora, rad na određeno vrijeme, agencije za privremeno zapošljavanje, ograničenje broja prekovremenih sati na mjesečnoj razini, smanjenje najmanjeg broja sati neprekidnog trajanja dnevnog odmora, probni rad te kolektivni višak radnika. Izmijenjenim odredbama želi se unaprijediti učinkovitost i konkurentnost poslovanja, uz puno poštivanje ciljeva direktiva koje se odnose na ta pitanja te uskladiti iste s praksom Suda Europske unije.

Cilj druge faze izmjena i dopuna Zakona o radu, koja se predviđa do kraja 2013. godine, je dodatnim normativnim uređenjem sklapanja ugovora o radu, odnosno prestanku ugovora o radu te otkaznim rokovima i otpremninama, omogućiti poslodavcu brže restrukturiranje, redizajnom instituta radnog vremena omogućiti internu fleksibilnost organizacije rada, uz istovremeno osiguranje socijalne sigurnosti radnika, a o čemu se već sada intenzivno razgovara ne samo sa socijalnim partnerima, već i sa širom zainteresiranom javnošću. U tijeku je i javna rasprava o procjeni učinaka novih propisa o zaštiti na radu, koji se planiraju do kraja 2013. godine, kojima će se poslodavcu propisati slobodnija i organiziranja, a

---

³⁶ Direktiva 2009/38/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 6. svibnja 2009. o osnivanju Europskoga radničkog vijeća ili uvođenju postupka obavješćivanja i savjetovanja radnika kod poslodavaca koji posluju na razini Zajednice i povezanih poslodavaca koji posluju na razini Zajednice.

istovremeno jeftinija provedba zaštite na radu. Liberalizirati će se izrada procjene opasnosti na način da se uvede jedinstvena metoda koja omogućava jednostavno i učinkovito praćenje, vrednovanje, izvješćivanje kao i razmjenu podataka (*Data Collector*) i s državama članicama EU. Redefinirat će se i inspekcijski nadzor na način da bude prvenstveno preventivan i nudi upute i poduku iz zaštite na radu.

Suzbijanje rada na crno i uvođenje prilagodljivih radnih instituta

Zbog nedostatka normativnog uređenja poslova jednostavnije složenosti koji nemaju obilježje klasičnog radnog mjesta i radnog odnosa te potrebnog zanimanja, dolazilo je do velikih zlouporaba i rada na crno. Zakonom o povremenim i privremenim poslovima, potpuno novim normativnim rješenjem i reguliranjem takvih poslova postići će se tri glavna učinka:

- djelovat će se na legaliziranje poslova koji su se do sada odvijali uglavnom u sivoj zoni sa svim štetnim posljedicama u odnosu na proračunske prihode i prava radnika kao i negativnog utjecaja na gospodarski rast,
- utjecat će se na nepovoljni položaj dugotrajno nezaposlenih osoba na tržištu rada, nezaposlenih mladih osoba te na nisku stopu aktivnosti u radno sposobnom stanovništvu kao i na problem socijalne sigurnosti starijih osoba i socijalne uključenosti socijalno ranjivih skupina,
- jednostavnim radnim institutima regulirat će se povremeni i privremeni poslovi koji se pojavljuju s vremena na vrijeme čija je namjena vremenski ograničena i privremena, a manje su gospodarske vrijednosti.

Donošenje ovog Zakona planirano je do kraja prvog polugodišta 2013. godine.

Zapošljavanje osoba s invaliditetom s ciljem smanjenja troškova u mirovinskom osiguranju i njihovog socijalnog uključivanja kroz rad

S velikim brojem neaktivnih i umirovljenih osoba s invaliditetom posljednjih godina došlo je do preopterećenosti mirovinskoga sustava. S obzirom na gospodarsku krizu i stagnaciju, kao i na neuređeno područje profesionalne rehabilitacije i neučinkovitost dosadašnjeg zapošljavanja osoba s invaliditetom, pojavila se potreba za donošenjem novoga Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom čiji će učinci biti višestruki:

- osiguravanjem ravnopravnog sudjelovanja na tržištu rada osobama s invaliditetom rasteretit će se državni proračun na ime mirovinskoga sustava te zdravstvenog osiguranja, smanjit će se broj osoba koje odlaze u mirovinu (obiteljsku, invalidsku) čime će se postići značajne uštede u Državnom proračunu, a povećat će se priljev na prihodovnoj strani (kroz zapošljavanje, odnosno obvezna osiguranja),
- uvođenjem jedinstvenog mjesta vještačenja koje će utvrđivati preostalu radnu sposobnost i jasnom standardizacijom i postavljenim kriterijima sustava profesionalne rehabilitacije, omogućit će se uključivanje u svijet rada osoba s invaliditetom, čime se usklađujemo s praksom Europske unije o socijalnom uključivanju najranjivijih skupina građana,
- uvođenjem standardiziranih centara za profesionalnu rehabilitaciju omogućit će se kvalitetna profesionalna rehabilitacija s ciljem zapošljavanja osoba s invaliditetom, a ne njihovim umirovljenjem,
- uvođenjem kvotnog zapošljavanja u realni sektor, a samim tim i uvođenjem novčanih naknada poslodavcima koji neće zaposliti osobu s invaliditetom sufinancirat će se prilagodba radnih mjesta i dodjeljivat će se poticaji za zapošljavanje osoba s

invaliditetom što će dugoročno utjecati na kvalitetan sustav zapošljavanja osoba s invaliditetom,

- aktivacijom i zapošljavanjem sustavno zanemarivane populacije osoba s invaliditetom osigurat će se njihovo socijalno uključivanje, što je u skladu sa Zakonom o potvrđivanju Konvencije o pravima osoba s invaliditetom³⁷ i praksom Europske unije.

Donošenje ovog Zakona planirano je do kraja prvog polugodišta 2013. godine.

Osiguravanje materijalno pravne zaštite obrtnicima

Kako bi se osigurala odgovarajuća materijalno pravna zaštita obrtnika, koji su radi negativnih gospodarskih kretanja primorani odjaviti obrt iz obrtnog registra, izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti³⁸, obrtnicima će se omogućiti stjecanje prava na novčanu naknadu u slučaju nezaposlenosti. Po toj osnovi obrtnici će plaćati doprinos za zapošljavanje iz čega se financira novčana naknada za vrijeme nezaposlenosti. Na ovaj način izjednačit će se prava obrtnika s pravima radnika za vrijeme nezaposlenosti, što je praksa i u državama članicama EU, a glavni su učinci:

- povećani prihodi u Državnom proračunu na ime doprinosa za zapošljavanje,
- osigurana socijalna sigurnost obrtnika nakon odjave obrta.

Donošenje ovih izmjena i dopuna Zakona planirano je do kraja 2013. godine.

Reformske mjere koje pridonose reformi obrazovnog sustava

2. Daljnje unaprjeđenje povezanosti obrazovnog sustava s tržištem rada

Hrvatsko tržište rada karakterizira nedovoljna usklađenost znanja i vještina radne snage s potrebama poslodavaca kao i značajne stope nezaposlenosti mladih zbog sporog prilagođavanja obrazovnog sustava promjenama na tržištu rada. Kako bi se unaprijedila postojeća situacija, u narednom će se razdoblju intenzivno provoditi usklađivanje obrazovne politike sa sadašnjim i budućim potrebama razvoja pa tako i s tržištem rada. Naglasak će biti na daljnjem razvoju Hrvatskog kvalifikacijskog okvira (HKO), uspostavljenom Zakonom o hrvatskom kvalifikacijskom okviru³⁹, kao instrumenta uređenja sustava kvalifikacija u RH i izgradnje fleksibilnijeg obrazovnog sustava koji će moći brže odgovoriti na promjene tržišta rada i društva u cjelini te na uspostavi sustava praćenja i analize potreba tržišta rada s ciljem pružanja kvalitetnije analitičke podloge za donošenje politika zapošljavanja, obrazovanja i gospodarskog razvoja i prilagođavanja obrazovnih programa identificiranim potrebama.

Do kraja 2013. godine relevantna ministarstva uspostaviti će institucionalni okvir za kvalitetnu primjenu HKO-a, Nacionalno vijeće za razvoj ljudskih potencijala i 26 sektorskih vijeća, što će osigurati interdisciplinarni pristup te mehanizme i evaluacijske instrumente potrebne za integracijsku politiku gospodarskog razvoja, politike obrazovanja i zapošljavanja. Nacionalno vijeće davat će preporuke o povezivanju obrazovanja i potreba tržišta rada, dok će sektorska vijeća vrednovati prijedloge standarda zanimanja i standarda kvalifikacija u svrhu njihova upisa u *Registar HKO-a*. Registar će na jasan i transparentan način pružati informacije o standardu kvalifikacija i pripadajućih obrazovnih programa te njihovo povezivanje sa standardima zanimanja temeljenih na analizama o potrebama tržišta rada i kao takav postaje ključni instrument za smanjivanje različitih oblika jaza između strukture ponude i strukture potražnje na tržištu rada. Za HKO su jednako važni svi oblici stjecanja kompetencija,

³⁷ Narodne novine, Međunarodni ugovori, br. 6/07 i 5/08

³⁸ Narodne novine, br. 12/13

³⁹ Narodne novine, br. 22/13

uključujući neformalno i informalno učenje odnosno kompetencije stečene kroz život, na radnom mjestu ili kroz različite druge organizirane ili neorganizirane oblike učenja. Provedba HKO-a rezultirat će višim stupnjem zapošljivosti i omogućiti povezivanje i usporedbu s drugim obrazovnim sustavima u Europi te građanima i drugima koji su stekli kvalifikacije u RH olakšati mobilnost kao i pristup daljnjem obrazovanju.

Pravilnik o priznavanju i vrednovanju neformalnog i informalnog učenja donijet će se najkasnije do ožujka 2014. godine dok će se informacijski sustav za vođenje Registra HKO-a u kojem će biti upisani prvi standardi kvalifikacija i standardi zanimanja uspostaviti 2015. godine.

Formiranjem sustava praćenja i analize potreba tržišta rada stvorit će se analitičke podloge za donošenje budućih politika zapošljavanja, obrazovanja i gospodarskog razvoja te prilagođavanja obrazovnih programa stvarnim potrebama.

3. Poticanje i unaprjeđenje koncepta cjeloživotnog učenja

Cjeloživotno učenje obuhvaća sve oblike učenja (formalno, neformalno i informalno učenje) tijekom života (od predškolske do umirovljeničke dobi) čiji je cilj stjecanje i unaprjeđivanje kompetencija za osobne, društvene i profesionalne potrebe. Značajna uloga u provođenju politike cjeloživotnog učenja, među ostalim, pripada obrazovanju odraslih koje predstavlja važnu komponentu kontinuiteta cjeloživotnog učenja. U RH je udio osoba 25-64 godina starosti koje sudjeluju u obrazovanju i osposobljavanju samo 2,2%, dok je europski prosjek 9,1%. Stopa sudjelovanja odraslih u neformalnom obrazovanju veća je od formalnog. Ovom mjerom poseban naglasak stavljen je na obrazovanje odraslih budući da u usporedbi s mlađim dobnim skupinama koje su više uključene u aktivnosti cjeloživotnog učenja, pristup i sudjelovanje odraslih osoba u aktivnostima cjeloživotnog učenja još uvijek nije na zadovoljavajućoj razini.

Mjera obuhvaća omogućavanje veće dostupnosti i unaprjeđenje poslijesrednjoškolskih, studijskih te programa neformalnog učenja, povećanje broja programa neformalnog učenja koje provode ustanove iz obrazovnog sektora u suradnji s poslodavcima, kao i razvoj programa namijenjenih jačanju ključnih transverzalnih kompetencija kojima se jača poduzetništvo, kreativnost i inovativnost koje će odrasle osobe potaknuti i pripremiti za daljnje kontinuirano učenje te olakšati prilagodbu zahtjevima tržišta rada koji se ubrzano mijenjaju.

Reformske mjere koje pridonose reformi sustava socijalne skrbi

4. Deinstitutionalizacija sustava socijalne skrbi

Predložena mjera obuhvaća prevenciju institucionalizacije, deinstitutionalizaciju i transformaciju domova socijalne skrbi i drugih pravnih osoba koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi te razvoj i širenje mreže održivih preventivnih i izvaninstitucionalnih usluga s ciljem smanjenja troškova koji proizlaze iz smještaja u institucijama socijalne skrbi.

Do kraja 2013. godine izradit će se Operativni plan transformacije i deinstitutionalizacije domova socijalne skrbi na nacionalnoj razini kojim će se definirati rokovi transformacije domova. Proces transformacije i deinstitutionalizacije domova socijalne skrbi podrazumijeva reviziju postojećih odnosno izradu novih županijskih socijalnih planova kojima će se utvrditi

stvarne potrebe za socijalnim uslugama na županijskoj razini te će se omogućiti definiranje mreže usluga socijalne skrbi, vodeći pritom računa o regionalnoj ravnomjernoj dostupnosti i kvaliteti socijalnih usluga u RH.

Nadalje, s ciljem ostvarivanja bolje kontrole korištenja proračunskih sredstava u odnosu na pruženu uslugu, u narednom se razdoblju planira unaprijediti sustav financiranja pružatelja socijalnih usluga. Isti su do sada svoju djelatnost financirali kao projektne aktivnosti na temelju ugovora i cijene koštanja po korisniku. Zbog izjednačavanja uvjeta te podizanja kvalitete usluga izgradit će se ujednačeni sustav financiranja svih izvaninstitucijskih oblika skrbi u zajednici čime se postiže izjednačavanje vrste, kvalitete i cijene usluga za svaku pojedinu skupinu korisnika, odnosno, osigurava se siguran pristup tim uslugama i poboljšanje kvalitete usluga što neposredno utječe na socijalno uključivanje ranjivih skupina korisnika.

Također, mjera predviđa daljnje jačanje kompetencija djelatnika u sustavu socijalne skrbi s naglaskom na domove za djecu s poremećajima u ponašanju kao i djelatnika domova za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi.

5. Unaprjeđenje sustava dodjele socijalnih naknada

U cilju povećanja djelotvornosti sustava socijalnih naknada do kraja 2013. godine izradit će se novi Zakon o socijalnoj skrbi. Zakonom će se propisati imovinski cenzus te redefinirati dodjela novčanih pomoći/naknada čime će se postići bolja ciljanost, odnosno, usmjeravanje socijalnih pomoći prema onima kojima je to uistinu neophodno. Zadržavanje dostignute razine socijalne zaštite uz istovremeno njihovu bolju ciljanost postiglo bi se objedinjavanjem socijalnih naknada. Novim Zakonom uvest će se i institut zajamčene minimalne naknade: to je novi oblik socijalne naknade kojom država jamči da će svake godine, sukladno raspoloživim sredstvima, uredbom Vlade RH propisivati visinu iznosa na koji će imati pravo svaka osoba s nedostatnim prihodima i imovinom za ostvarivanje osnovnih životnih potreba.

Uvođenje zajamčene minimalne naknade predstavlja početak objedinjavanja i korak u pravcu uvođenja jedinstvenog centra za novčane naknade "one-stop shop" koji bi administrativno i upravno preuzeo kontrolu nad svim naknadama koje trenutno provode centri za socijalnu skrb, uredi Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO), HZMO, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (HZZ), te uredi državne uprave. Rezultat toga bit će stvaranje jedinstvene baze korisnika novčanih naknada iz sustava socijalne skrbi (oko 114.000 korisnika).

Informatizacijom sustava socijalne skrbi i njezinim umrežavanjem s drugim sustavima preko sustava Osobnog identifikacijskog broja (OIB) u svrhu razmjene podataka, što će se provesti do kraja 2013. godine, postići će se smanjenje administrativnih troškova kao i pojednostavljivanje samog postupka ostvarivanja prava.

Reformske mjere koje pridonose reformi zdravstvenog sustava

6. Jačanje preventivnih aktivnosti i razvoj palijativne skrbi

Temeljem Nacionalne strategije razvoja zdravstva Republike Hrvatske 2012.-2020. u 2013. godini bit će donesen Strateški plan razvoja javnog zdravstva Republike Hrvatske 2013.-2015., koji će jasno definirati i razraditi preventivne aktivnosti i očekivane rezultate, a koji će se provoditi u razdoblju nakon 2013. godine, te Strateški plan razvoja palijativne skrbi u RH

za razdoblje 2013.-2015. s ciljem poboljšanje sustava pružanja strukturirane i odgovarajuće organizirane palijativne skrbi na razini države.

3.2.5. Modernizacija javne uprave

Prioritetne reforme u kontekstu modernizacije javne uprave su reforma javne uprave s naglaskom na racionalizaciju i informatizaciju državne uprave te reforma pravosuđa.

Reformske mjere koje pridonose reformi javne uprave

1. Zakonsko uređenje sustava agencija, zavoda, fondova, centara i drugih pravnih osoba s javnim ovlastima

Daljnja reforma javne uprave nastaviti će se zakonskim uređenjem uvjeta za osnivanje i rad agencija, zavoda, fondova, centara i drugih pravnih osoba s javnim ovlastima. Navedena mjera je nužna s obzirom na značajne različitosti u postojećem sustavu pravnih osoba s javnim ovlastima koje opterećuju strukturu cjelokupne javne uprave. Budući da se većina postojećih pravnih osoba s javnim ovlastima nalazi u kompromisnom statusu javnih ustanova, mjera će omogućiti uspostavu normativne osnove u svrhu jedinstvenog uređenja cjelokupnog sustava. Navedena promjena zakonodavnog okvira planirana je za kraj 2014. godine i predstavlja značajan korak prema modernom modelu javne uprave, kojeg karakterizira visoki stupanj profesionalizacije, financijska racionalnost, te povećanje transparentnosti, uz zadržavanje nužne kontrole zakonitosti rada i financijskog poslovanja.

2. Informatizacija javne uprave

Provedbom mjere predviđeno je uvođenje nekoliko informatičkih rješenja s ciljem poboljšanja funkcioniranja javne uprave te usluga koje pruža korisnicima.

Kako bi sistematizirao i olakšao pristup informacijama cjelokupne izvršne vlasti, postaviti će se središnji državni portal kao središnje internetsko rješenje za informacije vlasti na svim razinama. Ovom mjerom nastoji se povećati razina transparentnosti rada izvršne vlasti na način da se na Internetu, jednostavno i sistematično prezentira uloga i struktura Vlade, tijela državne uprave te pruži informacije o ostalim tijelima javne uprave. Tako će se prema javnosti i tehnički osigurati lako dostupan protok informacija o provedbi politika i programa, donošenju odluka, provođenju zakona te upravljanju i nadziranju rada javne uprave.

Uspostavom elektroničke razmjene podataka između registara u javnoj upravi, za svaki registar će se utvrditi i javno objaviti informacije o podacima koje izvorno sadrži, podacima koji su preuzeti iz drugih izvornih registara te o njihovom formatu, sadržaju, svrsi, izvoru, načinu i pravu pristupa i obrade podataka te raspoloživim servisima kojima je moguće pristupiti i koristiti registar.

Mjerom je također predviđeno uvođenje elektroničkog načina obrade dokumenata u postupcima graditeljstva i prostornog uređenja, točnije uvođenje sustava izdavanja e-dozvola, izradu i upravljanje e-planovima te izdavanje e-certifikata, što će administrativne procedure vezane uz graditeljstvo i prostorno planiranje učiniti transparentnim i učinkovitim. Uvođenjem e-dozvola u 109 ureda državne uprave ubrzo će se izdavanje svih akata iz područja prostornog uređenja i graditeljstva i time povećati kvaliteta, koordinacija i

racionalizacija sustava za vođenje postupaka izdavanja akata. Učinkovito upravljanje prostornim podacima ostvarit će se postupkom digitalizacije prostorno-planske dokumentacije i izradom e-planova. Informatičkim povezivanjem baza podataka e-dozvole i e-planova, korisnicima će se olakšati ispunjavanje elektroničkih obrazaca, dobivanje informacija o valjanosti pojedinih dokumenata te uvid u tijek rješavanja njihovih predmeta. Rješavateljima zahtjeva, s druge strane, omogućit će učinkovitiju provedbu upravnih postupaka i brže izdavanje akata te transparentno postupanje, čime će se značajno umanjiti mogućnost koruptivnog djelovanja. Izdavanje e-certifikata bit će omogućeno kroz izgradnju informacijskog sustava za upravljanje energetske certifikatima, uključujući transparentni sustav izdavanja energetske certifikata zgrada, jasan pregled nad svim izdanim certifikatima i nad svim ovlaštenim osobama koje izdaju energetske certifikate.

Uspostava sveobuhvatnog registra državne imovine u sklopu integriranog sustava za centralno upravljanje državnom imovinom, koji se temelji na modernim tehnologijama i informacijskim sustavima, predstavlja bitan korak u smjeru mobilizacije trenutno nedovoljno iskorištenih nacionalnih resursa s ciljem ubrzanja gospodarskih i društvenih aktivnosti. Uspostava spomenutog registra, koji će biti sinkroniziran sa zemljišnim knjigama, predviđena je do kraja 2014. godine, a omogućit će učinkovito prikupljanje, pohranu, analizu i korištenje informacija o raspoloživim nekretninama te olakšati upravljanje istima. Istovremeno, olakšat će komunikaciju između korisnika unutar sustava državne uprave kao i s vanjskim korisnicima.

Uvođenjem novih funkcionalnosti u Registar zaposlenih u javnom sektoru, koji obuhvaća oko 227.000 zaposlenih unutar 2.000 institucija državne vlasti i javnih službi, uključujući mogućnost elektroničke razmjene podataka, uspostaviti će se cjelovita evidencija zaposlenih u državnim i javnim službama, što će rezultirati kvalitetnijom analizom podataka, a tako i upravljanjem ljudskim potencijalima u različitim segmentima javnog sektora. Time će se također osigurati pretpostavke za učinkovitiji nadzor nad primjenom propisa koji se odnose na državne službenike i namještenike te službenike i namještenike u javnim službama, uključujući pitanja vezana za radno-pravni status zaposlenih i obračun plaća. Uvođenje sustava COP omogućit će jedinstveni obračun i isplatu plaća za sve javne i državne službenike u svim institucijama javnog sektora. Također, omogućit će i kvalitetno izvještavanje o isplaćenim plaćama na razini cijelog sustava, grupa institucija, te institucija i zaposlenika pojedinačno. Završetak uključivanja čitavog javnog sektora u sustav COP očekuje se do kraja 2013. godine.

3. Daljnje jačanje kapaciteta javne uprave

U okviru provedbe ove mjere planira se unaprjeđenje upravljanja ljudskim potencijalima u javnoj upravi kroz izradu kompetencijskih okvira za rukovodeće i nerukovodeće službenike, razvoj novih sustava ocjenjivanja učinka zaposlenika, razvoj sustava plaća i nagrađivanja, sustava zadržavanja i zapošljavanja kvalitetnih zaposlenika u javnoj upravi, omogućavanje mobilnosti službenika unutar sustava, te planiranje razvoja karijere. Javna uprava dodatno će se unaprijediti kroz razvoj i provedbu programa izobrazbe u skladu s identificiranim potrebama uključujući programe vezane za EU, javno upravljanje te programe iz područja javnih politika.

4. Daljnje jačanje kapaciteta za apsorpciju sredstava iz fondova EU

S ciljem osiguravanja visokih stopa iskorištenosti sredstava iz fondova EU, u narednom se razdoblju nastavljaju aktivnosti vezane uz jačanje administrativnih kapaciteta institucija u

sustavu upravljanja i kontrole te kapaciteta potencijalnih korisnika na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini vezanih uz pripremu i provedbu projekata kao i aktivnosti pripreme širokog portfelja zrelih projekata. Slijedom toga, provedba ove mjere uključuje osiguravanje dostatnih upravljačkih i provedbenih kapaciteta, što zadržavanjem postojećih, tako i zapošljavanjem novih kadrova, te njihovo kontinuirano educiranje kako bi razvili odgovarajuća znanja i vještine. Isto je osigurano kroz nastavak provedbe postojećih edukacijskih programa te razvijanje novih u skladu s identificiranim potrebama na svim razinama. Jačanje ljudskih potencijala na regionalnoj i lokalnoj razini fokusirat će se na jačanje kapaciteta potencijalnih korisnika u pripremi i realizaciji njihovih projekata, čime će im se omogućiti postupna prilagodba zahtjevnijim uvjetima i kriterijima koje će morati ispunjavati prilikom prijave i korištenja sredstava.

Priprema projekata, točnije izrada projektne/tehničke i natječajne dokumentacije financirat će se sredstvima državnog proračuna kao i sredstvima iz fondova EU, a naročito u sektorima koji su obuhvaćeni operativnim programima 2007.-2013. Istovremeno, dio sredstava bit će namijenjen pripremi projekata koji će se sufinancirati u okviru financijske perspektive 2014.-2020. Osim pripremljenosti projekata, za pravovremenu i visoku iskorištenost sredstava bitno je i brže rješavanje imovinsko-pravnih odnosa, kao i neriješenih pitanja udjela nacionalnog sufinanciranja za projekte.

Provedbu ove mjere kontinuirano prati Radna skupina Vlade RH za fondove Europske unije.⁴⁰ Njezin rad uključuje praćenje i ocjenjivanje pripreme i provedbe projekata koji se sufinanciraju i koji će se sufinancirati sredstvima iz fondova EU te donošenje prijedloga s ciljem otklanjanja administrativnih i drugih poteškoća za pripremu i provedbu projekata na svim razinama kao i osmišljavanje financijskih shema za sufinanciranje izrade projekata te njihove provedbe.

Reformske mjere koje pridonose reformi pravosuđa

5. Unaprjeđenje zemljišnoknjižnog postupka

Do kraja 2013. godine izmjenama i dopunama Zakona o zemljišnim knjigama⁴¹ uvest će se novi i redefinirati postojeći instituti zemljišnoknjižnog postupka - osnivanje, obnova i dopuna zemljišnih knjiga, radi njihova pojednostavljenja i ubrzanja te jedinstvene primjene procesnog i materijalnog prava. Ujednačavanje sudske prakse ostvarit će se osnivanjem Visokog zemljišnoknjižnog suda RH kao jedinstvenog specijaliziranog drugostupanjskog suda za vođenje zemljišnoknjižnih postupaka. Zakon propisuje vođenje zemljišnih knjiga samo u elektroničkom obliku, uvodi mogućnost podnošenja elektroničke prijave, izdavanje elektroničkih rješenja, vođenje elektroničkih spisa i digitalne arhive, čime se osigurava da se kroz novu mrežu zemljišnoknjižnih odjela njihov broj optimalno racionalizira. Uvodi se mogućnost izdavanja zemljišnoknjižnih izvadaka neovisno o mjesnoj nadležnosti za vođenje zemljišnih knjiga. Korištenjem postojećih zemljišnoknjižnih podataka otvara se mogućnost osnivanja novih zemljišnih knjiga bez provođenja novih katastarskih izmjera, gdje postoje kartoni zemljišta, odnosno gdje nema zemljišne knjige. Zakonom se također određuje pravni okvir za sufinanciranje ili financiranje postupka osnivanja i obnove zemljišne knjige na razini jedinica lokalne samouprave čime se ubrzava proces usklađivanja zemljišne knjige sa činjeničnim stanjem.

---

⁴⁰ Osnovana na sjednici Vlade RH održanoj 3. siječnja 2013.

⁴¹ Narodne novine, br. 152/08, 107/07, 100/04, 114/01, 91/96

6. Unaprjeđenje parničnog postupka

Izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku⁴² doprinijet će se daljnjem poboljšanju kvalitete i učinkovitosti pravosudnog sustava i ostvarenju strateških smjernica Strategije razvoja pravosuđa. Provedba ove mjere predviđa redefiniranje i uklanjanje pravila koja usporavaju parnični postupak, te uvođenje novih rješenja kojima se nastoji osigurati njegova učinkovitost, tj. procesna disciplina, smanjenje troškova te provedba postupka bez odugovlačenja. Navedene novine ostvarit će se prije svega koncentracijom parničnog postupka, imajući u vidu da će se pravila, koja su se do sada primjenjivala na postupke u sporovima male vrijednosti, odnositi na sve redovne postupke. Također, sudački potencijal učinkovitije će se koristiti s obzirom da se uvodi zabrana višekratnog ukidanja prvostupanjskih odluka u svim vrstama postupaka, te povećavaju ovlasti sudskih savjetnika i sudaca drugostupanjskog suda u rješavanju o žalbama u trgovačkim i drugim sporovima.

Proširenjem nadležnosti trgovačkih sudova i na sporove o prijevozu putnika u plovidbenim i zračnim sporovima osigurat će se veća kvaliteta odluka i ujednačiti sudska praksa. Uvođenjem posebnog pravila o teretu dokazivanja nepostojanja tražbine smanjit će se broj "fiktivnih parnica". Uvođenjem novih pravila o dostavi, u postupcima pred trgovačkim sudovima, riješit će se jedan od temeljnih problema u parničnom postupku – njegova dugotrajnost te smanjiti troškovi dostave. Naposljetku, ovom mjerom napušta se institut mirovanja postupka, uvode nove odredbe u procedurama vezanim uz prigovore i tužbe te definiraju kraći rokovi u parničnim postupcima.

7. Učinkovita provedba ovršnog postupka

Značajan korak prema učinkovitijem pravosudnom sustavu jest provedba novog Ovršnog zakona⁴³ i Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima⁴⁴. Mjera će se provoditi kontinuirano s ciljem ostvarenja ravnoteže između prava ovrhovoditelja na ostvarenje tražbine i prava ovršenika na zaštitu dostojanstva, i to u pravnom okviru koji omogućava brzinu i efikasnost uz razumne troškove postupka. Novim Ovršnim zakonom uvodi se izvansudska ovrha za novčane tražbine (koje čine više od 50% tražbina), za ovršne isprave (ovršne odluke) i za nagodbe domaćeg suda ili upravnog tijela, koje glase na ispunjenje određene novčane obveze i koje imaju potvrdu ovršnosti. U odnosu na ovrhe na pokretninama, normativnim izmjenama postupak je prilagođen zahtjevima učinkovitosti.

8. Informatizacija pravosuđa

Ovom mjerom uvode se informatička rješenja u sustav pravosuđa, i to:

- e-Spis (*Integrated Court Case Management System, ICMS*) je jedinstveni sustav za upravljanje sudskim predmetima. Svi sudovi koji su u skladu sa Sudskim poslovnikom uveli e-Spis imaju nasumičnu dodjelu predmeta u rad, a ostali imaju sustav ručne nasumične dodjele predmeta u rad. Vezano uz e-Spis, te ostale IT sustave u prvosudnim tijelima pokrenut je i projekt usklađivanja statističkih sustava u svrhu uspostave jedinstvenog, sveobuhvatnog sustava za statistički nadzor predmeta na sudovima, kao i da bi ti podaci bili dostupni svim relevantnim osobama. Kako su statistički podaci sa raznih sudova standardizirani i uneseni u e-Spis, definirani statistički izvještaji se objavljuju na intranetu pravosuđa i dostupni su svim ovlaštenim

⁴² Narodne novine, br. 25/13, 118/11

⁴³ Narodne novine, br. 112/12

⁴⁴ Narodne novine, br. 112/12

korisnicima. e-Spis će do sredine 2013. godine biti uveden na preostala 33 suda, a do kraja godine planira se da će svi sudovi biti unutar sustava e-Spis. Informatizacijom postupaka, odnosno svih podataka koji su se do sada vodili jedino pismenim putem, olakšava se rad pravosudnih dužnosnika, pregled cjelokupnog sustava, statističko praćenje te naposljetku i bolje i brže upravljanje poslovima od strane predsjednika sudova, alokacije ljudskih potencijala od strane Državnog sudbenog vijeća te Ministarstva pravosuđa. e-Spis omogućava svim ključnim sudionicima u pravosuđu, sucima, čelnicima tijela, strankama i široj javnosti, dostupnost za njih relevantnih podataka. Tako se kroz ovaj sustav razvijaju i neke popratne ali važne usluge za transparentnost podataka i veću učinkovitost usluga kao što je e-Predmet, e-Oglasna ploča, povezivanje baza podataka, kao što su sudski registar, kaznena i prekršajne evidencije, elektronička dostava, itd,

- e-Predmet će omogućit svim građanima uvid u status svojih predmeta, njihovo praćenje, isto tako odvjetnicima će ovo biti od velike pomoći te neće morati trošiti vrijeme na obilazak sudova,
- e-Oglasna ploča, javna objava na oglasnoj ploči mrežnih stranicama, omogućit će svima da brzo i bez potrebe za odlazak na sud dođu do informacija vezanih za sadržaj odluka i rješenja koja nisu bili u mogućnosti pravovremeno podići,
- *Case Tracking System (CTS)* informacijski je sustav državnog odvjetništva. Razvijan je na istim tehnološkim platformama kao i e-Spis, koristeći istu tehnologiju kako bi se osigurala njihova međusobna interoperabilnost. e-Spis i CTS prate cjelokupni život predmeta i bilježe sve radnje na istom (tzv. *caseflow management* rješenje) te predstavljaju temelj daljnje nadogradnje sustava ka *document management* sustavu i potpunoj zamjeni papira elektroničkim spisima. CTS predstavlja integrirani sustav za upravljanje državnoodvjetničkim predmetima. Kao i e-Spis, CTS je jedinstven, centraliziran te osigurava uniformiranost prakse, konsolidaciju velikog broja podataka te omogućuje analitiku i laku dostupnost te dohvatljivost istih. Pred nama je još implementacija na preostala odvjetništva.

Povezivanjem baza podataka povećat će se učinkovitost i ubrzati rad pravosudnih tijela, rasteretiti tijela državne uprave i pravosudna tijela ovisno o vrsti poslovnog procesa (povezivanje Sudskog registra s e-Spisom, uvid u kaznenu evidenciju, uvid u prekršajnu evidenciju, uvid u bazu boravka i prebivališta, razmjena podatka s Financijskom agencijom vezano za predstečajnu nagodbu itd.). Cilj je u što kraćem roku implementirati i mogućnost elektronske dostave, *e-filing*, te elektronski potpis čime bi se u potpunosti zaokružilo aplikativno rješenje, te na taj način pružila maksimalna usluga korisnicima, pojednostavili i ubrzali pojedini poslovni procesi i povećala učinkovitost.

9. Racionalizacija mreže pravosudnih tijela

Cilj ove mjere je smanjiti broj pravosudnih tijela čime se želi uspostaviti mreža sudova i državnih odvjetništava koja će biti ekonomski racionalna i istovremeno građanima osigurati bržu, učinkovitiju i kvalitetniju pravdu. Racionalizacijom će se ujedno postići ravnomjernija radna opterećenost i specijalizacija sudaca, pri čemu će se voditi računa o dostupnosti suda građanima kako se ne bi ugrozilo pravo građana na pristup sudu.

U tijeku je izrada detaljne analize učinaka do sada provedene racionalizacije, a do kraja 2013. godine očekuje se izrada izvješća na temelju kojeg će se donijeti odluke o potrebnim aktivnostima vezanim za daljnju racionalizaciju mreže pravosudnih tijela.

3.3. Reformske mjere vezane uz ostvarivanje 5 glavnih ciljeva Strategije Europa 2020

GLAVNI CILJ	RH (2011.)	RH (2020.)	EU (2020.)
1. Zapošljavanje (stopa zaposlenosti)	57%	59%	75%
2. Istraživanje i razvoj (% BDP-a koji se ulaže u I&R)	0,75%	1,4%	3%
3. Klimatske promjene / energija			
3a. Smanjenje emisije stakleničkih Plinova (u odnosu na 1990.)	95,2%	106%	80%
3b. Udio obnovljivih izvora energije u ukupnoj potrošnji	13,8%	20%	20%
3c. Energetska učinkovitost		20% (9 192 TOE)	20% (1 474 000 TOE)
4. Obrazovanje			
4a. Udio populacije koji rano napuste školoavanje	4,1%	4,0%	10%
4b. Udio populacije u dobi 30-34 sa završenim tercijarnim obrazovanjem	24,5%	35%	40%
5. Siromaštvo / socijalna isključenost (broj siromašnih)	1 382 000	1 282 000	smanjiti za 20 milijuna

3.3.1. Zapošljavanje

Mjere obuhvaćene ovim poglavljem pridonijet će provedbi reforme tržišta rada s ciljem dugoročnog rješavanja strukturnih problema tržišta rada u RH i ostvarivanja stope zaposlenosti od 59% do 2020. godine.

1. Poticanje zapošljavanja

U trenucima pada gospodarske aktivnosti RH i globalne krize, tijekom 2013. godine s ciljem uključivanja nezaposlenih osoba koje su u nepovoljnom položaju na tržištu rada provodit će se mjere aktivne politike za poticanje zapošljavanja. Temeljem novog pristupa u korištenju mjera aktivne politike zapošljavanja i kreiranjem paketa mjera prema posebnim ciljnim skupinama osoba, očekuje se uključivanje sve većeg broja osoba koje su u nepovoljnom položaju na tržištu rada te se istodobno utječe na socijalno uključivanje neaktivnih i nezaposlenih osoba koje zbog svoje razine obrazovanja, nedostatka radnog iskustva i godina života, te obiteljskih i socijalnih uvjeta nisu konkurentne, a niti pokretljive na tržištu rada (mlade osobe, posebne skupine, osobe s invaliditetom, starije osobe, dugotrajno nezaposlene, osobe romske nacionalne manjine te paket mjera usmjeren prema poslodavcima u poteškoćama). Mjere uključuju:

- potpore za zapošljavanje nezaposlenih osoba u privatnom/realnom sektoru sufinanciranjem 50% godišnjeg troška bruto plaće za malog i srednjeg poslodavca,

- 30% velikog poslodavca (za osobe s invaliditetom i romske nacionalne manjine subvencija iznosi 75%),
- potpore za samozapošljavanje namijenjene svim osobama bez ograničenja staža osiguranja ili radnog iskustva, zanimanja ili kvalifikacije (sufinancira se 50% godišnjeg troška bruto plaće svim ciljnim skupinama, a osobama s invaliditetom 75%),
  - potpore za usavršavanje, koje iznose maksimalno 35% opravdanih troškova za posebno usavršavanje za male i srednje poslodavce, odnosno 25% za velike poslodavce te 70% za opće usavršavanje za male i srednje poslodavce, odnosno 60% za velike poslodavce,
  - obrazovanje nezaposlenih kojemu je cilj povećati zapošljivost te stvoriti potrebnu kvalificiranu radnu snagu i smanjiti nerazmjer ponude i potražnje na svim razinama tržišta rada (financira se 100% troškova obrazovanja u trajanju od 6 mjeseci),
  - stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa (poslodavcu se refundiraju troškovi obveznih doprinosa mirovinskog i zdravstvenog osiguranja, isplata novčane pomoći polazniku u visini od 1.600 kuna mjesečno na teret HZZ-a),
  - javne radove koji potiču i ublažavaju socijalne posljedice nezaposlenosti kroz suradnju jedinica lokalne samouprave i institucija u njihovu vlasništvu i nevladinih udruga te povećavaju motiviranost za zapošljavanje ranjivih skupina nezaposlenih. Uz standardne javne radove koji su usmjereni općenito na društveno korisni rad, izdvajaju se komunalni javni radovi koje će moći koristiti isključivo komunalna poduzeća za dugotrajno nezaposlene. Poseban će naglasak biti na pojedinačnim projektima javnih radova koji su namijenjeni zapošljavanju pripadnika posebnih skupina i osoba sa stečenim stručnim zvanjima u rad udruga i ustanova koje skrbe i imaju programe za posebne skupine (sufinancira se 85%, odnosno 100% troška bruto plaće ovisno o vrsti javnih radova),
  - potpore za očuvanje radnih mjesta kojima je cilj spriječiti dolazak osoba na evidenciju nezaposlenih i pomoći poslodavcima da zadrže radnike u radnom odnosu, s posebnim naglaskom na poslodavce u turizmu (visina subvencije ovisi o vrsti mjere te iznosi 50% godišnjeg troška plaće za malog i srednjeg poslodavca, 30% velikog poslodavca; 75% za osobe s invaliditetom).

Kako bi se dodatno povećao socijalni učinak mjera aktivne politike zapošljavanja te unaprijedila konkurentnost nezaposlenih osoba do kraja 2013. godine planiraju se dodatne nove mjere koje će biti dio priprema za kvalitetniju provedbu preporuka EU vezanih uz Garanciju za mlade.

Mjere uključuju:

- nove oblike javnih radova temeljem preporuka EK (financiranje javnih radova koji osim prihoda, podržavaju i socijalno uključivanje, naukovanje te stjecanje nekih novih vještina i specijalizacija). Naglasak će se staviti na podršku uključivanju djece s teškoćama u razvoju u sustav redovnog obrazovanja uz pomoć pomagača u nastavi, povećavanju kapaciteta organizacija civilnog društva (OCD) za pisanje i provedbu EU projekata putem osposobljavanja za voditelja projekata te zapošljavanju voditelja/koordinatora u OCD-ima koje pružaju pomoć i njegu starijim i nemoćnim osobama te ženama koje trebaju pomoć u kući. Osim toga, očekuje se dodatan razvoj novih oblika javnih radova u suradnji s lokalnom zajednicom,
- s ciljem prilagodljivosti radne snage, sufinanciranje troška doprinosa zdravstvenog osiguranja i troškova iz kolektivnih ugovora (regres, božićnica, naknada za korištenje punog godišnjeg odmora) u slučaju zapošljavanja na skraćeno i nepuno radno vrijeme

- za žene i ranjive skupine kojima je radi razine obrazovanja, nedostataka radnog iskustva, godina života, obiteljskih i socijalnih uvjeta otežan ulazak na tržište rada,
- mjere za zadržavanje zaposlenosti mladih čime će se izbjeći povratak osoba koje su se stručno osposobljavale za rad bez zasnivanja radnog odnosa u evidenciju nezaposlenih. Na taj će se način prvenstveno utjecati na kontinuitet rada mladih osoba čime će se izbjeći neaktivnost i gubitak stečenih vještina i znanja radi povratka u evidenciju nezaposlenih. Poslodavcima će se sufinancirati tri prosječne bruto plaće ako tu osobu ostave u radnom odnosu,
  - unaprjeđenje mjera za osposobljavanje i obrazovanje potaknut će se zapošljivost većeg broja osoba: (i) s otežanim faktorom zapošljavanja (opismenjavanjem za osobe bez osnovne škole, stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa za osobe sa završenim srednjoškolskim obrazovanjem u realnom sektoru), (ii) kojima nedostaju specifične vještine i znanja kako bi bile u skladu s budućim trendovima na tržištu rada (u području eko industrije, gospodarenje otpadom i energijom, novih IT usluga, novih usluga u području socijalne politike, npr. dadilje, njegovatelji starih i nemoćnih, rehabilitatori za rad s osobama s invaliditetom i sl.), i (iii) koje se opredijele za samozapošljavanje učenje radom za poduzetništvo (informalno učenje) kroz konkretnog poduzetnika, čime će se omogućiti nezaposlenim osobama da steknu znanja i vještine kako bi bili spremni realizirati svoju poslovnu ideju.
  - sufinanciranje osposobljavanje nezaposlenih osoba (ekonomista i pravnika) za rad stečajnih upravitelja, a kako bi se unaprijedila kvaliteta provođenja predstečajnih postupaka,
  - mjere za razvoj socijalnog poduzetništva čime će se unaprijedit socijalno poduzetništvo koje promiče odgovornost u društvenom sektoru s ciljem unaprjeđenja kvalitete života cijele zajednice, što je u skladu sa Strategijom za razvoj socijalnog poduzetništva u RH. Mjera će omogućiti korištenje poticaja za zapošljavanje nezaposlenih osoba u svim trgovačkim društvima koja nastaju unutar socijalnog poduzetništva.

Ujedno, kao dodatni poticaj zapošljavanju mladih formiran je Savjet za predlaganje mjera za poticanje zapošljavanja mladih u kojoj sudjeluje krovna nacionalna organizacija mladih „Mreža mladih Hrvatske“, kroz koji se dodatno razmatraju mogućnosti za unaprjeđenje i kreiranje novih mjera. Takav partnerski pristup u skladu je s preporukama EU za provedbu Garancije za mlade.

Kroz Savjet za rad, aktivno starenje i zapošljavanje (SRAZ) organizacije civilnoga društva zajedno s nadležnim ministarstvima radit će na predlaganju mjera i aktivnosti vezanih uz politike zapošljavanja, mjera za uključivanje nezaposlenih osoba na tržište rada, te projekata, inicijativa i mjera vezanih uz rad i aktivno starenje, kao i projektnih ideja koje se mogu sufinancirati sredstvima iz fondova EU.

Dio Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja kao i Zajedničkog memoranduma o prioritetima politike zapošljavanja RH su i potpore iz Programa stručnog osposobljavanja i zapošljavanja hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i djece poginulih, zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja. Iste se dodjeljuju s ciljem povećanja zapošljivosti ove osobito osjetljive skupine na tržištu rada. Osim mjerama stručnog osposobljavanja, zapošljavanja i samozapošljavanja ista ciljna skupina obuhvaćena je i potporama za osnivanje i razvoj zadruge hrvatskih branitelja kao posebnog oblika malog poduzetništva koje omogućava organizirano i stručno vođeno obavljanje djelatnosti te zajednički nastup na tržištu. Također, u planu je i sustavan razvoj socijalnog poduzetništva braniteljske populacije, te proširenje mjera

Programa čija provedba će osigurati razvoj istog. U dugoročnoj perspektivi planira se gradnja i razvoj četiri poduzetnička centra/poduzetnička inkubatora (Osijek, Zagreb, Rijeka, Split) koji bi, za korisnike navedenih poticajnih mjera, osiguravali bolje početne poduzetničke uvjete te olakšavale ulazak na globalno EU tržište, kao i opsežne promotivne kampanje koje bi utjecale na pozitivniju percepciju javnosti o braniteljskoj populaciji.

Također, kao potpora aktivnim mjerama zapošljavanja nastavlja se provedba Programa tranzicije i zbrinjavanja izdvojenog osoblja Ministarstva obrane i Oružanih snaga RH⁴⁵, kao i Programa zbrinjavanja državnih službenika i namještenika u Ministarstvu obrane. Navedeni programi potpore stvaraju pretpostavke za uspješnu reintegraciju izdvojenog osoblja na civilno tržište rada te potiču zapošljavanje i samozapošljavanje, kao dio gospodarskog oporavka RH.

2. Jačanje administrativnih kapaciteta i osiguravanje kvalitetnije usluge HZZ-a

Kako bi se povećao udio ranjivih i teže zapošljivih skupina u zapošljavanju i pružila što bolja, kvalitetnija i sveobuhvatnija usluga prema krajnjim korisnicima, nastavit će se ulaganje u prilagodbu i unaprjeđenje rada HZZ-a.

Preraspodjelom ovlasti i odgovornosti te financijskih i drugih sredstava za javne usluge na različitim razinama upravljanja HZZ, omogućit će se kvalitetniji rad koji će osigurati veću učinkovitost i kvalitetnije funkcioniranje prema stvarnim potrebama pojedine regije i lokalne sredine, čime će se prvenstveno utjecati na velike regionalne razlike. Planiranim unaprjeđenjem organizacije i poslovnih procesa HZZ-a, ojačat će se kapaciteti za pružanje usluga na nacionalnoj i međunarodnoj razini, poboljšat će se postojeće, a olakšat će se i uvođenje novih usluga. Podjelom savjetnika na one koji će raditi sa zapošljivim tražiteljima zaposlenja i na one koji će svoje usluge usmjeriti prema osobama koje se tek trebaju pripremiti za tržište rada kroz različite oblike aktivacije, obrazovanja i/ili drugih mjera za jačanje zapošljivosti, omogućit će se kvalitetnija usluga koja će doprinijeti boljoj zapošljivosti i većoj uključenosti nezaposlenih osoba u svijet rada.

Učinak će biti vidljiv i na razvoju ključnih kompetencija potrebnih za analizu lokalne potražnje za radom, postavljanje ciljeva, strateško planiranje te praćenje i procjenu učinka mjera kako u HZZ-u, tako i kod lokalnih partnerstava za zapošljavanje.

3. Daljnji razvoj i institucionalna podrška lokalnim partnerstvima za zapošljavanje

Usklađivanjem obrazovnog sustava s potrebama na tržištu rada, Lokalna partnerstva za zapošljavanje (LPZ) će imati aktivnu ulogu u adresiranju problema nezaposlenosti na lokalnoj i regionalnoj razini. Lokalna partnerstva za zapošljavanje trenutno djeluju u svim županijama. Umrežavanjem svih dionika na lokalnom tržištu rada (javni, privatni/realni i civilni sektor) unaprijedit će se razvoj i provedba Strategije za razvoj ljudskih potencijala na lokalnoj razini te će se definirati stvarne potrebe tržišta rada na lokalnoj razini.

Razvojem pravnog i institucionalnog okvira kojim će se LPZ prepoznati kao ravnopravni partner i definiranjem aspekata njegova djelovanja, kao i rješavanjem pitanja financijske potpore te osnivanjem Nacionalnog koordinativnog tijela, koje će imati ulogu praćenja

---

⁴⁵ Prihvaćen Zaključkom Vlade RH od 03. listopada 2002. godine

njihova rada, pružit će se dodatna podrška LPZ-ovima čiji je glavni cilj doprinijeti većoj zaposlenosti na lokalnoj razini, posebice ranjivih i teže zapošljivih skupina na tržištu rada.

3.3.2. Ulaganje u istraživanje i razvoj

Ulaganja usmjerena u istraživanje i razvoj u RH u 2011. godini iznosila su 0,75% BDP-a. Od toga, 0,42% BDP-a je uloženo iz javnog, a 0,34% BDP-a iz privatnog sektora.

Glavni cilj reforme je povećanje udjela ukupnih domaćih izdataka za istraživanje i razvoj na vrijednost od 1,4% BDP-a do 2020. te bolje povezivanje I&R s gospodarstvom.

1. Poticanje znanstvene izvrsnosti, jačanje nacionalnog inovacijskog sustava i podrška znanstveno-istraživačkim aktivnostima u javnom sektoru

RH s ulaganjima u znanost i istraživanje od samo 0,75% BDP-a naspram 2,03 % BDP-a u EU-27, značajno zaostaje za državama članicama EU. Osim što su nedostatna, ulaganja u znanost i istraživanje u javnom sektoru su nedovoljno učinkovita te nisu dovoljno povezana s gospodarskim aktivnostima. Iznos ulaganja u znanost i istraživanje povećat će se kombinacijom nacionalnih ulaganja s ulaganjima kroz međunarodne programe, uključujući fondove EU. Usmjeravanje ulaganja prema održivom gospodarskom rastu i razvoju te njihova učinkovitost poboljšat će se kroz grupu aktivnosti kojima će se:

- razvijati infrastruktura za istraživanje, razvoj i inovacije dostupna javnom i privatnom sektoru,
- poticati znanstvena izvrsnost u istraživanjima,
- jačati nacionalni inovacijski sustav financiranjem istraživanja usmjerenih potrebama društva,
- ostvarivati preduvjete za uvođenje cjelovitog programskog financiranja znanstvene djelatnosti kojima će se dalje poticati učinkovitost istraživačkih rezultata i transfer tehnologija u javnim ustanovama u sustavu znanosti i istraživanja,
- unaprijediti suradnja između znanosti i industrije, komercijalizacija aktivnosti, razvitak inovativnih programa suradnje između visokoškolskih ustanova i istraživačkih organizacija i/ili industrije,
- jačati ljudske potencijale u području istraživanja, razvoja i inovacija.

Tijekom 2013. godine Hrvatska zaklada za znanost raspisat će prve natječaje u novom ciklusu projektnog financiranje znanstvene djelatnosti u RH. Tijekom 2013. i 2014. godine provest će se reakreditacija javnih znanstvenih instituta i analiza sustava temeljem čega će se poduzeti daljnja profilacija javnog znanstvenog sustava. Od 2016. godine planirano je uvođenje programskog financiranja znanstvene djelatnosti javnih znanstvenih instituta i javnih sveučilišta.

2. Jačanje inovacijskog potencijala i podrška znanstveno-istraživačkim aktivnostima i razvoju novih proizvoda i usluga u privatnom sektoru

Uz postojeće potpore aktivnostima istraživanja i razvoja u privatnom sektoru, uključujući smanjenje porezne osnovice poreza na dobit za troškove istraživanja i razvoja, mjera podrazumijeva financiranje provedbe niza dodatnih aktivnosti poput:

- provjere tehničke i komercijalne održivosti istraživačkih rezultata te uspostave odgovarajućih instrumenata za nastavak komercijalizacije tako razvijenih proizvoda,

- podrške aktivnostima I&R u malim i srednjim poduzećima te poticanja održivog povećanja broja malih i srednjih poduzeća utemeljenih na znanju;
- podrške u I&R aktivnostima kroz suradnju malih i srednjih poduzeća s javnim znanstveno-istraživačkim organizacijama,
- projektne suradnje gospodarskog sektora, razvojno-istraživačkih centara i sveučilišta,
- poticanja akademskog poduzetništva, kroz financijsku podršku uredima za transfer tehnologije u osnivanju *spin-off* tvrtki temeljenih na znanju proizašlih s javnih instituta i visokih učilišta.

3. Uspostava visoko-tehnološke mreže za industriju i razvoj sektorskih tehnoloških platformi

U cilju što boljeg povezivanja znanstveno-istraživačkog i poslovnog sektora započela je uspostava visoko-tehnološke mreže za industriju, razvoj tehnoloških platformi i centara kompetencije koji će omogućiti uspješnu komercijalizaciju znanstvenih istraživanja i primjenu novih tehnologija u industriji. Aktivnosti koje su razvijene u okviru visoko-tehnološke mreže za industriju odnose se na stvaranje kritične mase za industrijsko istraživanje, tehnološki transfer i komercijalizaciju inovacija; razvoj inovacijskih procesa i socijalnih inovacija, razvoj i primjenu edukacija istraživača u znanstveno-istraživačkom i poslovnom sektoru, međusektorsko umrežavanje i primjenu naprednih tehnologija (KET) u tradicionalnim sektorima i međunarodno umrežavanje i razmjenu znanja i iskustava.

Identificirano je 12 prioritetnih sektora u okviru prerađivačke industrije (Prehrambeno-prerađivačka industrija, Drvno-prerađivačka industrija, Automobilaska industrija, Maritime industrije tj. brodogradnja i mala brodogradnja, Obrambena industrija, Kreativna industrija, ICT industrija, Tekstilna industrija i proizvodnja kože i obuće, Građevinska industrija, Zdravstvena industrija tj. farmaceutika i proizvodnja medicinske opreme, Kemijska industrija, Proizvodnja elektro-energetskih i proizvodnih strojeva, tehnologija i pribora). Bio-tehnologija, nano-tehnologija, mikro i nano elektronika i fotonika, napredni materijali i tehnologije prepoznati su kao ključne tehnologije (*eng. Key Enabling Technologies - KET*) za konkurentnost utvrđenih prioritetnih sektora i jačanje konkurentnosti tradicionalne industrije putem primjene inovacija i nove tehnologije. Za jačanje konkurentnosti 12 prioritetnih sektora identificirano je 8 sektorskih tehnoloških platformi i 4 KET tehnološke platforme.

4. Umrežavanje javnog, privatnog i znanstvenog sektora kroz klustere konkurentnosti

Uspostavom klastera konkurentnosti i poticanja klusterskih inicijativa omogućit će se podizanje sektorske i regionalne konkurentnosti, internacionalizacija sektora i stvaranje nove dodane vrijednosti, međusektorsko povezivanje, promocija odabranih sektora i njihovo brendiranje. Kroz klustere konkurentnosti povezat će se javni, privatni i znanstveno-istraživački sektor i staviti će se u funkciju poslovna i znanstveno-istraživačka infrastruktura.

Na osnovi provedene analize hrvatskog gospodarstva, kao rezultat detaljnog mapiranja postojećih sektora u RH, sukladno metodologiji *3 stars* od EK, te na osnovi iskazanog interesa područne (regionalne) samouprave za razvoj određenih sektora, identificirano je već ranije spomenutih 12 prioritetnih sektora. Klaster prehrambeno-prerađivačke industrije, drvno-prerađivačke industrije i autoindustrije su osnovani dok su ostali klusteri konkurentnosti u fazi osnivanja.

3.3.3. Klimatske promjene i energija

1. Daljnje usklađivanje institucionalnog i zakonodavnog okvira za razvoj energetskeg tržišta

Daljnje usklađivanje propisa energetskeg tržišta RH s propisima EU te razvoj Hrvatske energetske regulatorne agencije kao neovisne i samostalne institucije na energetskeg tržištu, omogućit će daljnje otvaranje tržišta, bolju kontrolu i zaštitu svih subjekata na tržištu te, u konačnici, smanjenje cijene električne energije i plina za krajnje korisnike.

Promjene koje se uvode na energetskeg tržištu RH, temelje se na primjeni trećeg energetskeg paketa zakonodavstva EU te uključuju donošenje Zakona o tržištu toplinske energije, Zakona o obnovljivim izvorima energije te prenošenje Direktive 2012/27/EU o energetskeg učinkovitosti.

Provedba mjere uključuje sljedeće važnije promjene pravnog i institucionalnog okvira:

- uvođenje zajamčene opskrbe u području javne usluge koja mora biti dostupna svim kupcima ukoliko njihov opskrbljivač prestane sa radom,
- uvođenje univerzalne usluge za kućanstva koja osigurava jednaku cijenu električne energije na području cijele RH,
- razdvajanje djelatnosti prijenosa i transporta u sektoru plina i električne energije od djelatnosti proizvodnje i opskrbe, što je moguće ostvariti izborom jednog od tri modela razdvajanja: neovisni operator prijenosa, odnosno transporta (ITO), neovisni operator prijenosnog, odnosno transportnog sustava (ISO) i operator prijenosnog, odnosno transportnog sustava (TSO),
- donošenje programa primjene inteligentnih mjernih uređaja, odnosno pametnih mreža s ciljem razvoja obnovljivih izvora i tržišta energije,
- obvezno donošenje planova razvoja energetskeg subjekata u izgradnji infrastrukture kao i obveza planiranja izgradnje infrastrukture na unutarnjem europskeg tržištu i na nacionalnoj razini,
- pravo na posebnu zaštitu i određen oblik socijalne pomoći za korisnike iz kategorije kućanstva koji, u slučaju ograničenja opskrbe električnom energijom ili plinom, imaju rizik ugrožavanja socijalnog statusa ili ugrožavanja života i zdravlja.

Pored izmjena pravnog i institucionalnog okvira, RH će podupirati razvoj energetskeg sektora kroz poticanje investicija u specifičnim područjima energetskeg sektora, s naglaskom na izgradnju konkurentnih temeljnih energetskeg objekata, integriranih u regionalnu infrastrukturu. Kako bi se ostvario Kyotskim protokolom preuzeti cilj, ali i obveze budućeg međunarodnog sporazuma o emisijama stakleničkih plinova, RH će poticati ulaganja u energetskeg učinkovitost, obnovljive izvore energije i tehnologije s malom emisijom CO₂ i ostalih stakleničkih plinova. U tom kontekstu, poticat će se investicije u sektoru toplinarstva, kao i šire uključivanje solarnih kolektora, dizalica topline, te kogeneracijskeg postrojenja na biomasu i plin. Korištenje „čistih“ tehnologija promovirat će se u proizvodnji toplinske i električne energije, te energije za motorne pogone. Veća energetskeg učinkovitost ostvarit će se poticanjem investicija u sektoru zgradarstva, industrije i ostalih objekata, a veća proizvodnja električne i toplinske energije iz obnovljivih izvora energije ostvarit će se kroz modele garantiranog otkupa tako proizvedene energije, propisane tarifnim sustavom.

2. Energetska obnova zgrada uključujući povećanje broja zgrada s gotovo nultom potrošnjom energije

U skladu s drugim Nacionalnim akcijskim planom energetske učinkovitosti RH za razdoblje do kraja 2013. godine mjera će se fokusirati na energetske obnove zgrada javnog sektora, stambenih zgrada i komercijalnih nestambenih zgrada te povećanje broja zgrada s gotovo nultom potrošnjom energije.

Energetska obnova zgrada obuhvaća izradu Nacionalnog programa energetske obnove zgrada javnog sektora, Nacionalnog programa energetske obnove stambenih zgrada i Nacionalnog programa energetske obnove komercijalnih nestambenih zgrada te provedbu tih Programa. Navedenim Programima se pozornost primarno usmjerava na zgrade građene prije 1987. godine te na njihovu obnovu na niskoenergetski standard i postizanje energetske razreda B, A ili A+. Donošenje Programa planirano je u trećem tromjesečju 2013. godine. Mjerom se predviđa izrada energetskih pregleda i izlaganje energetskih certifikata zgrada i to prije i nakon energetske obnove.

Zgrade s gotovo nultom potrošnjom energije definirat će se u okviru Nacionalnog plana za povećanje broja zgrada s gotovo nultom potrošnjom energije. Istim će se postaviti i ciljevi za poboljšanje energetskih svojstava u skladu sa zahtjevima Direktive 2010/31/EU o energetskim svojstvima zgrada. Predviđa se i uspostava sustava poticaja za izgradnju novih zgrada koje će imati bolja energetska svojstva od propisima zahtijevanih. Donošenje Plana, shema sustava i početak provedbe očekuje se do kraja 2013. godine.

3. Uspostava zakonodavnog okvira za prilagodbu klimatskim promjenama, smanjenje emisije stakleničkih plinova i zaštitu zraka

Mjera prilagodbe klimatskim promjenama provodi se s ciljem smanjenja utjecaja i rizika od štetnih utjecaja klimatskih promjena na sektore koji će biti pogođeni zbog očekivanog rasta temperature, razine mora te poremećaja sezonalnog ciklusa oborina. U planu je izrada Strategije prilagodbe klimatskim promjenama s akcijskim planom kojima će se utvrditi mjere sprječavanja štetnih utjecaja, a koje se odnose na sljedeće sektore identificirane kao najosjetljivije na klimatske promjene: hidrologija i vodni resursi, poljoprivreda, šumarstvo, bioraznolikost i očuvani kopneni ekosustavi, obala i obalno područje, turizam, morski ekosustavi i riblji fond te ljudsko zdravlje.

U okviru izrade Strategije prilagodbe klimatskim promjenama planirano je i osnivanje stručnog tijela koje će doprinijeti međuinstitucionalnom povezivanju i jačanju suradnje s domaćim i međunarodnim stručnim kadrom iz područja relevantnih za definiranje mjera prilagodbi te praćenje učinka provedbe tih mjera.

U pripremi je također Strategija nisko-ugljičnog razvoja koja će utvrditi dugoročne ciljeve smanjenja te mjere kojima će se ti ciljevi postići, kao i način njihovog financiranja. Strategija se planira donijeti do kraja 2014. i usmjerit će hrvatsko gospodarstvo u niskougljični i konkurentni razvoj sukladno politici EU.

Sredinom 2013. godine donijet će se Plan zaštite zraka, ozonskog sloja i ublažavanja klimatskih promjena koji će definirati okvir za provedbu projekata i investicija s ciljem smanjenja emisija stakleničkih plinova, u razdoblju do 2016. godine te izvršenja obveza RH utvrđenih Ugovorom o pristupanju vezano za ograničavanje emisija stakleničkih plinova po sektorima s rokovima i nositeljima provedbe mjera. Planom se utvrđuju i mjere zaštite i

trajnog poboljšanja kvalitete zraka na području RH, posebice na područjima gdje kvaliteta zraka nije prve kategorije te mjere ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama.

4. Prilagodba zakonodavnog okvira za gospodarenje otpadom

Tijekom 2013. godine planira se usvajanje novog Zakona o održivom gospodarenju otpadom koji će biti usklađen s Direktivom 2008/98/EC o otpadu. Nastavno donošenju Zakona, pristupit će se donošenju novih podzakonskih akata te izradi novog plana gospodarenja otpadom i programa sprječavanja nastajanja otpada, sukladno odredbama spomenute direktive. Navedene promjene trebale bi olakšati postizanje ciljeva iz Ugovora o pristupanju RH EU na području gospodarenja otpadom (smanjenje količine biorazgradivog otpada koja se odlaže na odlagališta), ukloniti administrativne zapreke za rješavanje problema u sustavu gospodarenja otpadom koji se odnosi na dozvole, pridonijeti učinkovitim korištenju sirovina uvođenjem pojma nusproizvoda, gdje tvar pod određenim uvjetima ne mora nužno biti proglašena otpadom te mehanizma prestanka statusa otpada kojim se određena vrsta otpada u određenim uvjetima može prestati smatrati otpadom. Smanjenjem odloženih količina otpada smanjit će se i koncentracija odlagališnih plinova te negativan utjecaj na zdravlje i okoliš.

3.3.4. Obrazovanje

Sustav obrazovanja RH usmjeren je na unaprjeđenje, a samim time i postizanje glavnog cilja Strategije Europa 2020 na području obrazovanja: zadržati populaciju u dobi 18-24 godine koja rano napušta školovanje na razini 4,0% te povećati udio populacije u dobi 30-34 godine s završenim tercijskim obrazovanjem sa sadašnjih 25% na 35%. U kontekstu reforme obrazovnog sustava koja će pridonijeti ostvarivanju postavljenog cilja, u razdoblju 2013.-2015. godine provodit će se mjera unaprjeđenja kvalitete obrazovanja i povećanja dostupnosti obrazovanja.

1. Unaprjeđenje kvalitete obrazovanja i povećanje dostupnosti obrazovanja na svim razinama

Poboljšanje kvalitete i učinkovitosti obrazovnog sustava, bolja usklađenost s potrebama tržišta rada te olakšan pristup obrazovanju na svim razinama važni su preduvjeti za osiguranje visokokvalificirane i prilagodljive radne snage. Aktivnosti vezane uz ostvarivanje ovog cilja, a posebno poboljšanja kvalitete i učinkovitosti obrazovnog sustava, predviđene ovom mjerom su sljedeće:

- provedba HKO-a,
- uspostava sveobuhvatnog i učinkovitog sustava osiguravanja kvalitete obrazovanja na svim razinama, uključujući vanjsko vrednovanje i samovrednovanje obrazovnih ustanova,
- poticanje prilagodljivosti obrazovnih programa potrebama tržišta rada,
- uspostava učinkovite mreže odgojno-obrazovnih ustanova i kvalifikacija/programa/kurikuluma usklađenih s potrebama tržišta rada i razvoja ljudskih potencijala,
- unaprjeđivanje sustava strukovnog obrazovanja kroz razvoj novih strukovnih kurikuluma usklađenih sa suvremenim potrebama društva, naročito u pogledu razvoja ključnih kompetencija (funkcionalna pismenost, numerička pismenost, digitalne kompetencije, strani jezici, poduzetništvo, matematika i prirodne znanosti, međuljudske i socijalne kompetencije, učiti kako učiti, opća kultura),
- usklađivanje programa nastavnčkih i učiteljskih fakulteta sa suvremenim potrebama škola,

- unaprjeđivanje kompetencija nastavnika kroz njihovu uključenost u kontinuirano profesionalno usavršavanje,
- poboljšanje infrastrukture odgojno-obrazovnih ustanova,
- optimizacija kapaciteta škola u skladu s Državnim pedagoškim standardom (DPS),
- povećanje broja škola koje rade u jednoj smjeni što će omogućiti provedbu dodatnih edukacijskih sadržaja i programa cjeloživotnog učenja,
- usvajanje i provedba novih programa i kurikuluma temeljenih na ishodima učenja,
- daljnje unapređivanje provedbe ispita državne mature i nacionalnih ispita te drugih oblika vanjskoga vrednovanja obrazovanja,
- provedba programa potpore izvaninstitucionalnom odgoju i obrazovanju,
- daljnji razvoj informatizacije poslovnih procesa u školama, uključujući e-dnevnik, e-maticu, e-upise, kao i procesa učenja i poučavanja - e-učenje, te spajanje škola na ultra-brzi Internet.

Uvođenje elektroničkih prijava i upisa u srednje škole utjecat će direktno na povećanje dostupnosti obrazovanja te na povećanje broja upisanih učenika i zadržavanje mladih unutar obrazovnog sustava. E-upisima učenicima će se omogućiti prijava u više škola, povećat će se transparentnost samih upisa te pozitivni financijski i vremenski učinci za roditelje i učenike, a prikupljeni podaci omogućit će bolje planiranje sljedećih upisa i posljedično bolju usklađenost programa s objektivnim potrebama društva.

Mjera obuhvaća i poboljšanje kvalitete i pristupa visokom obrazovanju u RH, bez obzira na socijalni status. U tom smislu, provodit će se sljedeće aktivnosti vezane uz funkcionalnu integraciju sveučilišta, vodeći pritom računa o autonomiji i tradiciji pojedinih visokih učilišta u RH:

- revizija studijskih programa na sveučilišnim i stručnim studijima prema principu ishoda učenja s ECTS bodovima procijenjenim na temelju radnog opterećenja studenata potrebnog za stjecanje predviđenih ishoda učenja,
- stjecanje kvalifikacija u razdoblju predviđenome studijskim programom,
- smanjenje odustajanja od studija prije stjecanja kvalifikacije kao i olakšanje pristupa studiju studentima starijim od 25 godina, što je naročito važno u kontekstu povećanja postotka građana sa stečenim visokim stupnjem obrazovanja.

S istim ciljem na javnim visokim učilištima osigurava se besplatan studij za uspješne i redovite studente u akademskim godinama 2012./2013., 2013./2014. i 2014./2015., a subvencioniranje troškova studija za redovite studente omogućuje olakšan pristup fakultetskom obrazovanju i studentima slabijeg imovinskog statusa, kao i studentima s invaliditetom. Poseban prioritet u razvoju visokog obrazovanja predstavlja povećanje broja osoba sa završenim studijem u tehničkim, biomedicinskim, biotehničkim i prirodnim (STEM) područjima, te u informatičko-komunikacijskom području i u interdisciplinarnim studijima vezanim uz ova područja, što podrazumijeva provedbu dodatnih aktivnosti koje privlače studente u ova područja obrazovanja. Provedba mjere unaprjeđenja kvalitete obrazovanja i povećanja dostupnosti obrazovanja na svim razinama, predviđa i uspostavu Nacionalnog informacijskog sustava visokoga obrazovanja i znanosti kojim će se osigurati da su u postupcima osiguravanja kvalitete i akreditacije dostupni relevantni statistički podaci, te da se donošenje javnih politika u cjelokupnom sustavu visokog obrazovanja i znanosti temelji na relevantnim empirijskim pokazateljima.

Provedba ove mjere utjecat će i na smanjenje socijalne isključenosti i siromaštva pojedinih skupina društava, ulaganjem u obrazovanje skupina u nepovoljnom položaju kao što su djeca

s invaliditetom, djeca s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama te pripadnici romske nacionalne manjine.

Kako bi se unaprijedilo obrazovanje djece s invaliditetom te djece s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama, u narednom razdoblju povećat će se kapaciteti stručnih službi djelatnika odgojno-obrazovnih ustanova, potrebnih za izradu i provedbu prilagođenih programa i individualiziranih metoda podučavanja, kao i broj angažiranih asistenata u nastavi i osobnih asistenata u školama, te će se poboljšati materijalni uvjeti u školama nabavkom specijalizirane opreme i namještaja.

Osiguravanjem besplatnih udžbenika, prijevoza, smještaja u učeničke domove te stipendija za srednjoškolce i studente na visokim učilištima pripadnike romske nacionalne manjine, povećat će se trenutno niska razina njihove uključenosti u programe predškolskog odgoja, predškole, osnovnog obrazovanja te u programe u viših razina obrazovnog sustava. Nastavit će s provedbom programa dnevnog boravka u osnovnim školama te s mjerama usavršavanja učitelja/nastavnika i drugog osoblja koje je uključeno u rad s pripadnicima romske nacionalne manjine.

3.3.5. Siromaštvo i socijalna isključenost

1. Osiguravanje potpore osobama s invaliditetom

Radi ostvarivanja odgovarajuće potpore i pojednostavljivanja postupka ostvarivanja prava osoba s invaliditetom u pripremi je novi Zakon o inkluzivnom dodatku koji bi stupio na snagu u 2014. godini. Zakonom će se objediniti prava koja osobe s invaliditetom trenutno ostvaruju u različitim sustavima. Cilj je u jednom pravu osigurati potrebnu potporu osobama s invaliditetom i djeci s teškoćama. Na ovaj će se način pojednostaviti postupak te dati mogućnost osobi s invaliditetom da sama određuje svoje prioritete. Iznos inkluzivnog dodatka bio bi primjereniji potrebama ovih osoba, a ova novčana naknada imala bi za cilj izjednačavanje mogućnosti osoba s invaliditetom pri socijalnom uključivanju.

Do kraja 2013. nastavit će se aktivnosti vezane uz definiranje jedinstvenog načina utvrđivanja invaliditeta - izrada Jedinstvene liste oštećenja, pregled važećih zakonskih propisa, popis propisa koje treba mijenjati, izrada nacrtu Zakona o jedinstvenom tijelu vještačenja i načinu utvrđivanja invaliditeta. Nakon uspostavljanja ujednačenih kriterija u postupku vještačenja uvođenjem jedinstvene liste i jedinstvenog tijela vještačenja unaprijedit će se kvaliteta prikupljanja podataka u Hrvatskom registru osoba s invaliditetom temeljem jedinstvene definicije invaliditeta. Korisnicima će se olakšati ostvarivanje njihovih prava na osnovu invalidnosti jer će moći jedan nalaz koristiti u svim sustavima. Uvođenjem jedinstvenog tijela vještačenja ujednačit će se kriteriji u postupku vještačenja, a smanjit će se troškovi provođenja postupka vještačenja na način da jedno tijelo vještačenja radi za sve sustave (ili barem njihov veći dio).

2. Razvoj sustava skrbi za braniteljsku i stradalničku populaciju te članove njihovih obitelji

Mjera obuhvaća dugoročni i kontinuirani razvoj sustava skrbi za braniteljsku i stradalničku populaciju (hrvatski branitelji i članovi njihovih obitelji, vojni i civilni stradalnici Domovinskog rata, kao i Drugog svjetskog rata, osobe stradale pri obavljanju vojnih i redarstvenih dužnosti u okviru mirovnih snaga i misija te stradali pirotehničari), kroz tri

zasebna ili kombinirana oblika: veteranske centre, izvaninstitucionalne usluge i programe pružanja usluga u zajednici.

Među prioritetima u borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti braniteljske i stradalničke populacije, nalazi se proširenje pružanja zdravstvenih i psihosocijalnih usluga te pružanje usluga u zajednicama u kojima korisnici žive, uključujući smještaj, njegu i rehabilitaciju, razvoj koncepta socijalnog stanovanja, pomoć kućanstvima s lošom socijalnom i stambenom situacijom, smještaj za beskućnike.

Ustrojem veteranskih centara, koji su osmišljeni kao centri rezidencijalno-hospicijskog tipa, postojeće državne institucije više ne bi bile jedini pružatelji socijalnih usluga dostupnih navedenoj populaciji. Boravak u centru jednim bi dijelom bio privremen (npr. do oporavka zdravstvenog stanja ili poboljšanja socio-ekonomske situacije), a dijelom trajni, dok bi lokalni karakter centara spriječio izdvajanje korisnika iz poznatog socijalnog okruženja. U rad veteranskih centara bit će pozicijski uključeni i županijski centri za psihosocijalnu pomoć koji pružaju socijalnu, pravnu, psihološku i savjetodavnu pomoć. U centrima će također biti omogućena i edukacija za navedenu populaciju (radionice, treninzi, predavanja), te radna terapija ili pružanje pomoći pri zapošljavanju (poduzetništvo, upravljanje projektima, informatička pismenost i sl.). Na taj će način veteranski centri omogućavati sveobuhvatnu skrb na jednom mjestu. Daljnji razvoj izvaninstitucionalnih usluga i programa pružanja usluga u zajednici uključivat će zdravstvenu skrb i njegu, pomoć u kući, podršku kroz programe potpore i provedbu projekata na lokalnoj razini namijenjenih ciljanoj skupini, ali i zajednici u cjelini. Navedene aktivnosti provode se u cilju podupiranja psihosocijalne integracije sudionika i stradalnika rata te podizanja opće kvalitete življenja. U Veteranskim centrima primjenjivao bi se i novorazvijeni sustav zapošljavanja djece ciljane populacije pri čemu bi im se osiguravala edukacija i stručno osposobljavanje za rad u centrima, te osiguravalo zapošljavanje.

3. Izrada modela stanovanja za najam

Budući da na tržištu postoji relativno veliki broj neprodanih, praznih stanova, te da se određeni broj takvih stambenih jedinica nalazi i u državnom vlasništvu, planira se izrada modela stanovanja za najam koji bi, s jedne strane regulirao sustav najmodavstva i uredio pružanje poslovnih usluga u ovom segmentu, i s druge strane pomogao smanjiti broj praznih stanova koji gube na vrijednosti. Model stanovanja za najam namjerava se izraditi prema najboljim i najučinkovitijim praksama u primjeni unutar EU. Model će biti definiran i reguliran Zakonom o najmu. Pristup stanovanju uz najam bit će omogućen širem građanstvu koje nije u mogućnosti dobiti i otplaćivati stambene kredite zbog relativno malih primanja ili nesigurnosti radnih mjesta te, uz dodatne subvencije, i posebnim socijalnim skupinama poput djece bez odgovarajuće roditeljske skrbi koja nakon 18. godine života moraju napustiti smještaj u institucijama socijalne skrbi. Cijene najma bile bi regulirane zakonom i situacijom na tržištu.

Konkretne investicijske aktivnosti predviđene ovom mjerom odnose se na eventualni otkup postojećih praznih i raspoloživih stanova na tržištu nekretnina, po povoljnijim i nižim cijenama od trenutnih tržišnih cijena i/ili izgradnju novih stambenih jedinica, koji bi nakon otkupa/izgradnje bili namijenjeni za najam. Mjera se planira primjenjivati u svim jedinicama lokalne i regionalne samouprave koje su prethodno iskazale potrebu i interes za ovakav oblik stanovanja.

4. Poboljšanje kvalitete života mladih

Mjera je usmjerena na donošenje Zakona o mladima te izmjena i dopuna Zakona o savjetima mladih⁴⁶ do kraja 2013. godine. Ista će omogućiti aktivnije sudjelovanje mladih u odlučivanju o pitanjima od važnosti za mlade, uključivanje mladih u procese donošenja javnih politika na lokalnoj i područnoj razini, njihovo samoorganiziranje te, u konačnici, socijalno osnaživanje ove ciljane skupine.

Zakon o mladima definirat će razine organiziranja mladih (krovna, nacionalna, lokalna), definirati rad s mladima, uvesti i osigurati održivi okvir za financiranje projekata i programa udruga mladih i za mlade, osigurati okvir za redovna istraživanja o mladima te osigurati pravnu osnovu za poticanje i provedbu međusektorske suradnje o pitanjima mladih i strukturiranog dijaloga s predstavnicima mladih u RH. Definicija rada s mladima omogućit će konačno vrednovanje rada i neformalnog obrazovanja prisutnog u brojnim oblicima organizacija mladih i za mlade, a sustav provođenja redovitih istraživanja o mladima omogućit će kvalitetnu evaluaciju provedenih javnih politika te donošenje novih na temelju realnih pokazatelja.

Izmjene i dopune Zakona o savjetima mladih⁴⁷ predstavljaju unaprjeđenje sustava savjetovanja o pitanjima od važnosti za mlade na lokalnoj i područnoj razini. Ovim će se izmjenama i dopunama unaprijediti postojeći, kojim su ostvareni polovični uspjesi, kako u pogledu broja osnovanih savjeta u jedinicama lokalne i područne samouprave, tako i u pogledu aktivnosti, relevantnosti i djelokruga savjeta *per se*. Cilj je učiniti zakon provedivijim, olakšati obavljanje temeljne funkcije savjeta – savjetovanja lokalne i regionalne zajednice o pitanjima od značenja za mlade, te razriješiti nedoumice koje su u prošlosti dovele do neželjenih posljedica u funkcioniranju savjeta kao što je projektno djelovanje, raspolaganje velikim proračunima i korištenje istih za projektnu djelatnost koja po zakonu nije imanentna ovakvom tipu tijela. Također, cilj je olakšati protočnost savjeta i njihov kontakt i suradnju s lokalnom i regionalnom zajednicom.

3.4. Ostale specifične reformske mjere vezane uz identificirane prepreke rastu

Dodatne reformske mjere vezane uz privatizaciju i restrukturiranje javnih poduzeća, dodjelu državnih potpora, daljnji razvoj infrastrukture, jačanje konkurentnosti poljoprivrednog sektora, prostorno uređenje i urbani razvoj te zaštitu okoliša i prirode koje će se provesti u budućem kratkoročnom i srednjoročnom razdoblju, također su dio reformske *agende* Ekonomskog programa s obzirom na svoj značaj za održivi gospodarski rast, poticanje investicija, stvaranje novih radnih mjesta, poboljšanje životnog standarda te razvoj društva u cjelini.

Reformske mjere vezane uz privatizaciju i restrukturiranje javnih poduzeća

1. Privatizacija i restrukturiranje hrvatske brodograđevne industrije

RH je u potpunosti ispunila obveze u vezi s restrukturiranjem hrvatske brodograđevne industrije koje proizlaze iz Ugovora o pristupanju. Brodogradilište Kraljevica d.d. za izgradnju i popravak brodova je od kolovoza 2012. godine u stečaju. 28. veljače 2013.

---

⁴⁶ Narodne novine, br. 23/07

⁴⁷ Narodne novine, br. 23/07

potpisan je Ugovor o prodaji i prijenosu dionica Brodograđevne industrije Split d.d. između Vlade RH i Uprave DIV Brodogradnje d.o.o., a 6. travnja 2013. Ugovor o prodaji i prijenosu dionica Brodotrogir d.d. između Vlade RH i poduzeća Kermas Energija d.o.o. U tijeku su konačni pregovori za privatizaciju brodogradilišta 3. MAJ d.d., a finalizacija cjelokupnog procesa privatizacije očekuje se u svibnju 2013. godine.

U narednih pet godina naglasak će biti na provedbi prihvaćenih planova restrukturiranja spomenutih brodogradilišta, čija je provedba nužna u kontekstu dugoročno održivog poslovanja brodogradilišta kompatibilnog s politikom EU i pravilima o državnim potporama.

2. Privatizacija i restrukturiranje ostalih poduzeća u državnom vlasništvu

U tijeku su pripreme za provođenje postupka privatizacije Hrvatske poštanske banke i Croatia osiguranja. Izabrani su savjetnici za privatizaciju i dokapitalizaciju ovih institucija te se njihova privatizacija očekuje do kraja 2013. godine.

Program restrukturiranja provodi se i u sektoru željezničkog prometa i to u društvima HŽ Infrastruktura i HŽ Putnički prijevoz. U društvu HŽ Cargo također je u tijeku postupak restrukturiranja kroz koji je moguća privatizacija društva, ali s naglaskom na zadržavanju osnovne djelatnosti. Cilj restrukturiranja je pripremiti društva za liberalizaciju tržišta željezničkih usluga te podizanje efikasnosti poslovanja društva, s obzirom da ista, u odnosu na društva koje posluju u EU, pokazuju znatno lošije rezultate.

Restrukturiranje se provodi i u području cestovnog prometa, i to u društvima Hrvatske autoceste d.o.o. i Autocesta Rijeka – Zagreb d.d. Do sada je završen postupak izbora konzultanta koji će predložiti neke od oblika monetizacije. Paralelno s tim postupkom, u navedenim društvima provodi se operativno i financijsko restrukturiranje.

U tijeku je postupak usvajanja Programa restrukturiranja društva Croatia Airlines. Glavni cilj ovog Programa restrukturiranja jest osiguranje opstojnosti navedenog društva, kao i njegovo daljnje pozitivno poslovanje i stabilnost, što će rezultirati povećanjem njegove konkurentnosti na jedinstvenom europskom prometnom tržištu. Program restrukturiranja obuhvaća operativno, financijsko i strateško restrukturiranje društva, napravljeno na temelju analize uzroka današnje situacije te analize stanja i potencijala budućeg razvoja. Restrukturiranje društva izvršeno je dokapitalizacijom od strane vlasnika.

3. Liberalizacija tržišta željezničkih usluga

Radi stvaranja preduvjeta za liberalizirano tržište željezničkih usluga, sredinom 2013. godine bit će donesen novi Zakon o željeznici, čime će u cijelosti biti preuzeta pravna stečevina EU u području željezničkog prometa. Istovremeno, u planu je donošenje Zakona o Agenciji za regulaciju tržišta željezničkih usluga, kojim će se povećati ovlasti tog samostalnog i neovisnog regulatornog tijela te također utjecati na razvoj liberaliziranog tržišta željezničkih usluga.

4. Reorganizacija vodnokomunalnog sektora

S ciljem ekonomičnog, učinkovitog i svrhovitog (po načelu punog povratka troškova) poslovanja svih komunalnih društava, u tijeku su aktivnosti koje se provode u svrhu okrupnjavanja i reorganizacije vodokomunalnog sektora. Okrupnjavanje i konsolidacija istog

će u konačnici rezultirati nižom cijenom vodnih usluga u odnosu na uvjete bez okrupnjavanja i konsolidacije. Uredbom Vlade RH, koja će biti donesena do kraja 2013. godine, provest će se institucionalna reorganizacija sektora. U sljedećoj fazi naglasak će na prilagodbi ostalih nacionalnih propisa vezanih za komunalne djelatnosti vodoopskrbe i odvodnje nakon čega će uslijediti usklađivanje komunalnih tvrtki s navedenim propisima. Planirani rok provedbe reorganizacije vodnokomunalnog sektora je 2016. godina.

Reformske mjere vezane uz dodjelu državnih potpora

5. Praćenje dodjele državnih potpora u RH

Mjera predviđa uspostavu poboljšanog i efikasnog sustava dodjele te praćenja korištenja i učinaka dodijeljenih državnih potpora u RH, kako bi se postigla veća učinkovitost financijskih sredstava koja se kroz potpore usmjeravaju u gospodarstvo i povećao njihov doprinos gospodarskom rastu i jačanju konkurentnosti hrvatskog gospodarstva. To će se postići većim usmjeravanjem potpora prema horizontalnim ciljevima kao što su ulaganja u istraživanje i razvoj i inovacije, zaštitu okoliša i veću energetska učinkovitost, nove investicije i s tim povezano novo zapošljavanje, usavršavanje te u malo i srednje poduzetništvo. Smanjenje udjela državnih potpora u BDP-u i promjena strukture potpora s pretežito sektorskih na horizontalne potpore predviđa se u razdoblju 2013.-2016. godine. Stoga će se, usporedno s procesima restrukturiranja i privatizacije u sektoru brodogradnje i prometa, provoditi politika kontinuiranog napuštanja dodjele potpora određenim gospodarskim sektorima te, u skladu s propisima o dodjeli horizontalnih potpora, jačati mjere poticanja onih aktivnosti poduzetnika koje generiraju gospodarski rast i novo zapošljavanje.

U tom smislu, osigurat će se praćenje i koordinacija aktivnosti davatelja potpora putem nadležnih tijela, osobito Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja, kao neovisnog tijela s dugogodišnjim iskustvom i znanjem na području državnih potpora. Savjetodavna uloga ove Agencije pri oblikovanju i pripremi programa državnih potpora i odabiru ciljeva za koje će se dodjeljivati državne potpore te izrada izvješća o državnim potporama, glavni su instrumenti kojima će se nadzirati i pratiti provedba ove mjere, odnosno poboljšanje i napredak na području politike državnih potpora.

Mjere vezane uz razvoj infrastrukture

6. Razvoj željezničke infrastrukture

S ciljem stvaranja jedinstvenog interoperabilnog željezničkog sustava i unaprjeđenja željezničkog prometa u RH, u narednom se razdoblju nastavljaju značajna ulaganja u razvoj željezničke infrastrukture, usklađene s tehničkim i operativnim standardima EU, uključujući infrastrukturu koja će olakšati uključivanje hrvatskog željezničkog sustava u TEN-T željezničku mrežu i povezivanje s europskim prometnim mrežama te ojačati ulogu željeznice u prigradskom i gradskom prometu velikih gradova u RH, poštujući pritom načela sigurnosti, funkcionalnosti, održivog razvoja i zaštite okoliša. Priprema projekata kao i velik dio ukupnih ulaganja sufinancirat će se sredstvima iz fondova EU.

7. Razvoj infrastrukture u pomorskom i lučkom prometu

Izgradnjom i razvojem infrastrukture morskih luka, ostvarit će se učinkovito prometno povezivanje luka s glavnim cestovnim i željezničkim koridorima, u cilju povećanja prometa i bolje gospodarske integracije sa zaleđem, odnosno stvaranja preduvjeta za razvoj intermodalnog prometa. U narednom trogodišnjem razdoblju nastavit će se započeti projekti izgradnje i modernizacije infrastrukture u morskim lukama od državnog značaja: povećanje tranzitnog tereta u Rijeci, izgradnja putničkog i Ro-Ro terminala u Zadru, izgradnja operativne obale za prihvat putničkih brodova u Šibeniku, modernizacija lučke infrastrukture u Splitu, izgradnja terminala za rasute terete za potrebe gravitacijskog područja u Pločama te dovršenje infrastrukture za putničku obalu u Dubrovniku (u Gružu). Također, situaciju u pomorskom prometu dodatno će unaprijediti uspostava Hrvatskog integriranog pomorskog informacijskog sustava te jačanje sigurnosti pomorske plovidbe i sigurnosne zaštite u hrvatskom dijelu Jadrana, uključujući nadzor i kontrolu sigurnosti plovidbe brodova u Jadranu, održavanje postojećih i uspostavljanja novih mehanizama zaštite okoliša, te daljnji razvoj mjera sigurnosne zaštite hrvatskih brodova i luka. Provedba ove mjere unaprijedit će uvjete za intenzivnu gospodarsku i turističku djelatnost otočnih i obalnih područja, ali i RH u cjelini.

8. Razvoj infrastrukture unutarnjih plovnih putova

Kako bi se osiguralo bolje pozicioniranje unutarnje plovidbe i njeno integriranje u intermodalnu prometnu mrežu, neophodno je urediti unutarnje plovne putove sukladno zahtjevima međunarodne kvalifikacije istih, osigurati tehničko-tehnološku modernizaciju luka unutarnjih voda, povezivanje luka s gospodarsko-poduzetničkim zonama i glavnim prometnim koridorima, njihovu integraciju u logističko-distribucijske lance, te pokrenuti njihove razvojne cikluse investicijskim ulaganjem. Priprema projekata kao i velik dio ukupnih ulaganja sufinancirat će se sredstvima iz fondova EU.

9. Razvoj infrastrukture širokopojasnog pristupa

S ciljem stvaranja preduvjeta za ubrzani razvoj infrastrukture širokopojasnog pristupa Internetu i usluga za koje su potrebne velike brzine pristupa, kao temelja koji će omogućiti daljnji razvoj informacijskog društva i društva znanja, uz osiguranje dostupnosti usluga širokopojasnog pristupa pod jednakim uvjetima na cijelom području RH, provodit će se:

- mjere za osiguranje djelotvornoga tržišnog natjecanja,
- mjere za osiguranje dostupnosti širokopojasnog pristupa Internetu, uključujući omogućavanje prostorno-planskih preduvjeta koji ne ograničuju daljnji razvoj komunikacijskih mreža nove generacije sukladno Uredbi o mjerilima razvoja elektroničke komunikacijske infrastrukture i druge povezane opreme⁴⁸,
- mjere za poticanje potražnje za širokopojasnim uslugama i korištenja širokopojasnim pristupom za građane i gospodarske subjekte.

Također, u tijeku je izrada Okvirnih nacionalnih programa za razvoj infrastrukture širokopojasnog pristupa u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes za ulaganja (tzv. bijela područja), u svrhu optimizacije cjelokupnog procesa planiranja izgradnje i financiranja komunikacijske infrastrukture. Okvirni nacionalni programi sadržavat će detaljno razrađen proces delegiranja provedbe na nižu, županijsku razinu, uz primjenu unificiranih investicijskih i poslovnih rješenja za projekte izgradnje pristupne elektroničke

---

⁴⁸ Narodne novine, br. 131/12

komunikacijske mreže ili elektroničke komunikacijske infrastrukture u cijeloj RH, kako bi se optimizirala potreba za administrativnim kapacitetima tijela javne vlasti.

10. Održivi razvoj vodnog gospodarstva

U svrhu doprinosa održivom razvoju vodnog gospodarstva, planira se provedba aktivnosti u vodoopskrbi, odvodnji, zaštiti od štetnog djelovanja voda te navodnjavanju kroz:

- izgradnju/rekonstrukciju vodoopskrbne mreže te izgradnju/rekonstrukciju uređaja za kondicioniranje vode za piće,
- izgradnju/rekonstrukciju mreže odvodnje te izgradnju/rekonstrukciju uređaja za obradu otpadnih voda,
- izgradnju/rekonstrukciju infrastrukture za obranu od štetnog djelovanja voda,
- izgradnju velikih sustava za navodnjavanje do parcela.

Provedba navedenih aktivnosti omogućit će usklađivanje s Direktivom 98/83/EZ o kakvoći voda namijenjenih za ljudsku potrošnju te Direktivi 91/271/EEZ o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda, sukladno Planu provedbe vodnokomunalnih direktiva i sukladno Strategiji upravljanja vodama. Priprema projekata kao i velik dio ukupnih ulaganja sufinancirat će se sredstvima iz fondova EU.

11. Poboljšanje i razvoj ruralne infrastrukture

Poboljšanje i razvoj ruralne infrastrukture, kao pretpostavka gospodarskog rasta i razvoja ruralnih područja, usmjereno je provedbi Zajedničke poljoprivredne politike i drugih srodnih politika unutar opsega razvoja i poboljšanja osnovne ruralne infrastrukture. Mjera se sastoji od aktivnosti koje obuhvaćaju razvoj i poboljšanje osnovne infrastrukture, poboljšanje ruralnih radnih i životnih uvjeta te mjere u cilju daljnjeg sprječavanja ruralne depopulacije. Navedene aktivnosti sufinanciraju se sredstvima iz fondova EU.

Jačanje konkurentnosti poljoprivrednog sektora i ruralni razvoj

12. Okrupnjavanje prosječnog poljoprivrednog posjeda

Cilj politike poljoprivrednog zemljišta je okrupnjavanje poljoprivrednih posjeda koje poljoprivredna gospodarstva koriste za poljoprivrednu proizvodnju. Poljoprivredna gospodarstva u RH okrupnjavaju poljoprivredne posjede uglavnom kupovinom ili zakupljivanjem poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države ili u privatnom vlasništvu. Okrupnjavanje poljoprivrednih gospodarstava podrazumijeva povećanje korištenih poljoprivrednih površina te stavljanje u funkciju do sada nekorisćenoga poljoprivrednoga zemljišta. Mjera se provodi sukladno Programu okrupnjavanja poljoprivrednog zemljišta u Republici Hrvatskoj 2009.-2021. i dugoročno će doprinijeti povećanju konkurentnosti poljoprivrednog sektora u RH.

13. Daljnji razvoj poljoprivrednih gospodarstava

Daljnji razvoj poljoprivrednih gospodarstava podrazumijeva ulaganja u svrhu restrukturiranja i modernizacije poljoprivrednih gospodarstava te dostizanja standarda EU. Mjera se sastoji od aktivnosti koje obuhvaćaju ulaganja u cilju zaštite okoliša i očuvanja javnog zdravlja (zdravstvena ispravnost hrane i kvaliteta hrane), očuvanja zdravlja životinja i biljaka te dobrobiti životinja i sigurnosti na radu. Također, predviđena su ulaganja u modernizaciju

proizvodnih sustava s ciljem smanjenja zagađenja okoliša kroz poljoprivrednu proizvodnju te aktivnosti u svrhu poboljšanja općih uvjeta u proizvodnji primarnih poljoprivrednih proizvoda, te općenito poboljšanja kvalitete poljoprivrednih proizvoda.

Mjerom će se poticati i diversifikacija gospodarskih aktivnosti postojećih poljoprivrednih gospodarstava na dopunske poljoprivredne aktivnosti i nepoljoprivredne aktivnosti i pokretanje ili proširenje nepoljoprivrednih gospodarskih aktivnosti poduzetnika u ruralnim područjima, a s ciljem povećanja gospodarske aktivnosti u ruralnoj sredini.

14. Uređenje tržišta poljoprivrednih proizvoda

Harmonizacija mjera uređenja tržišta poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u RH s okvirom koji postoji u EU provodi se kontinuirano od početka 2013. s ciljem što lakšeg prijelaza na uvjete poslovanja i raspoložive mehanizme koji postoje u okviru zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda u EU.

U tu svrhu provodi se Zakon o uređenju tržišta poljoprivrednih proizvoda⁴⁹ te će se do 1. srpnja 2013. završiti proces usklađivanja i implementacije mjera uređenja tržišta, a poljoprivrednim proizvođačima omogućiti da ulaskom u EU koriste regulatorne tržišne mjere javnih intervencija, posebne pomoći u sektorima voća i povrća, pčelarstva i vina te sustav mjera trgovinskih mehanizama, kojim se tržište poljoprivrednih proizvoda u RH uključuje u sustav zajedničke carinske politike.

15. Priprema i provedba lokalnih strategija ruralnog razvoja

Priprema i provedba lokalnih strategija ruralnoga razvoja ostvarit će se primjenom pristupa LEADER, čiji je cilj promicanje ruralnog razvoja putem lokalnih inicijativa i partnerstva. Lokalna razvojna strategija (LRS) definirat će relevantne socio-ekonomske i društvene probleme koji će proizlaziti iz prethodne analize stanja. Sadržavat će kvantitativne ciljeve te opis očekivanih aktivnosti, kao i vrstu projekata koji će se poticati. Bit će u skladu s ostalim relevantnim strategijama te nacionalnim/regionalnim politikama.

Osnovni ciljevi pristupa LEADER unutar Plana za poljoprivredu i ruralni razvoj 2007.-2013. (IPARD) su poboljšanje ruralnih životnih i radnih uvjeta, uključujući dobrobit, stvaranje novih, održivih mogućnosti zarade, očuvanje i stvaranjem novih radnih mjesta te diversifikacija gospodarskih aktivnosti.

Prostorno uređenje i urbani razvoj

16. Integrirano prostorno planiranje i sanacija prostora

Zbog nedostatka kontinuiranog praćenja prostornog razvoja i gradnje, kao i zbog nedostatne razmjene znanja i iskustava između akademske zajednice, središnje i lokalne vlasti, prostorni razvoj RH tijekom posljednja dva desetljeća nije bio planiran na adekvatan i održiv način. Aktualne izmjene i dopune Strategije i Programa prostornog uređenja RH usmjerene su prema ostvarivanju održivog razvoja prostora do 2020. godine. U drugoj polovici 2013. godine intenzivirat će se rad na novoj dugoročnoj Strategiji i Programu prostornog uređenja RH za period do 2030. godine, čije se usvajanje očekuje u prvoj polovici 2014. godine. Zajedno s

---

⁴⁹ Narodne novine, br. 120/12, 22/11, 149/09

ostalim relevantnim sektorskim strategijama, isti će biti podloga za donošenje Prostornog plana RH. Navedena strategija i program također će jasno definirati procedure usklađivanja prostornih planova nižeg reda s planovima višeg reda, u svrhu lakšeg ostvarivanja investicija u prostoru, kao i provedbe izgradnje komunalne, energetske, prometne i ostale infrastrukture.

Mjera podrazumijeva i primjenu alata kao što je procjena učinka na prostor (*eng. Territorial Impact Assessment*), čime će se osigurati praćenje specifičnih, jasno definiranih pokazatelja, usporedivih na razini EU, te strateško planiranje prostora RH, koje će biti usklađeno s prostornim razvojem EU.

Mjera obuhvaća i izradu prostornih planova legaliziranih područja, kao i sanaciju samog prostora adekvatnom prilagodbom mreže komunalne i prometne infrastrukture po završetku postupaka ozakonjenja sukladno Zakonu o postupanju s bespravno izgrađenim zgradama⁵⁰, kako bi situacija na terenu bila usklađena s postojećom prostorno planskom dokumentacijom.

17. Održivi urbani razvoj i urbana obnova

S ciljem povećanja gospodarske aktivnosti u urbanoj sredini, poboljšanja životnih uvjeta i standarda stanovanja u urbanim sredinama, promocije zdravog i aktivnog života stanovništva, unaprjeđenja položaja socijalno osjetljivih skupina te poboljšanja urbano-ruralnih veza (povezanosti okolnih ruralnih područja s urbanom sredinom kojoj gravitiraju), tijekom 2013. godine pristupit će se izradi Programa urbane obnove. Aktivnosti urbane obnove odnosit će se na obnovu i uređenje zapuštenih/napuštenih/starih gradskih četvrti, unutarnjih dvorišta, zgrada kulturne baštine te područja u gradovima i na gradskim prilazima opustošenih industrijom (*brownfield* područja). Također, programi će definirati aktivnosti prenamjene depriviranih vojnih kompleksa u urbanim sredinama, stvaranja zelenih oaza u gradovima te izgradnje besplatnih parkirališta na rubnim dijelovima grada, gdje bi korisnici mogli parkirati vozilo i nastaviti putovanje gradskim prijevozom. U provedbi navedenog programa sudjelovat će jedinice lokalne i područne samouprave u skladu s EU načelom *multi-level governance*.

Zaštita okoliša i prirode

18. Postizanje i održavanje dobrog stanja morskog okoliša i obalnog područja

Postizanje i održavanje dobrog stanja morskog okoliša i obalnog područja podrazumijeva izradu i provedbu Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem, koja objedinjuje obvezu izrade Morske strategije, slijedom Okvirne direktive o morskoj strategiji 2008/56/EZ (ODMS) i Strategije integralnog upravljanja obalnim područjem, temeljem IUOP Protokola Barcelonske konvencije. Ciljevi koji se žele postići uključuju:

- zaštitu, očuvanje, omogućavanje oporavka i obnavljanje morskih i obalnih ekosustava te održivo korištenje ekosustavnih usluga,
- očuvanje zaštićenih područja i ekološki značajnih područja EU Natura 2000,
- smanjenje onečišćenja u morskome i obalnom okolišu u cilju očuvanja zdravlja ljudi, ekosustava i omogućavanja korištenja mora i obala,
- uspostavljanje i održavanje ravnoteže među ljudskim aktivnostima i prirodnih resursa primjenom ekosustavnog pristupa.

---

⁵⁰ Narodne novine, br. 86/12

Spomenuta strategija koristit će se kao jedna od podloga za izradu Prostornog plana RH i Prostornog plana područja posebnih obilježja za zaštićeno obalno područje RH, a kojima će se definirati načini i uvjeti korištenja i zaštite prostora, uključujući eksploataciju resursa u Jadranskom moru i obali, imajući u vidu očuvanje atraktivnosti Jadrana kao turističkog odredišta. Na taj način ostvaruju se uvjeti za održivo upravljanje tim područjem u smislu odgovornog i održivog planiranja i razvoja prostora, odnosno adekvatno korištenje potencijala hrvatske obale i Jadranskog mora, uzimajući u obzir postojeće pritiske (infrastruktura, izgradnja, stanovništvo, gospodarske aktivnosti) i obvezu provedbe odgovarajućih mjera zaštite prirodnih resursa i kulturne baštine. Kao akcijski programi navedene strategije, do 15. srpnja 2014. izradit će se Sustav praćenja i promatranja morskog okoliša, a do 2015. donijet će se Program provedbenih mjera na nacionalnom i regionalnom nivou.

19. Uspostava područja važnih za očuvanje ugroženih i rijetkih vrsta i stanišnih tipova EU Natura 2000 te mehanizama održivog upravljanja

Natura 2000 predstavlja najvažniju obvezu zaštite prirode RH u procesu pristupanja EU. RH će za ekološku mrežu Natura 2000 predložiti područja važna za očuvanje više od 508 vrsta i 74 stanišna tipa koja se smatraju važnima za Europsku uniju. Prijedlog mreže Natura 2000 obuhvaća 36,92% kopnene površine i 16,60 % površine mora (ukupni postotak: 29,64%). Do dana pristupanja EU, RH će prirediti popis predloženih Područja od značaja za Uniju i odrediti popis Područja posebne zaštite te donijeti Uredbu o međunarodno značajnim ekološkim područjima. Mehanizmi očuvanja ekološke mreže uključuju donošenje planova upravljanja područjima Natura 2000 mreže, ugradnju uvjeta i mjera zaštite prirode u planove gospodarenja prirodnim dobrima i dokumente prostornog uređenja te provedbu ocjene prihvatljivosti, plana, programa i zahvata za ekološku mrežu. Inventarizacijom vrsta i kartiranjem staništa važnih za uspostavu mreže Natura 2000 na kopnu i u moru, definiranjem njenog obuhvata te uspostavom mehanizama održivog upravljanja osigurat će se postojanost mreže Natura 2000 što će pridonijeti očuvanju rijetkih i ugroženih vrsta i staništa na europskoj razini. Nakon što EK prihvati listu Područja od značaja za Uniju, RH će u roku od 6 godina uspostaviti okvir za upravljanje ovim područjima, nakon čega će ista biti usvojena kao Posebna područja očuvanja.

DODATAK

Tablica 1a. Makroekonomski izgledi

	ESA kod	2012. (razina)	2012. (stopa promjene)	2013. (stopa promjene)	2014. (stopa promjene)	2015. (stopa promjene)	2016. (stopa promjene)
1. Realni BDP							
	B1*g	323.648	-2,0	0,7	2,4	3,5	3,5
2. Nominalni BDP							
	B1*g	330.232	0,0	2,6	4,6	5,6	5,6
Komponente realnog BDP-a							
3. Izdaci za potrošnju kućanstava [1]							
	P.3	192.022	-2,9	-0,7	1,5	3,7	3,6
4. Izdaci za potrošnju države							
	P.3	64.762	-0,8	-1,7	-0,9	0,7	1,0
5. Bruto investicije u fiksni kapital							
	P.51	60.372	-4,6	6,3	9,9	7,3	6,4
6. Promjene zaliha i neto nabava vrijednosti (% BDP-a)							
	P.52 + P.53	1,0	1,0	1,0	1,1	1,4	1,6
7. Izvoz dobara i usluga							
	P.6	140.147	0,4	1,6	3,2	4,5	5,1
8. Uvoz dobara i usluga							
	P.7	136.782	-2,1	1,2	4,3	6,2	6,2
Doprinos realnom rastu BDP-a							
9. Finalna domaća potražnja							
			-2,8	0,4	2,7	3,9	3,8
10. Promjene zaliha i neto nabava vrijednosti							
	P.52 + P.53		-0,3	0,0	0,1	0,3	0,2
11. Vanjski saldo dobara i usluga							
	B.11		1,1	0,2	-0,4	-0,7	-0,5

Napomena: BDP i njegove komponente izražene u realnim iznosima su u stalnim cijenama, u cijenama prethodne godine, u milijunima kuna.
[1] Uključuje potrošnju neprofitnih ustanova koje služe kućanstvima.

Izvor: DZS, MFIN

Tablica 1b. Kretanje cijena

	ESA kod	2012. (razina)	2012. (stopa promjene)	2013. (stopa promjene)	2014. (stopa promjene)	2015. (stopa promjene)	2016. (stopa promjene)
1. Deflator BDP-a							
			2,0	2,0	2,1	2,0	2,0
2. Deflator potrošnje kućanstava [1]							
			3,5	3,3	2,4	2,1	2,1
3. HIPC							
			n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
4. Deflator državne potrošnje							
			0,8	-1,9	1,7	1,8	1,8
5. Deflator investicija							
			0,6	2,1	2,1	2,0	2,0
6. Deflator izvoznih cijena (dobra i usluge)							
			2,2	2,4	2,1	2,0	2,0
7. Deflator uvoznih cijena (dobra i usluge)							
			3,1	2,6	2,2	2,0	2,0

[1] Uključuje potrošnju neprofitnih ustanova koje služe kućanstvima.

Izvor: DZS, MFIN

Tablica 1c. Kretanja na tržištu rada

	ESA kod	2012. (razina)	2012. (stopa promjene)	2013. (stopa promjene)	2014. (stopa promjene)	2015. (stopa promjene)	2016. (stopa promjene)
1. Zaposlenost, broj zaposlenih [1]		1.454.143	-2,2	-1,0	0,9	1,6	1,8
2. Zaposlenost, radni sati [2]		n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
3. Stopa nezaposlenosti (%) [3]		15,5	15,5	16,0	15,2	14,1	13,0
4. Produktivnost rada, broj zaposlenih [4]		222.569	0,3	1,6	1,4	1,8	1,6
5. Produktivnost rada, radni sati [5]		n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
6. Naknade zaposlenima	D.1	162.380	1,0	-0,1	3,7	5,3	5,8
7. Naknada po zaposlenom		111.667	3,3	0,8	2,8	3,6	3,9

[1]: Zaposleno stanovništvo, domaći koncept definicije nacionalnih računa.

[2]: Definicija nacionalnih računa.

[3]: Razina; stopa nezaposlenosti izračunata je kao udio nezaposlenih prema metodologiji Međunarodne organizacije rada (ILO) u radnoj snazi koja predstavlja zbroj nezaposlenih prema metodologiji Međunarodne organizacije rada i zaposlenih prema podacima iz nacionalnih računa.

[4]: Realni BDP u stalnim cijenama, u cijenama prethodne godine, po zaposlenom.

[5]: Realni BDP po radnom satu.

[6]: Podatak za 2012. godinu je preliminarna procjena DZS-a.

Izvor: DZS, MFIN

Tablica 1d. Saldo pojedinih sektora

	ESA kod	2012. (% BDP-a)	2013. (% BDP-a)	2014. (% BDP-a)	2015. (% BDP-a)	2016. (% BDP-a)
1. Neto pozajmljivanje/zaduživanje prema ostatku svijeta	B.9	0,1	0,7	-0,1	-0,8	-1,3
od čega:						
- Saldo dobara i usluga		0,8	1,0	0,5	-0,2	-0,7
- Saldo primarnih dohodaka i tekućih transfera		-0,8	-0,4	-0,9	-1,0	-1,1
- Kapitalni račun		0,0	0,1	0,3	0,4	0,5
2. Neto pozajmljivanje/zaduživanje privatnog sektora	B.9	2,9	2,6	2,0	1,0	0,1
3. Neto pozajmljivanje/zaduživanje opće države	EDP B.9	-3,8	-3,6	-3,4	-3,1	-2,6
4. Statistička diskrepancija		1,0	1,6	1,4	1,3	1,2

Izvor: HNB, MFIN

Tablica 2a. Proračun opće države

	ESA kod	2012. (razina, mlrd HRK)	2012. (% BDP-a)	2013. (% BDP-a)	2014. (% BDP-a)	2015. (% BDP-a)	2016. (% BDP-a)
Neto pozajmljivanje/zaduživanje (EDP B.9) po sektorima							
1. Opća država	S.13	-12,6	-3,8	-3,6	-3,4	-3,1	-2,6
2. Središnja država	S.1311	-11,3	-3,4	-3,2	-3,1	-2,7	-2,2
3. Vlasti država	S.1312	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Lokalna država	S.1313	0,3	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Fondovi soc. osiguranja	S.1314	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Opća država (S13)							
6. Ukupni prihodi	TR	126,1	38,2	38,4	37,9	37,7	37,2
7. Ukupni rashodi	TE	138,7	42,0	42,0	41,3	40,8	39,9
8. Neto pozajmljivanje / zaduživanje	EDP B.9	-12,6	-3,8	-3,6	-3,4	-3,1	-2,6
9. Rashodi za kamate	EDP D.41	8,9	2,7	3,0	3,1	3,0	3,0
10. Primarni saldo [1]		-3,7	-1,1	-0,5	-0,4	-0,1	0,4
11. Jednokratne i ostale privremene mjere [2]		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Odabrane stavke prihoda							
12. Ukupni porezi (12=12a+12b+12c)		73,7	22,3	22,4	22,0	21,6	21,3
12a. Porezi na proizvodnju i uvoz	D.2	55,3	16,8	17,0	16,8	16,6	16,4
12b. Tekući porezi na dohodak i bogatstvo	D.5	18,4	5,6	5,3	5,1	5,0	4,9
12c. Porezi na kapital	D.91	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
13. Socijalni doprinosi	D.61	38,8	11,7	11,5	11,3	11,0	10,9
14. Prihodi od imovine	D.4	1,5	0,5	0,4	0,2	0,2	0,2
15. Ostalo [3]		12,1	3,7	4,1	4,4	4,9	4,8
16=6. Ukupni prihodi	TR	126,1	38,2	38,4	37,9	37,7	37,2
p.m.: Porezno opterećenje (D.2+D.5+D.61+D.91-D.995) [4]		112,5	34,1	33,8	33,3	32,6	32,2
Odabrane stavke rashoda							
17. Naknade zaposlenima + intermedijarna potrošnja	D.1+P.2	50,5	15,3	14,6	13,9	13,5	13,2
17a. Naknade zaposlenima	D.1	35,2	10,7	9,9	9,5	9,2	9,0
17b. Intermedijarna potrošnja	P.2	15,2	4,6	4,7	4,4	4,2	4,1
18. Socijalna plaćanja (18=18a+18b)		58,1	17,6	16,8	16,2	15,5	14,8
od čega Naknade nezaposlenima [5]		1,5	0,4	0,4	0,4	0,3	0,0
18a. Socijalne naknade u naravi	D.6311, D.63121, D.63131	12,3	3,7	3,1	3,1	2,9	2,8
18b. Socijalne naknade osim u naravi	D.62	45,7	13,8	13,6	13,2	12,6	12,0
19=9. Kamate	EDP D.41	8,9	2,7	3,0	3,1	3,0	3,0
20. Subvencije	D.3	6,8	2,1	2,1	2,0	1,8	1,7
21. Bruto investicije u fiksni kapital	P.51	4,7	1,4	1,7	1,9	2,0	1,9
22. Kapitalni transferi	D.9	4,5	1,4	1,5	1,7	2,4	2,7
23. Ostalo [6]		5,3	1,6	2,3	2,6	2,5	2,5
24=7. Ukupni rashodi [7]	TE	138,7	42,0	42,0	41,3	40,8	39,9
p.m.: Državna potrošnja (nominalno)	P.3	53,9	16,3	15,0	14,4	13,9	13,4

[1]: Primarna bilanca izračunava se kao (EDP B.9, stavka 8) plus (EDP D.41, stavka 9).

[2]: Znak + označava jednokratne mjere za smanjenje deficita.

[3]: P.11+P.12+P.131+D.39+D.7+D.9 (osim D.91).

[4]: Uključujući one poreze koje prikuplja EU i uključujući prilagodbu za neprikupljene poreze i socijalne doprinose (D995), prema potrebi.

[5]: Uključuje novčane naknade (D.621 i D.624) te naknade u naravi (D.631) povezane uz naknade nezaposlenima.

[6]: D.29+D.4 (osim D.41)+ D.5+D.7+P.52+P.53+K.2+D.8.

[7]: Prilagođeno za neto tijekomove povezane s swap-ovima, tako da je TR-TE=EDP B.9.

Izvor: DZS, MFIN

Tablica 2b. Projekcije bez promjena politike

	2012. (razina, mlrd HRK)	2012. (% BDP-a)	2013. (% BDP-a)	2014. (% BDP-a)	2015. (% BDP-a)	2016. (% BDP-a)
1. Ukupni prihodi uz nepromijenjenu politiku	126,1	38,2	38,5	38,2	37,9	37,6
2. Ukupni rashodi uz nepromijenjenu politiku	138,7	42,0	42,5	41,8	41,0	40,2

* Projekcije se temelje na podacima objavljenim do sredine ožujka 2013. godine.

Izvor: DZS, MFIN

Tablica 2c. Iznosi koji trebaju biti izuzeti iz ciljane vrijednosti rashoda

	2012. (razina, mlrd HRK)	2012. (% BDP-a)	2013. (% BDP-a)	2014. (% BDP-a)	2015. (% BDP-a)	2016. (% BDP-a)
1. Rashodi za programe EU koji su u potpunosti pokriveni s prihodima iz fondova EU-a	0,8	0,3	0,5	0,8	1,0	1,5
2. Ciklički rashodi za naknade nezaposlenima ¹	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
3. Učinkak diskrecijskih mjera na strani prihoda ²	1,0	0,3	0,4	n.a.	n.a.	n.a.
4. Povećanje prihoda regulirano zakonima	1,7	0,5	0,7	0,2	n.a.	n.a.

Izvor: DZS, MFIN

Tablica 3. Rashodi opće države prema funkcijskoj klasifikaciji

	Stavka COFOG-a	2011. (% BDP-a)	2016. (% BDP-a)
1. Opće javne usluge	1	5,2	n.a.
2. Obrana	2	1,5	n.a.
3. Javni red i sigurnost	3	2,5	n.a.
4. Ekonomski poslovi	4	6,7	n.a.
5. Zaštita okoliša	5	0,3	n.a.
6. Usluge unapređenja stanovanja i zajednice	6	1,2	n.a.
7. Zdravstvo	7	6,2	n.a.
8. Rekreativna, kultura i religija	8	1,1	n.a.
9. Obrazovanje	9	4,2	n.a.
10. Socijalna zaštita	10	15,0	n.a.
11. Ukupni rashodi (=stavka 7=23 u Tablici 2)	TE	44,5	39,9

Izvor: DZS, MFIN

Tablica 4. Dug opće države

	ESA kod	2012. (% BDP-a)	2013. (% BDP-a)	2014. (% BDP-a)	2015. (% BDP-a)	2016. (% BDP-a)
1. Razina ukupnog duga [1]		53,7	56,2	57,5	57,5	57,0
2. Promjena ukupnog duga		6,5	2,5	1,3	0,0	-0,5
Doprinosi promjeni ukupnog duga						
3. Primarna bilanca [2]		1,1	0,5	0,4	0,1	-0,4
4. Rashodi za kamate [3]	EDP D.41	2,7	3,0	3,1	3,0	3,0
5. Usklađivanje stanja i tijeka		2,6	-1,0	-2,2	-3,2	-3,1
od čega:						
- Razlike obračunskog i novčanog principa [4]						
- Neto akumulacija financijske imovine [5]		-0,2	-0,3	-0,2	0,2	0,1
od čega:						
- Privatizacijski prihodi		0,0	0,9	0,6	0,6	0,5
- Efekti promjene vrijednosti i ostali [6]		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
p.m.: Implicitna kamatna stopa na dug [7]		5,7	5,8	5,7	5,5	5,6
Ostale relevantne varijable						
6. Likvidna financijska imovina [8]		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7. Neto financijski dug (7=1-6)		53,7	56,2	57,5	57,5	57,0
8. Amortizacija duga (postojeće obveznice) od kraja prethodne godine						
9. Postotak duga denominiran u stranoj valuti						
10. Prosječno dospijevanje						

[1]: Kao što je definirano u Regulativi 479/2009 (ne prema ESA konceptu).

[2]: Cf. stavka 10 u Tablici 2.

[3]: Cf. stavka 9 u Tablici 2.

[4]: Razlike koje se odnose na rashode za kamate, ostale rashode i prihode mogu biti pobliže objašnjeni prema potrebi ili u slučaju da je omjer duga u BDP-u iznad referentne vrijednosti.

[5]: Likvidna imovina, vladini vrijednosni papiri, imovina u trećim državama, javna poduzeća i razlika između imovine koja kotira i one koja ne kotira mogu biti pobliže objašnjeni prema potrebi ili u slučaju da je omjer duga u BDP-u iznad referentne vrijednosti.

[6]: Promjene izazvane kretanjima deviznog tečaja i operacijama na sekundarnom tržištu mogu biti pobliže objašnjeni prema potrebi ili u slučaju da je omjer duga u BDP-u iznad referentne vrijednosti.

[7]: Procijenjeno prema rashodima za kamate podijeljeno sa stanjem duga prethodne godine.

[8]: AF1, AF2, AF3 (konsolidirano prema tržišnoj vrijednosti), AF5 (ako kotira na burzi; uključujući udjele u uzajamnim fondovima).

Izvor: DZS, MFIN

Tablica 5: Ciklička kretanja

	ESA	2012. (% BDP-a)	2013. (% BDP-a)	2014. (% BDP-a)	2015. (% BDP-a)	2016. (% BDP-a)
1. Realni rast BDP-a (%)						
		-2,0	0,7	2,4	3,5	3,5
2. Neto pozajmljivanje opće države						
	EDP B.9	-3,8	-3,6	-3,4	-3,1	-2,6
3. Rashodi za kamate						
	EDP D.41	2,7	3,0	3,1	3,0	3,0
4. Jednokratne i druge privremene mjere [1]						
		0,3	0,4	0,0	0,0	0,0
5. Potencijalni rast BDP-a (%)						
		-0,6	-0,4	0,1	0,6	0,8
doprinosi:						
- rad						
		-0,6	-0,6	-0,5	-0,2	-0,1
- kapital						
		0,3	0,4	0,6	0,7	0,8
- ukupna proizvodnost faktora						
		-0,3	-0,1	0,0	0,1	0,2
6. Jaz domaćeg proizvoda						
		-4,1	-3,1	-0,9	1,9	4,6
7. Ciklička komponenta proračuna						
		-1,7	-1,3	-0,4	0,8	1,9
8. Ciklički prilagođen saldo (2 - 7)						
		-2,1	-2,3	-3,1	-3,9	-4,5
9. Ciklički prilagođen primarni saldo (8 + 3)						
		0,6	0,7	0,0	-0,9	-1,5
10. Strukturni saldo (8 - 4)						
		-2,4	-2,7	-3,1	-3,9	-4,5

[1]: Pozitivan predznak označava jednokratnu mjeru koja smanjuje deficit.

Izvor: DZS, MFIN

Tablica 6. Odstupanje od prethodnog programa*

	ESA kod	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Realni rast BDP-a (%)						
Prehodni program		0,8	1,5	2,5	n.a.	n.a.
Tekući program		-2,0	0,7	2,4	3,5	3,5
Razlika		-2,8	-0,8	-0,1	n.a.	n.a.
Neto pozajmljivanje/zaduživanje opće države (% BDP-a)						
	EDP B.9					
Prehodni program		-3,8	-3,3	-2,6	n.a.	n.a.
Tekući program		-3,8	-3,6	-3,4	-3,1	-2,6
Razlika		0,0	-0,3	-0,8	n.a.	n.a.
Bruto javni dug (% BDP-a)						
Prehodni program		47,2	48,9	49,4	n.a.	n.a.
Tekući program		53,7	56,2	57,5	57,5	57,0
Razlika		6,5	7,3	8,1	n.a.	n.a.

*Prehodni program je Prepristupni ekonomski program 2012. - 2014.

Izvor: DZS, MFIN

Tablica 7a. Potencijalne obveze

	2012. (% BDP-a)	2013. (% BDP-a)
Državna jamstva	11,7	n.a.
Od čega: povezano s financijskim sektorom	n.a.	n.a.

Izvor: DZS, MFIN

Tablica 8. Osnovne pretpostavke

	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Kratkoročne kamatne stope (prosjeak)	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Dugoročne kamatne stope (prosjeak)	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Devizni tečaj USD/EUR (prosjeak)	1,28	1,35	1,35	1,35	1,35
Nominalni efektivni devizni tečaj (za zemlje izvan eurozone ili ERM II)	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Rast svjetskog BDP-a, isključujući EU	3,9	4,0	4,5	n.a.	n.a.
Rast BDP-a EU	-0,3	0,1	1,6	n.a.	n.a.
Rast relevantnih inozemnih tržišta	-0,4	2,3	5,2	5,9	6,3
Obujam svjetskog uvoza	2,5	3,3	5,5	6,1	6,3
Cijene nafte (Brent, USD po barelu)	111,8	113,7	106,4	106,4	106,4

Izvor: EK, MMF, MFIN

Tablica 9. Provedba reformskih mjera iz PEP-a 2012.-2014.

Glavne mjere predviđene u PEP-u 2012.-2014.	Prihvaćeno (DA/NE)	Datum ⁵¹	Komentar
Tržište roba i kapitala			
1. Energetika - Usklađivanje s trećim paketom energetske zakonodavstva EU (izrada Drugog Nacionalnog akcijskog plana energetske učinkovitosti RH za razdoblje do kraja 2013. - NApEnU)	DA	14.02.2013.	2. NApEnU usvojen na sjednici Vlade RH 14. veljače 2013. godine.
2. Energetika - Prilagodba unutarnjeg tržišta uvjetima u Europi	DA	2012.	Poticanje investicija u sektoru energetike kroz izradu Programa energetske obnove zgrada javnog sektora; povećanje broja energetski učinkovitih zgrada
3. Usklađivanje zakonodavstva sa pravnom stečevinom EU	DA		Izrada podzakonskih akata. Osnivanje neovisnog tijela za istraživanje nesreća u prometu.
4. Liberalizacija željezničkog transportnog tržišta	DA		Izrada izvješća o mreži. Dodjela trase operaterima. Funkcioniranje Agencije za regulaciju tržišta željezničkih usluga. Funkcioniranje Agencije za sigurnost željezničkog prometa.
5. Restrukturiranje i modernizacija željezničkih kompanija	DA		Priprema i definiranje indikatora restrukturiranja. Izrada Plana restrukturiranja za društva HŽ Grupe.
6. Provedba Nacionalnog programa željezničke infrastrukture	DA		Izrada godišnjih planova održavanja i modernizacije.
Tržište rada			
1. Razvoj zadrugarstva		2012.	Program stručnog osposobljavanja i zapošljavanja hrvatskih branitelja i djece smrtno stradalih, zatočenih ili nestalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata dio je Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja 2011.-2012., kao i Zajedničkog memoranduma o prioritetima politike zapošljavanja Republike Hrvatske (<i>Joint Assessment of the Employment Policy Priorities of the Republic of Croatia - JAP</i>). Sadržava poticajne mjere usmjerene na braniteljske zadruge, kojima se potiče socijalno poduzetništvo, odnosno osnivanje i razvoj zadruga hrvatskih branitelja kao posebnog oblika malog poduzetništva, koje omogućava organizirano i stručno vođeno obavljanje djelatnosti te zajednički nastup na tržištu, pri čemu se posebno vodi računa o zadružnim vrijednostima: samopomoći, odgovornosti, demokratičnosti, ravnopravnosti, pravičnosti i solidarnosti, otvorenosti i skrbi za druge.

⁵¹ Datum kada je mjera prihvaćena ili će biti prihvaćena

Glavne mjere predviđene u PEP-u 2012.-2014.	Prihvaćeno (DA/NE)	Datum ⁵¹	Komentar
2. Nastavak provedbe Nacionalnog plana poticanja zapošljavanja 2011.-2012.		2012.	Mjerama iz Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja u 2011. godini obuhvaćen je 2.351 hrvatski branitelj, uz isplaćena sredstva u iznosu od 24.437.456,25 kuna, a najveći dio odnosi se na zapošljavanje u javnim radovima (1.208 osoba) te obrazovanje nezaposlenih hrvatskih branitelja (814 osoba), a slijede potpore za zapošljavanje i samozapošljavanje (267 osoba), potpore za usavršavanje (52 osobe) i potpore za očuvanje radnih mjesta (10 osoba). Program stručnog osposobljavanja i zapošljavanja hrvatskih branitelja i djece smrtno stradalih, zatočenih ili nestalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata dio je Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja 2011.-2012. Ministarstvo branitelja je 2011. i 2012. godine provodilo mjere iz Programa, a provedene su: Mjera stručnog osposobljavanja (2011. - 29, 2012. - 36), Mjera samozapošljavanja (2011. - 128, 2012. - 79), Mjera potpore za proširenje postojeće djelatnosti (2011. - 36, 2012. - 40), Mjera potpore radu zadruga hrvatskih branitelja (u 2011. godini Mjera poticanja osnivanja zadruga - 71, 2012. - 23), Mjera potpore projektima zadruga hrvatskih branitelja (2011. - 25, 2012. - 22), Mjera kreditiranja malog i srednjeg poduzetništva (novi zahtjevi za ovu mjeru ne zaprimaju se od 2007. godine, već Ministarstvo nastavlja otplaćivati obveze preuzete u prethodnom razdoblju), Mjera potpore zapošljavanju djece smrtno stradalih, zatočenih ili nestalih hrvatskih branitelja bez radnog iskustva (nova mjera od 2012. - 2).
3. Analiza i neovisna evaluacija godišnjih planova poticanja zapošljavanja	DA	2011.	Mjera se provodi kontinuirano.
4. Nastavak provedbe Nacionalnog plana poticanja zapošljavanja 2011.-2012.	DA	15. 11. 2012.	
5. Podizanje kvalitete usluga socijalne skrbi	DA	2014.	
6. Deinstitutionalizacija sustava socijalne skrbi	DA	2016.	
7. Sustavna zaštita majčinstva i unaprjeđenje obiteljskih potpora	DA	2014.	
8. Sustavna zaštita prava i interesa djece i osjetljivih skupina te usklađivanje s međunarodnim standardima	DA	2012.	U pripremi je izrada Nacionalne strategije za zaštitu i promicanje prava djece u RH od 2013. do 2020. Dovršetak se očekuje tijekom 2013.
9. Priprema i provedba pretpripravnih i pristupnih aktivnosti na području socijalnog uključivanja	DA	Kontinuirano	

Glavne mjere predviđene u PEP-u 2012.-2014.	Prihvaćeno (DA/NE)	Datum ⁵¹	Komentar
Administrativna reforma			
1. Upućivanje na VRH prijedloga uvođenja analize učinka propisa na tržišno natjecanje	DA	II. tromjesečje 2012.	Na prijedlog Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja Ured za zakonodavstvo Vlade RH, pri ocjeni učinka propisa (<i>Regulatory Impact Assessment - RIA</i>) koja se izrađuje pri donošenju novih propisa, uključio je i test učinka na tržišno natjecanje (<i>competiton assessment</i>) kako bi se identificirale odredbe propisa koje bi mogle utjecati na ograničavanje tržišnog natjecanja. Iako nije uključen u obvezni odnosno sastavni dio Uredbe o provedbi postupka procjene učinaka propisa, ovaj test odnosno mišljenje Agencije uključen je u popratni dokument – Smjernice za državne službenike.
2. Uspostava kontakt točke za savjetovanje o pravilima o državnim potporama u kontekstu projekata strukturnih fondova	NE	IV. tromjesečje 2013.	Zbog kašnjenja u pripremljenoj fazi projekta, provedba ove mjere odgođena je do zakonskog definiranja nadležnosti nad pitanjima državnih potpora nakon pristupanja EU.
3. Selekcija i edukacija polaznika Državne škole za pravosudne dužnosnike	DA	2011.	Mjera se provodi kontinuirano od 2011.
4. Provedba aktivnosti za uspostavu učinkovitog dvostupanjskog upravnog sudovanja	DA	2013.	Mjera se provodi kontinuirano u 2013.
5. Provedba aktivnosti za uspostavu učinkovitijeg sustava ovrhe	DA	2012.	Kontinuirano
6. Provedba aktivnosti za punu uspostavu probacijskog sustava	DA	2011.	Mjera se provodi kontinuirano od 2011.
7. Daljnja racionalizacija općinskih i prekršajnih sudova te državnih odvjetništava	DA	2019.	
8. Racionalizacija mreže županijskih i trgovačkih sudova	DA	2019.	
9. Uvođenje ICMSa i CTSA na sudove i državna odvjetništva	DA	2012.	Mjera se provodi kontinuirano od 2012.
10. Daljnje jačanje besplatne pravne pomoći	DA	Kontinuirano	
11. Izgradnja Trga pravde u Zagrebu i Splitu	DA (Trg pravde u Zagrebu); NE (Trg pravde u Splitu)	2012.	Od navedene investicije izgradnje Trga pravde u Splitu odustalo se zbog ograničenja pri planiranju proračuna za iduće trogodišnje razdoblje te zbog novih strateških smjernica Ministarstva pravosuđa.
12. Jačanje administrativnih i smještajnih kapaciteta zatvorskih sustava	DA	2009.	Mjera se provodi kontinuirano od 2009.
13. Dogradnja i adaptacija Općinskog suda u Karlovcu	NE	2012.	Od navedene investicije odustalo se zbog ograničenja pri planiranju proračuna za iduće trogodišnje razdoblje te zbog novih strateških smjernica Ministarstva pravosuđa.
14. Dogradnja i adaptacija zgrade DORH/USOK Zagreb	DA	srpanj 2010.	
15. Adaptacija zgrade Općinskog državnog odvjetništva u Puli	DA	rujan 2010.	
16. Rekonstrukcija i adaptacija zgrade Općinskog suda u Daruvaru	DA	rujan 2011.	
17. Dogradnja i adaptacija zgrade Općinskog suda u Virovitici	NE	rujan 2012.	Zbog proračunskih ograničenja.

Glavne mjere predviđene u PEP-u 2012.-2014.	Prihvaćeno (DA/NE)	Datum ⁵¹	Komentar
18. Dogradnja i adaptacija zgrade Općinskog suda u Slatini	NE	rujan 2012.	Zbog proračunskih ograničenja.
19. Rekonstrukcija i dogradnja Županijskog suda u Osijeku i Sisku te općinskih sudova u Ivanić Gradu, Benkovcu i Valpovu	DA	2011.	
20. Nabava računalne opreme za pravosudna tijela	DA	2011.	Mjera se provodi kontinuirano od 2011.
21. Provedba Akcijskog plana uz Strategiju suzbijanja korupcije	DA	15.11.2012.	Mjera se provodi kontinuirano od 15.11.2012.
22. Unaprjeđenje i provođenje Strategije reforme državne uprave	NE		Strategija reforme državne uprave za razdoblje 2008. - 2011. istekla je 2011. godine.
23. Izrada nove Strategije reforme državne uprave	DA	Kontinuirano	U tijeku je izrada nove Strategije modernizacije javne uprave za razdoblje 2013. - 2018.
24. Prilagodba sustava javnih agencija u skladu sa standardima EU	DA	Kontinuirano	U okviru provedbe mjere iz Strateškog plana Ministarstva uprave za razdoblje 2012.-2014., u tijeku je unaprjeđenje sustava agencija, zavoda, fondova, centara i drugih pravnih osoba s javnim ovlastima, u cilju racionalizacije, povećanja ekonomičnosti, transparentnosti i odgovornosti u radu te bolje povezanosti u radu pravnih osoba i nadležnih ministarstava.
25. Provedba teritorijalnog preustroja i decentralizacije jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	DA	Kontinuirano	Program Vlade Republike Hrvatske za mandat 2011.-2015. kao jednu od pretpostavki za decentralizaciju države i javnih poslova navodi novi regionalni i lokalni ustroj, koji će udovoljiti zahtjevu ekonomske efikasnosti, lokalne demokracije i identiteta.
26. Utvrđivanje metodologije izvješćivanja radi praćenja provedbe Zakona o općem upravnom postupku te daljnje unaprjeđivanje upravnih kapaciteta Ministarstva uprave u vezi s njegovom provedbom	DA	Kontinuirano	U okviru provedbe IPA 2008 projekta: "Potpora provedbi Zakona o općem upravnom postupku" u tijeku je izrada Metodologije za praćenje provedbe Zakona o općem upravnom postupku, kao i provođenje izobrazbe službenika koji provode upravni postupak.
27. Usklađenje postupovnih zakona i podzakonskih akata sa Zakonom o općem upravnom postupku te provođenje edukacije službenika za njegovu primjenu	DA	Kontinuirano	Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 05. srpnja 2012. godine donijela Zaključak kojim se središnja tijela državne uprave koja nisu dovršila postupak usklađivanja posebnih zakona sa Zakonom o općem upravnom postupku obvezuju na žurnu izradu prijedloga izmjena i dopuna zakona iz upravnih područja u okviru utvrđenog djelokruga. Postupak usklađivanja posebnih zakona je u tijeku, kao i provođenje izobrazbe službenika koji provode upravni postupak (vidjeti mjeru 5.).
28. Provedba Akcijskog plana za provedbu Strategije razvoja ljudskih potencijala u državnoj službi za razdoblje 2010. - 2013. te izrada nove Strategije razvoja ljudskih potencijala u državnoj službi za razdoblje 2014. - 2016.	DA	Kontinuirano	Predviđen je nastavak provedbe aktivnosti Akcijskog plana za provedbu Strategije razvoja ljudskih potencijala u državnoj službi za razdoblje 2010.-2013. nastavno na Izmjene Akcijskog plana za provedbu Strategije razvoja ljudskih potencijala u državnoj službi za razdoblje 2010.-2013. godine, za 2012. i 2013. godinu koje je Vlada Republike Hrvatske usvojila zaključkom 26. srpnja 2012. godine. Tijekom 2013. godine u planu je izrada nove Strategije sa pripadajućim Akcijskim planom za naredni period od 2014. godine nadalje.
29. Nastavak izobrazbe u Centru za stručno osposobljavanje i usavršavanje službenika te u Državnoj školi za javnu upravu	DA	Kontinuirano	Prestankom djelovanja Centra za stručno osposobljavanje i usavršavanje službenika, izobrazbu javnih službenika preuzela je Državna škola za javnu upravu.

Glavne mjere predviđene u PEP-u 2012.-2014.	Prihvaćeno (DA/NE)	Datum ⁵¹	Komentar
30. Priprema upravljačkog tijela Operativnog programa: Razvoj upravnih kapaciteta za korištenje sredstava iz strukturnih fondova EU	NE		Operativni program: Razvoj upravnih kapaciteta neće se provoditi u razdoblju 2013. - 2014., a projekti koji su njime bili predviđeni sufinancirat će se iz prijelaznog instrumenta (<i>Transition Facility</i>).
31. Objedinjavanje podataka o zaposlenima u javnom sektoru (uključujući zaposlene u državnoj upravi) u Registru zaposlenih u javnom sektoru	DA	Kontinuirano	Dana 31. ožujka 2011. stupio je na snagu Zakon o Registru zaposlenih u javnom sektoru, koji je temelj za prikupljanje i dalju obradu osobnih podataka zaposlenih u javnom sektoru. Tijekom 2012. godine nastavljen je upis podataka u Registar zaposlenih u javnom sektoru.
32. Provedba Odluke Vlade RH o utvrđivanju ciljeva razvoja elektroničke uprave za razdoblje 2011. - 2015.	DA	Kontinuirano	Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 02. veljače 2012. godine donijela Odluku o osnivanju Povjerenstva za koordinaciju informatizacije javnog sektora čija zadaća je usmjeravanje razvoja i koordinacije svih poslova i projekata primjene informacijske i komunikacijske tehnologije u javnom sektoru, s ciljem racionalizacije sustava uz istovremeno povećanje kvalitete javnih usluga.
33. Nastavak izobrazbe u Centru za stručno osposobljavanje i usavršavanje službenika te u Državnoj školi za javnu upravu	DA	2012./2013.	Kontinuirano
34. Objedinjena bolnička nabava za bolnice u vlasništvu RH kroz okvirne sporazume	DA	2012.	
35.. Masterplan bolničkog zdravstvenog sustava	DA	2012.	
Dodatna područja reformi			
1. Informatizacija zdravstva	DA	1.8.2012.	
2. Kontrola rashoda za bolovanje	DA	1.11.2012.	
3. Novi modeli ugovaranja zdravstvene zaštite	DA	1.1.2013.	
4. Poduzetništvo u kulturi i kulturnim industrijama	DA	2012.	
5. Izrada i donošenje Plana upravljanja vodnim područjima (PUVP) za prvi planski ciklus (2012.-2015.)	NE	2012.	Nacrtni Plan upravljanja vodnim područjima je izrađen i trenutno se provodi strateška procjena utjecaja na okoliš. Pokrenut je postupak prekograničnih konzultacija sukladno odredbama Espoo konvencije. Donošenje PUVP-a očekuje se do kraja II. kvartala 2013.
6. Praćenje provedbe PUVP-a (2012.-2015.) i priprema izrade PUVP-a za drugi planski ciklus (2016.-2021.)	NE	2013.	Nakon donošenja PUVP-a izradit će se program praćenja stanja okoliša u odnosu na provedbu Plana. Do kraja prvog kvartala 2013. objavit će se program izrade Plana za drugi ciklus.
7. Razvoj i uspostava Informacijskog sustava voda koji se odnosi na izvješćivanje o kakvoći, količini i korištenju voda te otpadnim vodama sukladno WISE (<i>Water Information System for Europe</i>) zahtjevima i povezivanje u Informacijski sustav zaštite okoliša (ISZO)	DA	Kontinuirano	Agencija za zaštitu okoliša (AZO) će u razdoblju 2012.–2014. nastaviti započete aktivnosti na uspostavi, vođenju i održavanju nacionalnog Informacijskog sustava zaštite okoliša (ISZO) u koji je uključen i razvoj Informacijskog sustava voda za koji su nadležne Hrvatske vode te će se na taj način osigurati razvoj jedinstvenog informacijskog sustava prema standardima informacijskog sustava Europske agencije za okoliš – <i>Shared Environmental Information System (SEIS)</i> .

Glavne mjere predviđene u PEP-u 2012.-2014.	Prihvaćeno (DA/NE)	Datum ⁵¹	Komentar
8. Osposobljavanje za uspostavu izvješćivanja o okviru G2G projekta "Izvjeshćivanje prema Okvirnoj direktivi i Direktivi o komunalnim otpadnim vodama"	DA	2012.	Projekt je završen 9.11.2012. godine s preporukama institucijama zaduženim za informiranje po obvezama iz Ugovora o pristupanju. Donošenjem izmjena i dopuna Zakona o vodama i novoga Zakona o zaštiti okoliša konačna struktura nadležnih institucija i njihovih obveza će u konačnici biti definirana.
9. Restrukturiranje vodnokomunalnog sektora kroz promjenu ustroja i jačanje administrativnih kapaciteta na nacionalnom, područnom /regionalnom te lokalnom nivou	NE	2012.	Izrađena je Studija institucionalnog ustroja vodno-komunalnog sektora RH, a dobiveni rezultati poslužit će kao podloga za institucionalnu reformu sektora, odnosno izradu uredbe kojom se uspostavljaju uslužna područja i određuju njihove granice, a koju Vlada Republike Hrvatske donosi sukladno članku 199. Zakona o vodama (NN 153/09, 130/11). Rok za donošenje Uredbe o uspostavi uslužnih područja je IV. kvartal 2013.
10. Unaprjeđenje sustava zaštite voda osobito na pripremi i provedbi infrastrukturnih projekata za odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda; ulaganje u rekonstrukciju postojećih i gradnja novih građevina javne odvodnje	DA	Kontinuirano	Projekti odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda provode se sukladno Planu upravljanja vodama Hrvatskih voda i Planu provedbe vodnokomunalnih direktiva. Uz nacionalna sredstva, za pripremu i provedbu projekata koriste se pretpristupni fondovi, sredstva EIB-a, CEB-a i Svjetske banke. U tijeku su aktivnosti na intenzivnoj pripremi projekata odvodnje čija provedba se planira sufinancirati sredstvima iz fondova EU.
11. Smanjenje gubitaka u postojećim sustavima javne vodoopskrbe i povećanje stupnja priključenosti na sustave javne vodoopskrbe/regionalni vodoopskrbni sustavi) uz uključivanje malih vodoopskrbnih sustava, koji nisu u sustavu kontrole, na sustave javne vodoopskrbe u svrhu osiguranja zdravstvene ispravnosti vode za piće, ulaganje u rekonstrukciju postojećih i gradnja novih građevina javne vodoopskrbe	DA	Kontinuirano	Projekti vodoopskrbe provode se sukladno Planu upravljanja vodama Hrvatskih voda i Planu provedbe vodnokomunalnih direktiva. Uz nacionalna sredstva, za pripremu i provedbu projekata koriste se pretpristupni fondovi, sredstva EIB-a, CEB-a i Svjetske banke. U tijeku su aktivnosti na intenzivnoj pripremi projekata odvodnje čija provedba se planira sufinancirati sredstvima iz fondova EU.
12. Veće investiranje u gradnju regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za osnovnu melioracijsku odvodnju.	DA	Kontinuirano	Projekti zaštite od štetnog djelovanja voda provode se sukladno Planu upravljanja vodama Hrvatskih voda. Isto tako se provode aktivnosti za korištenje zajma CEB-a (100 milijuna eura) uz 100 milijuna eura nacionalnih sredstava za projekte gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za osnovnu melioracijsku odvodnju. Trenutno se provode aktivnosti na pripremanju za slijedeće programsko razdoblje te će se aktivnosti na zaštiti od štetnog djelovanja voda predložiti kao jedna od mjera za sufinanciranje sredstvima iz fondova EU. U tijeku su aktivnosti vezane uz izradu karata opasnosti i karte rizika od poplava propisane čl. 111. Zakona o vodama (NN 153/09, 130/11).
13. Povećanje poljoprivrednih površina obuhvaćenih sustavima za navodnjavanje sanacijom i rekonstrukcijom postojećih i izgradnjom novih sustava za navodnjavanje	DA	Kontinuirano	U tijeku aktivnosti na pripremi izrade novelacije Nacionalnog projekta navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama u Republici Hrvatskoj (NAPNAV-a). Investicije vezano za navodnjavanje provode se sukladno Planu upravljanja vodama Hrvatskih voda, a sredstva za projekte navodnjavanja su osigurana i u državnom proračunu. S obzirom na pripremne aktivnosti za iduće programsko razdoblje u planu je predložiti navodnjavanje kao mjeru koja će se sufinancirati sredstvima iz fondova EU.

Glavne mjere predviđene u PEP-u 2012.-2014.	Prihvaćeno (DA/NE)	Datum ⁵¹	Komentar
14. Program razvoja novih proizvoda održivog turizma	DA	Kontinuirano	
15. Programi subvencioniranja kreditnih programa u turizmu	DA	Kontinuirano	
16. Program poticanja razvoja turizma na turistički nerazvijenim područjima	DA	Kontinuirano	
17. Program unapređenja ponude turističkog sektora	DA	Kontinuirano	
18. Razvoj društva temeljenog na znanju - Razvijati stručne i sveučilišne programe sukladno zahtjevima gospodarstva i tržišta rada	DA	2012.	CIP Intelligent Energy Europe CROSKILLS projekt za osposobljavanje radnika u energetske učinkovitosti (2012-2013)
19. Restrukturiranje i privatizacija hrvatskih brodogradilišta	DA	Kontinuirano	
20. Razvoj društva temeljenog na znanju-povezivanje znanosti i istraživanja radi razvoja gospodarstva	DA	svibanj 2012.	Jačanje povezivanja znanosti i istraživanja radi razvoja gospodarstva. Mjera se provodi kontinuirano.
21. Konkurentnost i inovacije	DA	2012.	Provedeno u okviru IMPULS 2012.
22. Poboljšanje financiranja	DA	2012.	Provedeno kroz nove jamstvene programe HAMAG INVEST-a 2012.
23. Razvoj poduzetničke potporne infrastrukture	DA	2012.	Provedeno u okviru IMPULS 2012.
24. Cjeloživotno obrazovanje za poduzetništva	DA	2012.	Provedeno u okviru IMPULS 2012.
25. Jačanje stručnosti i kapaciteta za EU	DA	2012.	Provedeno formiranjem Uprave za programe EU, programe bilateralne pomoći i projekte drugih međunarodnih institucija u okviru Ministarstva poduzetništva i obrta.
26. Program mjera za prikupljanje podataka i uspostavu registra oštećenosti šuma	DA	Kontinuirano	
27. Ustrojavanje i vođenje jedinstvenog informacijskog sustava i registra o šumskim požarima	DA	Kontinuirano	
28. Daljnji razvoj informacijskog sustava za gospodarenje otpadom (ISGO)	DA	2012.	Kontinuirano
29. Unaprjeđenje izvješćivanja o otpadu - projekt "Improving waste reporting in Croatia"	DA	2012.	Implementacija projekta još nije započela
30. Unaprjeđenje izvješćivanja o biorazgradivom otpadu - projekt u prijavi "Environmentally sustainable and economical sound approach to municipal solid waste disposal practices in SEE countries"	NE	2012.	Projekt nije prihvaćen od strane Monitoring Committee (MC) of the South East Europe (SEE)
31. Unaprjeđenje sustava nacionalnog i međunarodnog izvješćivanja tematskog područja gospodarenje otpadom	DA	2012.	Kontinuirano
32. Razvoj i nadogradnja Informacijskog sustava kakvoće zraka (ISKZ) kao dijela ISZO	DA	Kontinuirano	
33. Vođenje Registra emisija stakleničkih plinova	DA	17.1.2013.	

Glavne mjere predviđene u PEP-u 2012.-2014.	Prihvaćeno (DA/NE)	Datum ⁵¹	Komentar
34. Vođenje sustava za EU ETS trgovanje (ugovaranje i otvaranje korisničkih računa, uspostava sustav naplate, izrada uputa i sl.)	DA	17.1.2013.	
35. Priključenje na EU ETS sustav i trgovanje emisijskim jedinicama u okviru EU ETS sustava nakon priključenja RH EU	DA	1.1.2013.	EU ETS je obvezan HR od 1.1.2013. prije pristupanja u EU
36. Uključivanje zrakoplovne djelatnosti u sustav Izvješćivanja o emisijama stakleničkih plinova i tonskih kilometara (izrada plana praćenja, praćenje emisija, izrada izvještaja o emisijama)	DA	2012.	Planovi praćenja za tonske kilometre su dostavljeni u 2012. prva Izvješća o tonskim kilometrima biti će dostavljena 2013. Planovi praćenja za emisije biti će odobravani u 2013.
37. Puna primjena trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova za operatore zrakoplova	DA	2014.	Dostava planova praćenja emisija stakleničkih plinova u 2013.
38. Godišnji izvještaj o kvaliteti zraka u ustanovljenim zonama i aglomeracijama na teritoriju države	DA	2012.	
39. Izvješće o provedbi Plana zaštite i poboljšanja kakvoće zraka za razdoblje 2008. - 2011.	DA	2012.	
40. Izrada Inventara stakleničkih plinova	DA	30.7.2013.	Dostava NIR 2014 u EK 30.7.2013. nakon ulaska HR u EU. Dostava NIR 2013 u UNFCCC 15.4.2013.
41. Međunarodno izvješćivanje prema preuzetim obvezama i izvješćivanje prema RH u skladu s nacionalnim propisima i međunarodnim obvezama.	DA	2011.	Kontinuirano
42. Vođenje Informacijskog sustava zaštite okoliša (ISZO) prema Programu vođenja informacijskog sustava zaštite okoliša RH za razdoblje 2009. - 2012.	DA	2009.	
43. Implementacija, nadzor i certifikacija sustava informacijske sigurnosti prema standardu ISO 27001 : 2005 (Agencija)	DA	2011.	
44. Vođenje i održavanje baze podataka o projektima iz područja zaštite okoliša	DA	2011.	Kontinuirano
45. Uspostava referentnih centara Agencije za pojedina tematska područja	DA	2013.	Odlukom Vlade RH (NN 34/2012), Određen je RC za more Agencije za zaštitu okoliša - Uspostava referentnog centara Agencije za vode - odobreno Planom rada AZO 2013./ u pripremi natječajna dokumentacija - Uspostava referentnog centara Agencije za prirodu - odobreno Planom rada AZO 2013./ u pripremi natječajna dokumentacija
46. Revizija nacionalne liste pokazatelja (NLP) i njena objava u NN po očitovanju MZOPUG	DA	2011.	
47. Izrada Izvješća o stanju okoliša u RH za 2009. - 2012.	DA	2011.	
48. Nastavak razvoja i nadogradnje Registra onečišćenja okoliša (ROO) te Registra postrojenja u kojima je utvrđena prisutnost opasnih tvari (RPOT) unutar Informacijskog sustava postrojenja i emisija (ISPE) kao dijela ISZO	DA	2011.	Provedbena mjera o okviru cilja politike: Uspostava sustava kontrole industrijskog onečišćenja
49. Izvješćivanje prema podacima iz baza ROO i RPOT	DA	2011.	Provedbena mjera u okviru cilja politike: Uspostava sustava kontrole industrijskog onečišćenja

Glavne mjere predviđene u PEP-u 2012.-2014.	Prihvaćeno (DA/NE)	Datum ⁵¹	Komentar
50. Uspostava i održavanje nacionalne Baze podataka za unos, obradu, valorizaciju podataka o kakvoći mora za kupanje, izvješćivanje i informiranje javnosti	DA	2010.	MZOIP (Uprava za zaštitu mora) uspostavilo je nacionalnu Bazu te je 2011. održavanje i nadogradnju uspostavljene Baze u nadležnost prepustilo Agenciji za zaštitu okoliša
51. Uspostava i daljnji razvoj Informacijskog sustava More; Baza podataka i pokazatelja stanja morskog okoliša, marikulture i ribarstva; izvješća o stanju mora;	DA	2010.	Kontinuirano
52. Izvješćivanje EEA o zaštićenim područjima (CDDA)	DA	Kontinuirano	
53. Sudjelovanje u projektu "Kemijska sigurnost – jačanje pravnog i institucionalnog okvira za zaštitu od opasnih kemikalija"	DA	2012.	Provedbena mjera u okviru cilja politike: Učinkovito i usklađeno provođenje nacionalne politike na području kemijske sigurnosti
54. Vođenje Registra emisija stakleničkih plinova	DA	Kontinuirano	
55. Vođenje sustava za EU ETS trgovanje (ugovaranje i otvaranje korisničkih računa, uspostava sustav naplate, izrada uputa i sl.)	DA	2013.	
56. Priključenje na EU ETS sustav i trgovanje emisijskim jedinicama u okviru EU ETS sustava nakon priključenja RH EU	DA	2013.	
57. Uključivanje zrakoplovne djelatnosti u sustav Izvješćivanja o emisijama stakleničkih plinova i tonskih kilometara (izrada plana praćenja, praćenje emisija, izrada izvještaja o emisijama)	DA	2012.-2013.	
58. Uspostava institucionalnog okvira za provedbu dražbi u sustav trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova	DA	2013.	
59. Puna primjena trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova za operatore zrakoplova	DA	2014.	Mjera će biti primjenjiva od 1.1. 2014.
60. Izrada nacrtu Plana zaštite zraka, ozonskog sloja i ublažavanja klimatskih promjena za razdoblje 2012. - 2017. u Republici Hrvatskoj	DA	2013.	
61. Izrada Inventara stakleničkih plinova	DA	2012. / kontinuirano	
62. Međunarodno izvješćivanje prema preuzetim obvezama i izvješćivanje prema RH u skladu s nacionalnim propisima i međunarodnim obvezama	DA	Kontinuirano	
63. Daljnji razvoj informacijskog sustava za gospodarenje otpadom (ISGO)	DA	2012.	Kontinuirano
64. Unaprjeđenje izvješćivanja o otpadu - projekt "Improving waste reporting in Croatia"	DA	2012.	Implementacija projekta još nije započela.

Glavne mjere predviđene u PEP-u 2012.-2014.	Prihvaćeno (DA/NE)	Datum ⁵¹	Komentar
65. Unaprjeđenje izvješćivanja o biorazgradivom otpadu - projekt u prijavi "Environmentally sustainable and economical sound approach to municipal solid waste disposal practices in SEE countries"	NE	2012.	Projekt nije prihvaćen od strane Monitoring Committee (MC) of the South East Europe (SEE).
66. Izgradnja županijskih/regionalnih centara za gospodarenje otpadom	DA	Kontinuirano	U provedbi su dva velika infrastrukturna projekta (Marišćina i Kaštijun), koja se sufinanciraju sredstvima iz pretprijetnog programa IPA. Ostali projekti izgradnje županijskih/regionalnih centara za gospodarenje otpadom sufinancirat će se sredstvima iz fondova EU.
67. Sanacija odlagališta komunalnog otpada i "crnih točaka" uz prenamjenu, nastavak korištenja ili zatvaranje	DA	Kontinuirano	
68. Unaprjeđenje sustava nacionalnog i međunarodnog izvješćivanja tematskog područja gospodarenje otpadom	DA	2012.	Kontinuirano
69. Izrada Nacionalne strategije zaštite od buke i okvira za program zaštite od buke - projekt "Jačanje kapaciteta za provedbu okolišnog acquis-a na područjima	DA		Izrađen nacrt prijedloga Nacionalne strategije zaštite od buke.
70. Provođenje projekta IPA 2009 "Tehnička pomoć za razvoj Nacionalne strategije zaštite okoliša od buke za RH"	DA		Projekt službeno završio 9. listopada 2012. godine.
71. Implementiranje odredaba zakonodavstva na području mjera zaštite od buke	DA	Kontinuirano	Mjera se provodi kontinuirano.
72. Inspekcijski nadzori	DA	Kontinuirano	Mjera se provodi kontinuirano.
73. Usklađivanje zakonodavstva GMO, BUKA, KEMIKALIJE	DA	Kontinuirano	Mjera se provodi kontinuirano.
74. Imenovanje pravnih osoba za izradu procjene rizika	DA	Kontinuirano	Imenovane dvije pravne osobe u 2012. Postupak završen.
75. Imenovanje Nacionalnog referalnog centra	NE		U 2013. godini donosi Zakonska odredba za imenovanje NRL za GMO.
76. IPA-Kemijska sigurnost	DA	svibanj 2012.	Projekt završio u svibnju 2012. god.
77. G2G Matra	DA	srpanj 2012.	Projekt završio u srpnju 2012. god.
78. Sinergija 3 konvencija	DA	lipanj 2013.	Projekt završio u lipnju 2012. god.
79. ECHA-IPA 2012.-2013.	DA	Kontinuirano	Projekt se kontinuirano provodi.
80. Izrada godišnjeg Nacionalnog izvješća o monitoringu Jadrana	NE		Posljednje izvješće izrađeno je za 2009. Od 2010. se za ovo izvješće više ne primaju sredstva od UNEP MAP /MED POL-a.
81. Izrada godišnjeg izvješća, brošure i karte o kakvoći mora na plažama	DA	Kontinuirano	Brošura i karta o kakvoći mora se od 2009. ne izrađuju/tiskaju zbog smanjenja financijskih sredstava na ovoj proračunskoj stavci.
82. Uspostava i održavanje nacionalne Baze podataka za unos, obradu, valorizaciju podataka o kakvoći mora za kupanje, izvješćivanje i informiranje javnosti	DA	Kontinuirano	Baza podataka izrađena je 2009-2010, a njeno održavanje i nadograđivanje vrši se preko AZO, budući je Baza dio Referentnog centra za more, odnosno dio je Informacijskog sustava-more (smještena u Institutu za oceanografiju i ribarstvo, Split).

Glavne mjere predviđene u PEP-u 2012.-2014.	Prihvaćeno (DA/NE)	Datum ⁵¹	Komentar
83. Izrada provedbenog propisa o uspostavi okvira za djelovanje RH u zaštiti morskog okoliša	DA	2011.	
84. Izrada procjene stanja i pritisaka na morski okoliš	DA	2012.	
85. Utvrđivanje dobrog stanja morskog okoliša	DA	2013.	Ova je mjera sukladno Uredbi o uspostavi okvira za djelovanje RH u zaštiti morskog okoliša NN136/11 trebala biti provedena do 15. srpnja 2012, a sredstva za istu su bila predviđena u proračunu za 2012. Međutim sredstva su naknadno skinuta.
86. Određivanje skupa ciljeva i s njima povezanih pokazatelja	DA	2013.	Ova je mjera sukladno Uredbi o uspostavi okvira za djelovanje RH u zaštiti morskog okoliša NN136/11 trebala biti provedena do 15. srpnja 2012, a sredstva za istu su bila predviđena u proračunu za 2012. Međutim sredstva su naknadno skinuta.
87. Uspostava i daljnji razvoj Informacijskog sustava More; Baza podataka i pokazatelja stanja morskog okoliša, marikulture i ribarstva; izvješća o stanju mora;	DA	Kontinuirano	Rad na bazi predviđen je aktivnostima Referentnog centra za more. Dogradnja Baze za potrebe Okvirne direktive o morskoj strategiji predviđa se realizacijom II komponente Projekta zaštite od onečišćenja voda u priobalnom području 2 IBRD 7640/HR - Program praćenja stanja Jadranskog mora, za kojeg je RH od Međunarodne banke za obnovu i razvoj dobila kredit. II komponenta Ugovora predviđa: "Konzultantske usluge za razvoj Integrirajuće programske platforme IPP u okviru provedbe Okvirne direktive o morskoj strategiji".
88. Prilagodavanje softverske podrške i podataka modeliranja i monitoringa mora iz I faze Projekta zaštite od onečišćenja voda na priobalnom području za korištenje stručnim institucijama i zainteresiranoj javnosti.	DA	2014.	Postojeći numerički modeli nadogradit će se realizacijom I komponente Projekta zaštite od onečišćenja voda u priobalnom području 2 IBRD 7640/HR - Program praćenja stanja Jadranskog mora, za kojeg je RH od Međunarodne banke za obnovu i razvoj dobila kredit. Realizacija ovog Ugovora ("Konzultantske usluge za definiranje Sustava praćenja i promatranja za stalnu procjenu stanja Jadranskog mora") odvija se preko MZOIP u periodu od veljače 2013. do rujna 2014.
89. Prilagodavanje softverske podrške i podataka modeliranja i monitoringa mora iz I faze Projekta zaštite od onečišćenja voda na priobalnom području za korištenje stručnim institucijama i zainteresiranoj javnosti.	DA	2014.	Postojeći numerički modeli nadogradit će se realizacijom I komponente Projekta zaštite od onečišćenja voda u priobalnom području 2 IBRD 7640/HR - Program praćenja stanja Jadranskog mora, za kojeg je RH od Međunarodne banke za obnovu i razvoj dobila kredit. Realizacija ovog Ugovora ("Konzultantske usluge za definiranje Sustava praćenja i promatranja za stalnu procjenu stanja Jadranskog mora") odvija se preko Ministarstva zaštite okoliša i prirode u periodu od veljače 2013. do rujna 2014.
90. Jačanje sustava nadzora kakvoće priobalnih voda (Projekt zaštite od onečišćenja na priobalnom području) II faza	DA	2013. - 2014.	Za realizaciju dijela Projekta zaštite od onečišćenja voda u priobalnom području RH koristi kredit Međunarodne banke za obnovu i razvoj u iznosu od 50% ukupnog iznosa. Predviđeno je da se dio Projekta praćenja stanja Jadranskog mora, realizira kroz tri komponente u periodu od 2013.-2014. U tijeku je realizacija Ugovora I komponente: "Definiranje sustava praćenja i promatranja za stalnu procjenu stanja Jadranskog mora, u okviru provedbe Okvirne direktive o morskoj strategiji"

Glavne mjere predviđene u PEP-u 2012.-2014.	Prihvaćeno (DA/NE)	Datum ⁵¹	Komentar
91. Stipendiranje redovitih studenata kroz dodjelu državnih stipendija redovitim studentima sveučilišnih, stručnih i poslijediplomskih studija	DA	Kontinuirano	Provodi se kontinuirano svake kalendarske godine.
92. Subvencioniranje prijevoza redovitih studenata i studenata s invaliditetom	DA	Kontinuirano	Provodi se kontinuirano svake kalendarske godine.
93. Subvencioniranje prehrane i smještaja studenata u studentskim i učeničkim domovima u RH	DA	Kontinuirano	Provodi se kontinuirano svake kalendarske godine.
94. Povećati broj djece i mladih uključenih u odgojno-obrazovni sustav	DA	Kontinuirano	Provodi se kontinuirano svake kalendarske godine.
95. Izraditi i implementirati predmetne i međupredmetne kurikulume	DA	Kontinuirano	Provodi se kontinuirano svake kalendarske godine.
96. Realizirati državne pedagoške standarde prema koeficijentu izvodljivosti	DA	Kontinuirano	Provodi se kontinuirano svake kalendarske godine.
97. Razvijati Hrvatski kvalifikacijski okvir	DA	Kontinuirano	Kontinuirano kroz legislativne promjene od 2012.
98. Povećati broj uključenih u programe obrazovanja odraslih u skladu sa zahtjevima gospodarstva	DA	Kontinuirano	Kontinuirano svake kalendarske godine
99. Razvijati sustav osiguranja kvalitete(državna matura)	DA	2009./2010.	školska godina 2009./2010.
100. Razvijati stručne i sveučilišne studentske programe sukladno zahtjevima gospodarstva i tržišta rada	DA	Kontinuirano	Provodi se kontinuirano kroz pilot projekt programskih ugovora sklopljenih u prosincu 2012. i kroz provedbu HKO-a.
101. Jačati suradnju sustava visokog obrazovanja i privatnog sektora	DA	Kontinuirano	Provodi se kontinuirano kroz partnerstva u izradi standarda kvalifikacija i studijskih programa te institucionalizirano kroz sektorska vijeća i Nacionalno vijeće za razvoj ljudskih potencijala.
102. Poticati i jačati integraciju sveučilišta	DA	Kontinuirano	Provodi se kontinuirano kroz pilot projekt programskih ugovora sklopljenih u prosincu 2012.
103. Razvijati sustav osiguranja kvalitete	DA	Kontinuirano	Provodi se kontinuirano kroz pilot projekt programskih ugovora sklopljenih u prosincu 2012. i kroz provedbu HKO-a.
104. Poticati razvoj tehnolojske i znanstvene infrastrukture	DA	Kontinuirano	U cilju poticanja kontinuiranog razvoja sustava znanosti i tehnologije sustavno se kroz proračunska sredstva financira znanstvena i tehnolojska infrastruktura, a nacionalnom sufinanciranju značajno će doprinijeti i sredstva iz fondova EU.

Glavne mjere predviđene u PEP-u 2012.-2014.	Prihvaćeno (DA/NE)	Datum ⁵¹	Komentar
105. Poticati komercijalizaciju istraživačkih rezultata, kao i transfer znanja i tehnologija, radi gospodarskog razvoja	DA	Kontinuirano	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta kontinuirano provodi mjere za poticanje transfera znanja i tehnologija te komercijalizaciju rezultata istraživačkih projekata. Ministarstvo će i dalje provoditi te mjere nizom nacionalnih i međunarodnih programa (drugi projekt tehnologijskog razvoja 2012.-2017., fondovi EU).
106. Umrežavanje postojećih znanstvenih kapaciteta	NE	III./IV. kvartal 2013.	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Hrvatskoj zakladi za znanost donesen je tek u srpnju 2012. (NN 78/12), a trenutno se čeka da Hrvatski sabor imenuje članove Upravnog odbora HRZZ-a. Nakon što UO donese Akcijski plan moći će se raspisati natječaji za nove kompetitivne projekte HRZZ-a. Dio potrebnih financijskih sredstava tek je u Državnom proračunu za 2013. usmjeren s projekata MZOS-a na projekte HRZZ-a. MZOS je u IV. kvartalu 2012. započelo s postupkom definiranja kriterija i pokazatelja provedbe za višegodišnjeg institucijskog financiranja znanstvene djelatnosti na javnim znanstvenim institutima i javnim sveučilištima. Trenutno je u pripremi Odluka o višegodišnjem institucijskom financiranju za godine 2013-2015 koju bi trebala donijeti Vlada Republike Hrvatske. Također, u saborskoj je proceduri i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju koji eksplicitnije definira mogućnost da se dio djelatnosti na javnim znanstvenim institutima i javnim sveučilištima financira temeljem ugovora. Navedeno su razlozi kašnjenja u provedbi ove mjere.

Tablica 10. Reformski prioriteti EU

	Popis glavnih mjera vezanih uz ostvarivanje prioriteta Godišnjeg pregleda rasta te glavnih ciljeva strategije Europa 2020	Procijenjeni učinci mjera (kvalitativni i/ili kvantitativni)
1. Diferencirana fiskalna konsolidacija koja ne utječe negativno na rast	1. Mjere na prihodnoj strani proračuna	Usmjeravanje poreznog opterećenja s rada prema potrošnji i imovini smanjit će negativno djelovanje na rast i pozitivno utjecati na stvaranje novih radnih mjesta. Promjenama u sustavu PDV-a ublažit će se posljedice promjena za socijalno osjetljive skupine stanovništva. Promjene u sustavu posebnog poreza na motorna vozila doprinjet će smanjenju emisije CO2. Promjene u sustavu poreza na dobit doprinjet će povećanju investicija. Očekivani neto fiskalni efekt iznosi 1,2 milijarde kuna. Povećat će se učinkovitost porezne administracije, smanjiti mogućnost porezne utaje, ostvariti veća financijska disciplina i bolja naplata poreznih prihoda.
	2. Mjere na rashodnoj strani proračuna	Dinamika mirovina određena je demografskim trendovima kao i nastavkom indeksiranja mirovina iz radnog odnosa. Očekivani efekt iznosi 475 milijuna u 2013. Jačanje troškovne učinkovitosti i održivosti sustava javnog zdravstva. Rashodi za zdravstvo bit će pod utjecajem reforme mreže bolnica, objedinjavanja javne nabave te provođenja sanacije zdravstvenih ustanova za koju je osigurano 1,1 milijardu kuna proračunskih sredstava. Ukupne naknade za zaposlene manje su za 1,8 milijardi kuna u odnosu na prethodnu godinu. Nastavlja se s provedbom aktivnih mjera zapošljavanja, za koje je osigurano 446 milijuna kuna tj. 24% više u odnosu na prethodnu godinu. Cjelokupni primici od privatizacije do kraja godine očekuju se u iznosu od 3 milijarde kuna.
	3. Jačanje institucionalnog okvira za upravljanje fiskalnom politikom	Jačanje fiskalne discipline i održivosti te kvalitetnije srednjoročno proračunsko planiranje. Bolja usklađenost sa zakonodavstvom EU.
	4. Unapređenje sustava invalidskih mirovina i profesionalne rehabilitacije	Smanjenje broja korisnika invalidskih mirovina s općom nesposobnosti za rad te povećanje učinkovitosti i transparentnosti sustava invalidskih mirovina, profesionalne rehabilitacije i medicinskog vještačenja. Doprinos smanjenju sive ekonomije.
	5. Proširenje kruga korisnika mirovine koji uz korištenje mirovine mogu raditi	Poboljšanje standarda umirovljenika i njihovo duže zadržavanje na tržištu rada. Smanjenje rashoda za mirovine.
	6. Izmjena formule za usklađivanje mirovina	Očuvanje socijalne adekvatnosti mirovina i dugoročne financijske održivosti mirovinskog sustava.
	7. Izmjena načina penalizacije prijevremene starosne mirovine	Rasterećenje mirovinskog sustava poticanjem dužeg ostanka u svijetu rada. Smanjenje rashoda za mirovine.
	8. Izmjena formule za osnovnu mirovinu	Očuvanje socijalne adekvatnosti mirovina i dugoročne financijske održivosti mirovinskog sustava.
	9. Izmjena postojećeg sustava staža osiguranja s povećanim trajanjem	Veća financijska sigurnost radnika zaposlenima na osobito teškim i opasnim radnim mjestima, koja predstavljaju povećani rizik za zdravlje i radnu sposobnost.
	10. Razdvajanje obveznog od dobrovoljnog kapitaliziranog sustava	Intenziviranje investicijskih politika obveznih mirovinskih fondova, preciznije definiranje njihovih poslova te osiguranje efikasnijeg nadzora njihovog poslovanja.
	11. Uvođenje priznanja prava na dodatak na mirovinu u odgovarajućem postotku korisnicima koji će mirovine ostvarivati iz oba obvezna stupa	Priznavanje dodatka na mirovinu korisnicima iz oba obvezna mirovinska stupa s ciljem postizanja socijalne adekvatnosti mirovina tih korisnika.
	12. Informatizacija sustava generacijske solidarnosti	Poboljšanje učinkovitosti i transparentnosti mirovinskog sustava.
	13. Modernizacija i veće ovlasti ustanove nadležne za vođenje osobnih računa članova obveznih mirovinskih fondova (REGOS-a) u razmjeni informacija	Ubrzanje administrativnih postupaka, smanjivanje birokratizacije i učinkovitije raspoređivanje sredstava na osobne račune članova obveznih mirovinskih fondova.
	14. Objedinjena bolnička nabava za bolnice kroz okvirne sporazume	Očuvanje financijske stabilnosti zdravstvenog sustava kroz pozitivan učinak na trend generiranja dugova bolnica. Procjena fiskalnog učinka za 2013. godinu iznosi 250 – 350 milijuna kuna.

	15. <i>Masterplan</i> bolničkog zdravstvenog sustava	Učinkovita organizacija i djelovanje zdravstvenih ustanova. Smanjenje prirodnog porasta potrošnje na bolničke usluge s 5-8% na 2-4% godišnje.
	16. <i>Outsourcing</i> nezdravstvenih usluga u bolnicama	Povećanje učinkovitosti i kvalitete sustava obavljanja nemedicinskih usluga u bolnicama. Smanjenje troška za nezdravstvene djelatnike za 5-10%.
	17. Informatizacija zdravstva	Podizanje učinkovitosti, pristupačnosti i sigurnosti zdravstvenog sustava, standardizacija poslovnih procesa i informacija. Preusmjeravanje uštede od 1,5% od ukupnog godišnjeg proračuna zdravstvenog sustava u podizanje kvalitete zdravstvene zaštite.
	18. Kontrola rashoda za bolovanje	Smanjivanje stope bolovanja na teret HZZO-a za 10% i broja neopravdanih bolovanja. Povećanje broja radno sposobnih. Olakšanje planiranja poslovnih procesa za poslodavce.
	19. Novi modeli ugovaranja zdravstvene zaštite	Preusmjeravanje uštede od 5% godišnjih sredstava primarne zdravstvene zaštite i 2% bolničke zdravstvene zaštite u unapređenje učinkovitosti zdravstvene zaštite. Smanjenje opterećenja bolnica učinkovitim liječenjem pacijenata na razini primarne zdravstvene zaštite.
2. Povratak normalne kreditne aktivnosti u gospodarstvu	1. Razvoj fondova za gospodarsku suradnju (FGS)	Poticanje razvoja gospodarstva te očuvanje sadašnjih i stvaranje novih radnih mjesta. U 2013. godini RH će sudjelovati s 345 milijuna kuna proračunskih sredstava.
	2. Aktivnosti HAMAG INVEST-a (projekt mikrokreditiranja)	Jača uloga jamstvenih institucija u financiranju malog i srednjeg poduzetništva. Brže i lakše financiranje poslovanja malih poduzetnika. Sufinanciranje istraživačkih projekata iz zaštite okoliša i energetske učinkovitosti u iznosu od 74 milijuna kuna. Za program mikrokreditiranja poduzetnika u 2013. je osigurano 2,1 milijun kuna.
	3. Kreditne aktivnosti HBOR-a	Ukupni iznos kreditiranja jednak je 10,3 milijarde kuna, od čega je 4,5 milijardi kuna za ulaganja malih i srednjih poduzetnika. Poboľjšani pristup financiranju za male i srednje poduzetnike.
	4. Provedba Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi	Poboľjšanje likvidnosti u gospodarstvu te brži povrat normalnom poslovanju i veći povrat vjerovnicima. Prva projekcija očekivanih rezultata u odnosu na otvorene postupke govori o smanjenju nelikvidnosti za oko 10 milijardi kuna.
	5. Aktivnosti RH vezano uz EIB	Ukupan trošak članstva RH u EIB-u, u razdoblju od 1. srpnja 2013. do 31. srpnja 2018. iznosi 207,9 milijuna eura. Ulaganje u velike infrastrukturne projekte te financiranje malog i srednjeg poduzetništva kroz kreditne linije putem HBOR-a.
3. Promicanje rasta i konkurentnosti	1. Jačanje konkurentnosti malih i srednjih poduzeća.	Daljnji razvoj mikropoduzetništva, poduzetništva i obrta. Rast broja inovacija i komercijaliziranih inovacija. Povećanje izvoza. Povećanje transfera novih tehnologija. Povećanje udjela subjekata koji primjenjuju norme kvalitete u gospodarstvu. Povećanje TEA indeksa. Doprinos očuvanju kulturne baštine. Za program poticanja poduzetništva i obrta (Poduzetnički impuls 2013.), osigurana bespovratna sredstva u odnosu na prethodnu godinu su udvostručena te iznose 730,3 milijuna kuna.
	2. Liberalizacija tržišta usluga	Doprinos slobodnom i konkurentnom tržištu usluga. Projekt iz programa IPA za jačanje hrvatskih administrativnih kapaciteta iznosi 222.222 eura, sufinanciranje iz državnog proračuna iznosi 22.222 eura.
	3. Izrada strateškog okvira za inovacije	Doprinos jačanju inovacijskog potencijala gospodarstva, povećan protok znanja i suradnje između gospodarstva i znanstveno-istraživačke zajednice te doprinos jačanju znanstvenih i tehnoloških kapaciteta u privatnom i javnom sektoru.
	4. Izrada strateškog okvira za obrazovanje, znanost i tehnologiju	Definirani instrumenti za poticanje istraživanja i razvoja, te pretpostavke za razvoj inovativnog gospodarstva.

	5. Identifikacija i uklanjanje administrativnih prepreka za ulaganje	Uspostavljena procedura za učinkovito identificiranje i uklanjanje specifičnih administrativnih prepreka pri realizaciji pojedinih projekata, što će omogućiti pravodobno ostvarenje pojedinog investicijskog projekta i utjecati na poboljšanje investicijske klime u RH.
	6. Poboljšanje regulatornog okvira za investicije	Donesen novi Zakon o strateškim investicijskim projektima. Ubrzanje procesa ishoda ukupne dokumentacije neophodne za ostvarivanje projekata, kako javnih tako i privatnih, koji su od strateškog interesa za RH. Povećan broj investicijskih projekata i veći broj korisnika poticajnih mjera za investicije.
4. Smanjenje nezaposlenosti i socijalnih posljedica krize	1. Izmjene u radnom zakonodavstvu s ciljem olakšavanja uvjeta za zapošljavanje, restrukturiranja i omogućavanja veće zaštite rada i radnika	Doprinos većoj konkurentnosti i modernizaciji tržišta rada. Smanjenje postojeće segmentacije na tržištu rada, dinamiziranje relevantnih institucionalnih dionika te stvaranje pravnog okvira i instrumenata, koji će odgovarati aktualnim promjenama na tržištu rada. Doprinos suzbijanju rada na crno. Veći broj zaposlenih osoba s invaliditetom te smanjeni troškovi u mirovinskom osiguranju. Osigurana bolja materijalno-pravna zaštita obrtnicima.
	2. Daljnje unaprjeđenje povezanosti obrazovnog sustava s tržištem rada.	Stvaranje kvalitetne zamjene za postojeće zaposlenike koji odlaze u mirovinu. Povećanje zapošljivosti i socijalne uključenosti, koje će se očitovati u smanjenju stope nezaposlenosti mladih, te povećanju udjela osoba u dobi između 30 i 34 godine koje stječu tercijarno obrazovanje na 30% posto, do 2020. godine. Financiranje mjere sredstvima EU je u iznosu od 18,865,882 eura, a sredstvima državnog proračuna u iznosu od 5,563,527 kuna.
	3. Poticanje i unaprjeđenje koncepta cjeloživotnog učenja	Veća prilagodljivost radne snage postojećim okolnostima na tržištu rada i povećan broj odraslih uključen u cjeloživotno učenje. Povećanje udjela osoba u dobi od 25 do 64 godine koje sudjeluju u obrazovanju i osposobljavanju. Omogućena veća dostupnost i te doprinos unaprjeđenju poslijesrednjoškolskih programa, studijskih programa te programa neformalnog učenja. Povećanje broja programa neformalnog učenja koje provode ustanove iz obrazovnog sektora u suradnji s poslodavcima, te razvoj programa namijenjenih jačanju ključnih transverzalnih kompetencija. Financiranje mjere sredstvima EU je u iznosu od 7,529,412 eura, a sredstvima iz proračuna je u iznosu od 1,242,422 kuna.
	4. Deinstitutionalizacija sustava socijalne skrbi	Podizanje kvalitete života korisnika domova socijalne skrbi i bolja kvaliteta socijalnih usluga u zajednici. Dugoročno se očekuje ušteda u proračunu, s obzirom da je smještaj u ustanovi skuplji oblik skrbi.
	5. Unaprjeđenje sustava socijalnih naknada	Smanjenje broja socijalnih naknada i objedinjavanje u jednu naknadu. Ostvareno ciljano pružanje pomoći onima kojima je najpotrebnije. Smanjenje administriranja i pojednostavljivanje postupka. U početku uvođenja objedinjenih naknada očekuju se povećani troškovi reorganizacije, a kasnije smanjenje administrativnih troškova, a time i ušteda sredstava.
	6. Jačanje preventivnih aktivnosti i razvoj palijativne skrbi	Očekivani pozitivni učinci jačanja preventivnih aktivnosti do 2015. godine su: - snižena 5-godišnja (2003.-2008.) kumulativna incidencija indeksa nepravilne prehrane sa 14,4% u muškaraca i 9,1% u žena za barem 10% - snižena 5-godišnja (2003.-2008.) kumulativna incidencija tjelesne neaktivnosti u slobodno vrijeme sa 27,2% u muškaraca i 31,1% u žena za barem 10% - snižena 5-godišnja (2003.-2008.) kumulativna incidencija pušenja sa 1,1% u muškaraca i 2,3% u žena za barem 5% - smanjena potrošnja ukupne količine čistog alkohola po stanovniku u dobi 15 i više godina sa 12,7 na 11,7 litara - snižena 5-godišnja (2003.-2008.) kumulativnu incidenciju debljine sa 8,7% u muškaraca i 20,5% u žena za barem 30%) - povećanje obuhvata ciljnih populacija nacionalnim programima ranog otkrivanja raka dojke na 70%, i raka debelog crijeva na 45% pozvanih na testiranje, odnosno započeti program ranog otkrivanja raka vrata maternice. Poboljšanje sustava pružanja strukturirane i odgovarajuće organizirane palijativne skrbi na razini države.

5. Modernizacija javne uprave	1. Zakonsko uređenje sustava agencija, zavoda, fondova, centara i drugih pravnih osoba s javnim ovlastima	Moderan i profesionalan sustav javne uprave. Bolje financijsko upravljanje tijela javne uprave, smanjenje političkog utjecaja na operativni rad te povećanje transparentnosti.
	2. Informatizacija javne uprave	Učinkovito i transparentno funkcioniranje javne uprave te poboljšanje usluga prema korisnicima. Kvalitetniji protok i obrada informacija, vođenje ICT politike s jednog mjesta. Trošak informatizacije iznosi 9,726,000 kuna. Razvoj informacijskog sustava u postupcima graditeljstva i prostornog uređenja skratit će vrijeme izdavanja akata i poboljšati transparentnost procesa. Trošak uvođenja ICT sustava u graditeljstvu i prostornom uređenju procjenjuje se na 30.430.000 kuna. Uspostavom registra državne imovine omogućit će se učinkovito i transparentno upravljanje svom državnom imovinom i konzistentnost podataka. Trošak uvođenja registra procjenjuje se na 7 000 000 kuna. Nove funkcionalnosti u registru zaposlenih u javnom sektoru te novi sustav centralnog obračuna plaća zaposlenih u javnom sektoru omogućit će učinkovitije upravljanje ljudskim resursima te rashodima za zaposlene.
	3. Daljnje jačanje kapaciteta javne uprave.	Učinkovitije upravljanje ljudskim resursima, profesionalizacija državne uprave. U narednom trogodišnjem periodu trošak mjere procijenjen je na 13,8 milijuna kuna za.
	4. Daljnje jačanje kapaciteta za apsorpciju sredstava iz fondova EU	Regionalni i lokalni projekti pripremljeni za prijavu na pozive za sufinanciranje sredstvima iz fondova EU. Projekti u provedbi sufinancirani. Educirani službenici na regionalnoj i nacionalnoj razini.
	5. Unaprjeđenje zemljišnoknjižnog postupka	Pojednostavljeni i ubrzani zemljišnoknjižni postupci. Jedinstvena primjena procesnog i materijalnog prava te ujednačavanje sudske prakse.
	6. Unaprjeđenje parničnog postupka	Ubrzani i učinkovitiji parnični postupak, povećana procesna disciplina, smanjenje troškova postupka. Trošak informatizacije pravosudnih tijela u 2013. iznosi 200,000 kuna.
	7. Učinkovita provedba ovršnog postupka	Ostvarena ravnoteža između prava ovrhovoditelja na ostvarenje tražbine i prava ovršenika na zaštitu dostojanstva, u pravnom okviru koji omogućava brzinu i efikasnost uz razumne troškove postupka.
	8. Informatizacija pravosuđa	Jačanje učinkovitosti pravosuđa, pojednostavljenje pristupa pravosuđu, transparentnost podataka i veća učinkovitost usluga.
	9. Racionalizacija mreže pravosudnih tijela	Racionalizacija troškova pravosudnih tijela te brže, učinkovitije i kvalitetnije usluge za građane.
1. Stopa zaposlenosti	1. Poticanje zapošljavanja	Povećanje stope zaposlenosti i smanjenje stope nezaposlenosti. Povećanje zaposlenosti ciljanih skupina stanovništva: mladi, osobe s invaliditetom, posebne skupine, dugotrajno nezaposleni, nezaposlene osobe romske nacionalne manjine, starije osobe, braniteljska populacija te poslodavci u teškoćama. Ublažavanje socijalnih posljedica nezaposlenosti i očuvanje postojećih radnih mjesta. Unaprjeđenje socijalnog poduzetništva.
	2. Jačanje administrativnih kapaciteta i osiguravanje kvalitetnije usluge HZZ-a	Kvalitetnije usluge HZZ-a za nezaposlene i za poslodavce. Trošak mjere u razdoblju 2013.-2015. procjenjuje se na 9 milijuna kuna.
	3. Daljnji razvoj i institucionalna podrška lokalnim partnerstvima za zapošljavanje (LPZ)	Kvalitetne i inovativne usluge koje pružaju organizacije vezane uz lokalno tržište rada. Veća zapošljivost na lokalnoj i regionalnoj razini, posebice ranjivih i teže zapošljivih skupina.
2. Ulaganje u istraživanje i razvoj	1. Poticanje znanstvene izvrsnosti, jačanje nacionalnog inovacijskog sustava i podrška znanstveno-istraživačkim aktivnostima u javnom sektoru	Kvalitetan i moderniziran sustav znanosti i inovacija u javnom sektoru. Razvijena infrastruktura u području istraživanja, znanosti i inovacija dostupna javnom i privatnom sektoru. Ojačani ljudski potencijali u području istraživanja, znanosti i inovacija. Uveden sustav programskog financiranja, temeljen na postignutim rezultatima pojedine znanstvene institucije.
	2. Poticanje znanstvene izvrsnosti, jačanje inovacijskog sustava i podrška znanstveno-istraživačkim aktivnostima u privatnom sektoru	Kvalitetan i moderniziran sustav znanosti i inovacija u privatnom sektoru. Ostvarivanje kvalitetnije podrške aktivnostima I&R u malim i srednjim poduzećima. Kvalitetnije poticanje projektne suradnje gospodarskog sektora, razvojno-istraživačkih centara i sveučilišta.
	3. Uspostava visoko-tehnološke mreže za industriju i razvoj sektorskih tehnoloških platformi	Kvalitetnija primjena novih tehnologija u industriji te uspješnija komercijalizacija inovacija u cilju jačanja konkurentnosti.

	4. Umrežavanje javnog, privatnog i znanstvenog sektora kroz klastere konkurentnosti	Doprinos podizanju sektorske i regionalne konkurentnosti i internacionalizaciji pojedinih sektora.
3. Klimatske promjene i energija	1. Daljnje usklađivanje institucionalnog i zakonodavnog okvira za razvoj energetskeg tržišta	Uspostava uvjeta koji svim potrošačima osiguravaju veću dostupnost energije prema realnim cijenama. Povećana sigurnost opskrbe energijom te osigurana stabilna i kvalitetna opskrba s realnim cijenama za sve kupce. Veća energetska učinkovitost i veća proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora energije.
	2. Energetska obnova zgrada uključujući povećanje broja zgrada s gotovo nultom potrošnjom energije	Uštede finalne energije energetsom obnovom zgrada procjenjuju se: za zgrade javnog sektora u 2016. na 148,00 GWh (0,533 PJ), a u 2020. 275,00 GWh (0,991 PJ); za stambene zgrade u 2016. na 2.114 GWh (7,61 PJ), a u 2020. 3.554 GWh (12,79 PJ); za komercijalne zgrade u 2016. na 413,00 GWh (1,48 PJ), a u 2020. 756,00 GWh (2,72 PJ). Povećanjem broja zgrada s gotovo nultom potrošnjom energije očekuju se uštede energije u 2016. od oko 0,044 PJ (12 GWh) za kućanstva, odnosno 0,062 PJ (17 GWh) za sektor usluga (javne i komercijalne zgrade); a očekivani utjecaj na uštede energije za 2020. iznosi 0,064 PJ (18 GWh) za kućanstva, odnosno 0,089 PJ (25 GWh) za sektor usluga. Planirana sredstva na godišnjoj razini za ukupnu cijenu rekonstrukcije zgrada iznose za razdoblje od 4 godine iznose 19.736.400.000 kuna.
	3. Uspostava zakonodavnog okvira za prilagodbu klimatskim promjenama, smanjenje emisije stakleničkih plinova i zaštitu zraka	Ograničenje emisije iz svih sektora osim ETS sektora (sustav trgovanja emisijskim jedinicama) do 2020. za 11% u odnosu na 2005. godinu. Sprječavanje ili postupno smanjenje onečišćenja zraka u cilju zaštite zdravlja ljudi, kvalitete življenja i okoliša u cjelini. Uspostava, održavanje i unapređivanje cjelovitog sustava upravljanja kvalitetom zraka na teritoriju RH. Osigurana dostupnost informacija javnosti vezano uz kvalitetu zraka, emisije i projekcije emisija onečišćujućih tvari te provedbe politike i mjera za poboljšanje kvalitete zraka putem informacijskog sustava zaštite zraka.
	4. Prilagodba zakonodavnog okvira za gospodarenje otpadom	Doprinos učinkovitom gospodarenju otpadom. Smanjena količina otpada koji se odlaze na odlagališta. Smanjen negativan utjecaj otpada na zdravlje ljudi i na okoliš.
4. Obrazovanje	1. Unaprijeđenje kvalitete obrazovanja i pristupa obrazovanju na svim razinama	Doprinos stvaranju visokokvalificirane i prilagodljive radne snage. Uspostavljen sveobuhvatan i učinkovit sustav osiguravanja kvalitete obrazovanja na svim razinama (uključujući vanjsko vrednovanje i samovrednovanje). Unaprijeđenje kvalitete obrazovnih programa, kompetencije nastavnika i učenika, te povećana dostupnost obrazovanja odraslima. Povećan postotak osoba u dobi između 30 i 34 godine koje stječu tercijarno obrazovanje na 30% do 2020. godine.
5. Siromaštvo i socijalna isključenost	1. Osiguravanje potpore osobama s invaliditetom	Osiguravanje socijalnog uključivanja osoba s invaliditetom. Objedinjavanje svih prava koje osobe s invaliditetom ostvaruju kroz više sustava. Ujednačavanje kriterija vještačenja, provođenje vještačenja na jednom mjestu te smanjenje troškova vještačenja.
	2. Razvoj sustava skrbi za braniteljsku i stradalničku populaciju te članove njihovih obitelji	Poboljšanje usluga i povećanje standarda za braniteljsku i stradalničku populaciju te članove njihovih obitelji.
	3. Izrada modela stanovanja za najam	Povoljniji najam stanova za građanstvo.
	4. Poboljšanje kvalitete života mladih	Mladima omogućeno aktivno sudjelovanje u pitanjima od važnosti za mlade. Povećani broj i provedba projekata i programa za mlade na nacionalnoj i regionalnoj razini.
	Popis glavnih mjera u odnosu na ostale prepreke rastu	Procijenjeni učinci mjera (kvalitativni i/ili kvantitativni)
Ostale mjere	1. Privatizacija i restrukturiranje hrvatske brodograđevne industrije	Konkurentnija brodograđevna industrija. Racionalizacija rashoda državnog proračuna. Cjelokupni primici od privatizacije do kraja godine očekuju se u iznosu od 3 milijarde kuna.
	2. Privatizacija i restrukturiranje ostalih poduzeća u državnom vlasništvu	Smanjenje potpora iz državnog proračuna, racionalizacija rashoda. Povećana konkurentnost poduzeća.

3. Liberalizacija tržišta željezničkih usluga	Konkurentniji sektor željezničkih usluga.
4. Reorganizacija vodnokomunalnog sektora	Poboljšanje kvaliteta usluga komunalnih društava. Učinkovito i ekonomično poslovanje pružatelja usluge vodoopskrbe i odvodnje otpadnih voda, a u konačnici i nižom cijenom vodnih usluga i poboljšanom kvalitetom voda.
5. Praćenje dodjele državnih potpora u Republici Hrvatskoj	Veća učinkovitost financijskih sredstava koja se kroz potpore usmjeravaju u gospodarstvo. Jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva.
6. Razvoj željezničke infrastrukture	Unaprjeđenje kvalitete željezničkog prometa i usluga, uz povećanu sigurnost, funkcionalnost i razinu zaštite okoliša. Bolje pozicioniranje i integriranje, posebice na međunarodnim pravicima.
7. Razvoj infrastrukture u pomorskom i lučkom prometu	Razvoj pomorskog prometa te povećanje konkurentnosti gospodarstva. Povećanje prometa i gospodarske suradnje s unutrašnjim dijelovima RH. Povećana sigurnost hrvatskih brodova i luka. Izgrađena i modernizirana infrastruktura u 6 hrvatskih luka (Rijeka, Zadar, Šibenik, Split, Ploče i Dubrovnik).
8. Razvoj infrastrukture unutarnjih plovnih putova	Bolje pozicioniranje unutarnje plovidbe i njeno integriranje u intermodalnu transportnu mrežu.
9. Razvoj infrastrukture širokopojasnog pristupa	Povećanje broja priključaka širokopojasnog pristupa i gustoće priključaka po županijama. Povećanje razine znanja o ICT tehnologijama kod građana. Daljnji razvoj informacijskog društva i društva znanja. Doprinos osiguranju djelotvornog tržišnog natjecanja.
10. Održivi razvoj vodnog gospodarstva	Povećana mogućnost priključenja stanovništva i gospodarskih subjekata na sustave javne vodoopskrbe. Povećana zaštita voda i mora od onečišćenja, te poboljšanje životnog standarda i uvjeta za gospodarski razvoj (turizam, sport, rekreacija). Povećanje zaštite ljudi i materijalnih dobara od poplava i drugih oblika štetnog djelovanja voda. Stabilnija i sigurnije poljoprivredna proizvodnja - povećana konkurentnost poljoprivrednog sektora. Troškovi razvoja sustava javne odvodnje i zaštite voda i mora iznose 419,944,215 kuna. Troškovi razvoja i upravljanja vodoopskrbnim sustavom iznose 10,052,500 kuna. Troškovi sustava navodnjavanja i zaštite od štetnog djelovanja voda iznose 155,195,000 kuna. Navedena sredstva su iz državnog proračuna za 2013. godinu. Uz sredstva iz državnog proračuna projekti u sektoru vodnoga gospodarstva financiraju se i sredstvima Hrvatskih voda, HBOR-a, fondova EU i zajmovima drugih međunarodnih financijskih institucija.
11. Poboljšanje i razvoj ruralne infrastrukture	Povećanje kvalitete uvjeta rada te života u ruralnim sredinama. Doprinos gospodarskom rastu i razvoju u ruralnim sredinama.
12. Okrupnjavanje prosječnog poljoprivrednog posjeda	Dugoročan razvoj konkurentnih poljoprivrednih gospodarstava. Povećanje korištenih poljoprivrednih površina te stavljanje u funkciju do sada nekorištenoga poljoprivrednoga zemljišta. Trošak mjere procijenjen je na 18,841,821 kuna.
13. Daljnji razvoj poljoprivrednih gospodarstava	Povećanje konkurentnosti poljoprivrednog sektora, smanjenje troškova proizvodnje i otvaranje novih tržišnih mogućnosti za poljoprivrednike. Povećana kvaliteta i zdravstvena ispravnost hrane. Povećana razina zaštite javnog zdravstva i okoliša.
14. Uređenje tržišta poljoprivrednih proizvoda	Olakšano poslovanje i korištenje trgovinskih mehanizama u okviru zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda u EU.
15. Integrirano prostorno planiranje i sanacija prostora	Olakšano ostvarivanje investicija u prostoru u svrhu izgradnje komunalne, energetske, transportne i ostale infrastrukture. Izgrađeni prostorni planovi legaliziranih područja. Sanirani prostor prilagodbom mreže komunalne i prometne infrastrukture.
16. Održivi urbani razvoj i urbana obnova	Povećana kvaliteta života u urbanim područjima. Trošak predviđenih aktivnosti procjenjuje se na 2.780.600.000 kuna.
17. Priprema i provedba lokalnih strategija ruralnoga razvoja	Povećana kvaliteta života u ruralnim sredinama na lokalnoj razini. Stvorena nova radna mjesta.
18. Postizanje i održavanje dobrog stanja morskog okoliša i obalnog područja	Smanjenje onečišćenja u morskome i obalnom okolišu u cilju očuvanja zdravlja ljudi, ekosustava i omogućavanja korištenja mora i obala.

	19. Uspostava područja važnih za očuvanje ugroženih i rijetkih vrsta i stanišnih tipova EU Natura 2000 te mehanizama održivog upravljanja	Kvalitetnije upravljanje zaštitom prirode. Doprinos zaštiti i opstanku ciljnih vrsta i stanišnih tipova.
--	---	--